שבועון
לבית ולמשפחה
יום ד'
כ"א בכסלו תשמ"ו
4.12.1985
גליון מס' 78
החל מהשבוע:
מטעמים בסגנון עולמי
בעמודי האמצע

גלי מלבישה אותך החורף
בצבעי סוכריות
Gali
כל הצבעים הכי לוהטים,
הכי יפים והכי חמים - לינוים
הקרים של החורף. מבחר
משגע של דגמים צעירים,
נועזים וסופר אופנתיים.
זה מה שגלי הכינה
לכם החורף.
שתיראו יפים יפים.
להשיג ברשת בתי גלי
ובחנויות המובחרות.
Shuky Levy

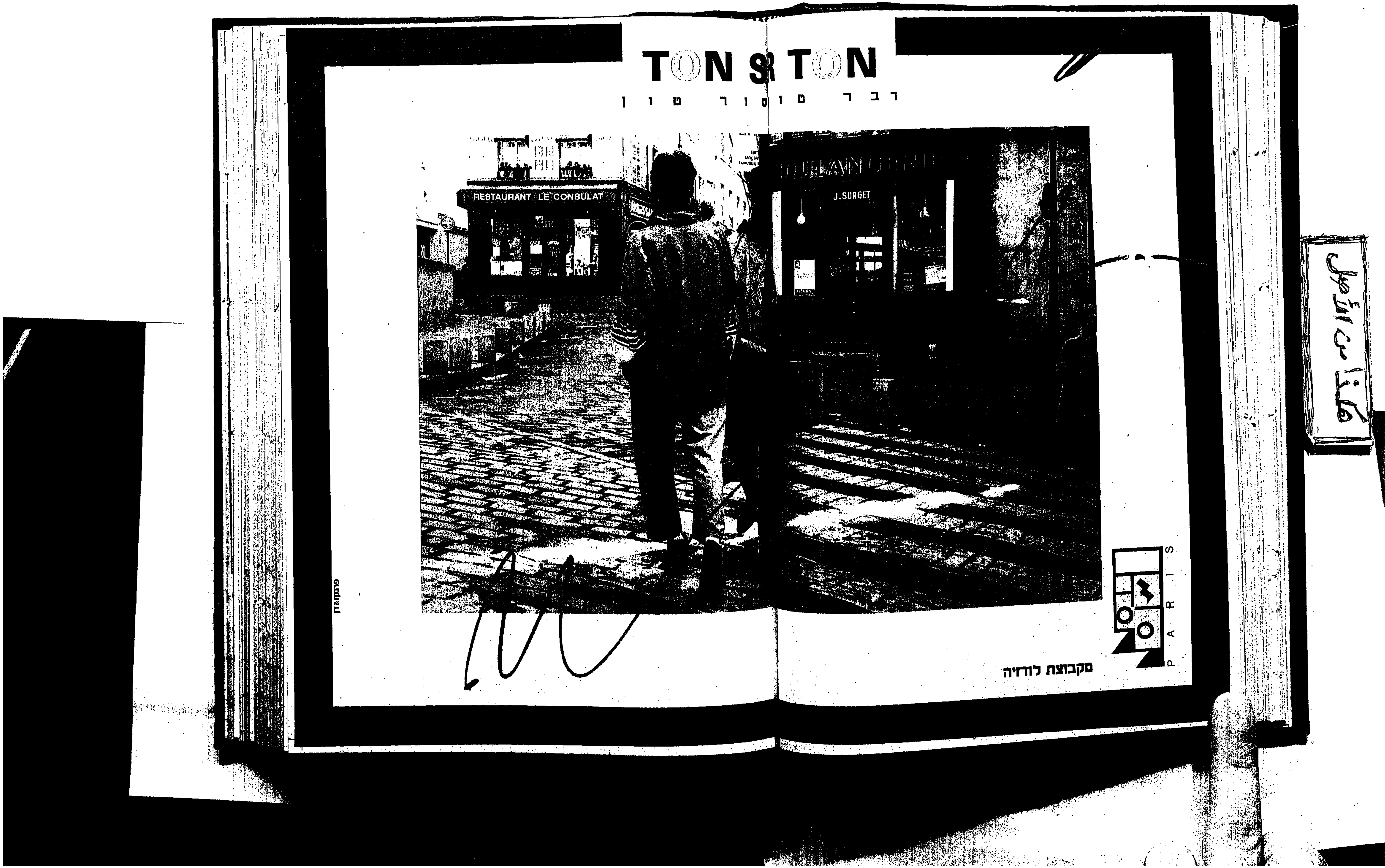
TON SR TON
דבר טוסר טון
RESTAURANT LE CONSULAT
J.SURGET
PARIS
מקבוצת לודזיה

9
אינגה דויטשקרון:
גרטרודה בארץ,
מייק בארה"ב

14
אבי מור:
גלי עטרי: כרגע
אין חתונה

19—19
גוני סביר:
יד ימינו

27—26
סמדר בת אדם:
מין של כסאות
מוסיקליים

33—31
מטעמים בסגנון עולמי

49—48
יהודית חנוך:
סתם יום חול בליקוויד

עורכת: תמר אבידר
עורכת משנה: ליאורה עיני
עיצוב ועריכה גרפית:
אירית שביט, סרמית אדלר
מודעות: גילה שניידר
טלפון (03) 439474
מוכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון (03) 439276
כל הזכויות שמורות ל"מעריב" ©

סיפור השער:

מוזיאון ישראל בירושלים מציג בימים אלה תערוכה של חנוכיות ונרות מצוות. בתערוכה משתתפים מעצבים ידועי־שם מהארץ ומרחבי תבל, אשר נתבקשו לעצב באופן מיוחד למטרה זו חנוכיות חדשניות. בשער: מנורה מודולארית בעיצוב נילס דיפריאנט, ניו־יורק

מטעמים בסגנון עולמי

תלוש הנחה לקניית ספרי בישול בספריית „מעריב"

כל האוסף 10 תלושים יוכל לקנות בספריית „מעריב" כל ספר מספרי הבישול של „מעריב" בהנחה של 50%. כל האוסף 20 תלושים יוכל לקנות את האנציקלופדיה לבישול ולאפיה בהנחה של 50%.

כותבים לנו

תשובה לסבתא גיתה

אם באמת אין לך מה לעשות באוסף המפיות אנחנו נשמח לקלוט זאת אלינו, לאוסף המפיות שלנו. אצלנו, בקיבוץ גלגל, אוסף מפיות הוא מאוד באופנה.

כתובתנו: קיבוץ גלגל, ד.נ. בקעת ירדן.

קיבוץ גלגל — ילדי כיתת „אורן"

ועוד לסבתא גיתה

עצה קטנה מה לעשות עם אלפי המפיות:

תמונת ענק (כדוגמת שטיחי קיר) על קיר ערום משילוב של מפיות על בד קטיפה, סטן או כל בד אחר יכול להיות קישוט מקורי ומיוחד – מעשה ידיה. אפשר במקום תמונת ענק להכין תמונות קטנות ממפית אחת גדולה, או כמה מפיות קטנות.

אשמח לייעץ לה מעשית, אם הרעיון ימצא חן בעיניה.

דורית פרין רוזנברג

ילדי תימן

לדעתי, כי מן הראוי, מיד וללא תירוצים ודחיות לחקור באופן יסודי את עניין ילדי תימן ולגלות את אשר אירע אז ללא כחל ושרק. מלבד המעשה האכזרי כשלעצמו עלולות להיות לכך השלכות הרות־גורל כגון נישואי אחים ואחיות וכד'.

אני משערת „שילדים" גדולים אלו מהרהרים יומם וליל בימי הילדות שלהם במעברות, והמחשבות מטרידות אותם: האם השכנה מעבר לכביש זו אמי־הורתי, והאם בעל המכולת הוא אבי, והאם החבר של בתי הוא אולי בן־אחותי האובד? כולנו חייבים לעזור להם ולהוריהם ולפתור יחד את התעלומה. ומוטב עתה, מאוחר, מאשר לעולם לא.

בני ברק — שולמית ציטרון

כל הכבוד לסביונים!

שמחנו לקרוא ב„סגנון" האחרון על החוג המוסיקלי של אנשי סביון. יפה מאד שאנשים בעלי יכולת נרתמים למטרות עזרה למוסיקאים צעירים. זו דוגמה לשילוב הנאה עם תועלת. כל הכבוד!

ראשל"צ — חנה ומשה כהן

אל ייאוש!

כשעתו קראתי את הכתבה על אודות מחלת הטרשת הנפוצה בה והדברים מאד נגעו לליבי. אך למרות מה שנכתב כי „למחלה הזאת אין תרופות וההתפתחות שלה היא רק בכוון אחד: החמרה" לדעתי – יש עדיין תקוה. וזה נכון לא רק למקרה הנזכר בכתבה, אלא לכל מקרה דומה – גם אם חולה אדם במחלקה אשר כל גדולי הרופאים נואשו מלהצילו, אפשר לפנות לאחד מצדיקי הדור, או האדמו"רים ולבקש את ברכתו. הפנייה אינה עולה כסף, אינה מותנית בדתיותו של הפונה, ואפשר לפנות, אישית, בכתב, או בטלפון, ואדם במקרה כזה, גם אם אינו דתי, ואפילו אם אינו מאמין, אין לו מה להפסיד – פרט לשיחת הטלפון או דמי הדואר.

א.ה.

דעה אחרת

פרחיאדה בין הכסאות

שוב החליפה פנינה רוזנבלום עיסוק, ושוב היה מי שחשב שזה אירוע לאומי. וכך, כשהיא עטויה ברזלים מצלצלים, לימדה אותנו הגברת הראשונה של החנטריש המרוכז כיצד להתאפר.

כמו ילדות־טובות־טלוויזיה, ישבו באולפן „בין הכסאות" שלוש נשים, ונשמעו להוראותיה החד־משמעיות של המורה הקפדנית. רוזנבלום, יש לחניה, תעשה הרבה כסף מן ההופעה האינפנטילית בטלוויזיה. מה אכפת לה מה אנחנו חושבים עליה. מה אכפת לה שוקעה נפשינו ממעלליה המשעממים. המכון החדש שלהלאיפור ישגשג ויפרח, ומנהל הבנק שלה יגיד שהיתה לה הופעה נהדרת. את הכסף שיכניס לה העיסוק החדש, הם יספרו ביחד, בחדווה רבה. את הצד שלה בעיסקה אנחנו מבינים היטב.

הבעיה מתחילה עם הצד של מפיקי תוכנית הטלוויזיה „בין הכסאות". מה טעם מצאו הם בהרכבת תוכנית מן הסוג שחזינו ביום ד' שעבר. בעיות פרישה מעבודה התערבבו בבעיות של קשר מיני, שנגעו בהחלפת צבע עיניים, צריך היה לשפשף את העיניים והאוזניים, כדי להאמין שמה שאנחנו רואים ושומעים — אכן קורה. האם אין גבול לטירוף ולחוסר הטעם? מביאים לאולפן ארבעה ילדים מגודלים, שמספרים לכל עם ישראל כיצד השתנו חייהם לבלי־הכר, שעה שצבע עיניהם הפך ירקרק יותר, אחרי שהחליפו את עדשות־המגע שלהם. אומנם נערה אחת התלוננה, שכשהיא עוברת ברחוב לא כל־כך שמים לכך לב, והמוני החולכים ושבים לא מתנפלים עליה בהשתאות, אבל בכל זאת, מי שמכיר אותה יודע להעריך איזה מהפך עברה בחייה.

החיים כאפיזודה. לבעיה הקרדינלית של יציאה לגימלאות מקדישים אותה תשומת־לב כמו לאיפור אפה וסנטרה של אשה ארוכת־פרצוף, והבעיות של אי־תפקוד מיני אצל זוגות נשואים נפתרות באחת באמצעות מילת־הקסם – תקשורת, יעני קומוניקציה. זו המתכונת של הערוץ האחד לתוכנית משפחתית, שהיא בעצם, אם נקרא לילד בשמו, תוכנית לנשים. איך אפשר שלא להעלב.

חיים ימי מצוקה כלכלית. נשים מפוטרות מעבודה מפני שנכנסו להריון. ילדים חוזרים מבית־הספר ב־12.00 בצהרים, כי יש קיצוצים. אנשים מאבדים את כל כספם ואת סיכוייהם להגיע לדירה, בעקבות התמוטטויות של קבלנים ובריחתם מן הארץ. ורק „בין הכסאות" בשלה. מביאה את הבשורה החדשה של גברים לובשי חצאית, מספרת על מעלליה של פנינה רוזנבלום, כאילו אין לנו די צרות משל עצמנו.

יעל פדמלמד

מועדון מטיילי מעריב

תכנית היוקרה מתחדשת
שבוע של תיאטרון בלונדון
9 ימים (8 לילות) של חגיגה תרבותית הכוללת: חמש הצגות מעולות, סיור בלונדון, ביקור בסטרטפורד, הסעות ומלון מדרגה א' ★ ביצוע: „אופיר טורס" ★ היציאה: 27.12. המלווה: השחקן אלכס אוסקי.
פרטים: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת מעריב, קרליבך 2, ת"א (טל. 03-439207).

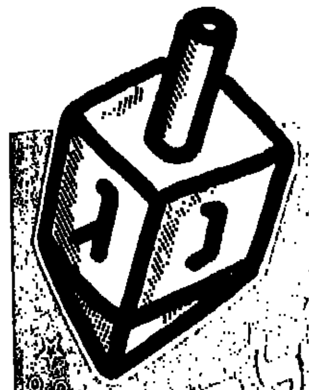

הפתיעו את הילדים בחנוכה עם מתנה שלא נגמרת – מתנה שמגלים בה עניין בכל יום מחדש ונהנים לשחק בה שוב ושוב. תנו להם משחק שיש בו אינסוף אפשרויות לדמיון, ליצירה ולהנאה. שמחו אותם בחנוכה עם מתנה לכל השנה.

כל יום לכוכב אחר
עם לגו חלל

לבנות ספינת חלל חדשה כל יום,
לנחות על המאדים,
לגלות כוכבים חדשים
ועולמות מרתקים עם דמויות
וחלקים מגוונים ומרהיבים.

LEGO

להלביש, לסרק ולאפר,
לצאת לנשף או לשחק טניס.
להיות יפה ושונה
בכל יום מימות השנה
עם מבחר בגדים,
אביזרים וחלקי ריהוט.

שיווק בלעדי:
סוכנויות קופמן בע"מ

מגרשי התערוכה הישנים, סוף דיזנגוף
(ע"י גלידה מונטנה), טל' 455141.

ארט בוכוואלד

פסיכולוגיה

בעוד הפרשנים חלוקים בדעותיהם מי יצא טוב יותר מהפסגה בז'נווה, רייגן או גורבאצ'וב, הרי ישנו אדם אחד שלגביו יש תמימות דעים. זהו דונאלד ריגן, ראש הצוות של הנשיא, שלרוע מזלו דיבר התבטא באוזני אחד הכתבים ביחס לתפקידן של נשות המנהיגים בוועידה.

בראיון ל„וושינגטון פוסט" אמר ריגן, כי הסיקור של פעילויות מרת רייגן ומרת גורבאצ'וב בז'נווה יעניין מאוד את הנשים. „הן לא יבינו מה זה מנשא משתלם, מה קורה באפגאניסטן, או מה קורה בשטח זכויות האדם", הוא אמר. „נשים אחרות יבינו, אבל רוב הנשים - ותאמינו לי, גם רוב הקוראים שלכם, אילו הייתם עורכים סקר - יעדיפו לקרוא על הצד האנושי של ההתרחשויות".

ידעתי שריגן הכניס את עצמו לצרות כאשר באתי למשרדי ומצאתי את המזכירה שלי שותה קפה ורותחת מזעם תוך כדי קריאת הכתבה ב„פוסט".

„הוא משוגע?" שאלה קתי.

„לא, הוא אדם שפוי מאוד. הוא רק ביקש לומר, שרוב הנשים היו מעדיפות לקרוא על ננסי ועל ראיסה, משום שבנות מינך אינן מסוגלות להבין שום דבר על מנשאים משתלמים".

„מה זה מנשא משתלם?" רצתה קתי לדעת.

„טוב, או זה, זה משהו שקשור ל... אה, משהו שקשור לשיחות. למשל, הצד שלנו אומר: 'זה לא משתלם לדבר על הנושא', והצד שלהם אומר: 'אתם לא תגידו לנו מה משתלם ומה לא משתלם'. ואז שני הצדדים עוזבים את החדר. אשה אף פעם לא תבין זאת".

„ואם אני אגיד לך, שמנשא משתלם זה המשקל הכולל שטיל מסוגל לשאת לעבר המטרה?"

„אני אגיד שאת משקרת", אמרתי לה.

„איך יכול דונאלד ריגן להאמין, שהנשים מתעניינות בפרטי מסיבת התה של מרת רייגן ומרת גורבאצ'וב יותר מבמלחמה ושלום בין מעצמות העל?"

„הוא לא בדיוק אמר את זה. הוא אמר, כי מטבען הנשים הרבה יותר מתעניינות ב'נושאים אנושיים' מאשר במה שקורה באפגאניסטן", ניסיתי להבהיר.

„אתה יודע איפה אפגאניסטן?" שאלה אותי קאתי.

„לא בדיוק, אבל אם תתני לי אטלס אמצא אותה בלי בעיות".

„זה ליד פאקיסטן ודרומית לברית המועצות. אם ריגן רוצה לעשות סקר בקרב הנשים ולראות מה מעניין אותן, מדוע שלא יעשה סקר ויבדוק מה יודעים הגברים על מקום הימצאה של אפגאניסטן?"

„את לוקחת את הצהרתו של דון ריגן יותר מדי ברצינות", הזהרתי אותה. „הוא רק מתלוצץ, כמו שמתלוצצים בתאי ההלבשה של הגברים".

„אבל הוא מספר שניים בבית הלבן!"

„כשהוא אמר את הדברים האלה, הוא לא דיבר בתור איש הבית הלבן, אלא בתור נחת ברימוס. גם אני נחת ברימוס, ואני מבטיח לך שאנחנו רוחשים כבוד למין החלש. ריגן החמיא לנשים על היותן יותר מעוניינות בבגדים מאשר בזכויות האדם", אמרתי.

אף פעם לא ראיתי אותה במצב כזה לפני כן. „לא כדאי לך להתרגז", אמרתי לה. „ריגן השאיר לעצמו פתח נסיגה כאשר אמר, שנשים 'אחרות' דווקא מתעניינות בנושאים החשובים של הפסגה".

„אבל אחרי זה הוא אמר ש'הרוב' לא מתעניינות", הכריזה קאתי. „האם ההצהרה הזאת הופכת אותו לחזיר שוביניסטי, או לא?"

„הדבר היחיד שאנחנו יכולים לעשות זה לשפוט אותו כתור גבר". ■

טל בשן

היחזור פול אל מריה?

חיילים אלמונים הננו בלי מדים, ורק מעטים יודעים עלינו: מועדון יוצאי „היימאט", סרטו של אדגר רייטס. 924 דקות. שמונה עשרה שעות צפייה. כמו כת קטנה, חשאית ומגובשת אנחנו נפגשים בחשכת קולנוע „לב", שלוש פעמים בשבוע, שש שעות בכל פעם – סוגרים סוויץ' ומפליגים לעולם אחר. שרון, פרץ ומדר אוקטובר יכולים לקפוץ לנו – אנחנו חיים את נפתוליהם של פול המאוהב באפולוניה, של מריה המאוהבת בפול, של ארואורד השחפן שהתחתן עם לוסי בעלת בית הבושת ונעשה לגביר נאצי. רק שתי ההפסקות הקטנות לפיפי (בכל שעתיים) מוכירות לנו שאנחנו כאן, בתל־אביב, סוף '85.

רוב האנשים כאן דומים לסרט – עולם הולך ונעלם של התנהגות ייקית מוזרה: לא דוחפים בתור, לא מגלגלים בקבוקים. את האוכל שהביאו מפקירים בתאים קטנים מחוץ לאולם. יען כי אסור להכניס דברי אוכל לאולם. איפה בארץ הזו תמצאו פריירים שיסכימו להשאיר את האוכל שלהם בחוץ, בלי שמירה צמודה? אנחנו, בני הדור השני שכבר חונכו על ברכי תרבות הלבאנט התקשינו להאמין למראה עינינו. ככה סתם, להשאיר את ה„כיף־כף" והסנדוויצ'ים בתאים פתוחים, בלי מנעולים? מה, נפלנו על הראש? והנה, ראה זה פלא, בהפסקה הכל היה שם, איש לא נגע, איש לא „פילח". אפשר לצחוק עליהם עד מחר, אבל יש משהו בייקים האלה.

בהתחלה, כמו בכל תנועה שאך זה קמה, היינו בודדים איש איש לנפשו ולמושבו: ייקים מבוגרים שבאו להיזכר בעולם שממנו באו, צאצאיהם שבאו לראות על אילו זכרונות חיים ההורים – וסתם מטורפי קולנוע שיכולים למשוך שש שעות צפייה רצופות. בהפסקה הראשונה, בעת ההמתנה בתור הארוך ליד השירותים, כבר החלו לבצבץ ניצני הגיבוש ועם סיום החלק הראשון כבר היינו כאחים: צברים וייקים, זקנים וצעירים, מציעים זה לזה מתרמוסינו, מעבירים חוויות על כאבי הגב והישבן ומתלבטים בייסוריהם של גיבורינו.

לעבור ביחד שמונים ושתיים שנה, מ־1919 ועד היום – אפילו במילואים לא עושים את זה. בסוף הסידרה וודאי נקים עמותה. בחוץ ממילא לא מבינים אותנו. אנשים חושבים אותנו למשוגעים. מישהו שאל אותי אם אי אפשר היה לשלם איזה קנס במקום לשבת בעונש הארוך הזה. שמונה עשרה שעות בשביל איזו משפחה גרמנית מטופשת, נו באמת. אבל אנחנו, מכורים כבר לגמרי לעלילה, מתעלמים מכל הרמזים וחיצי הלעג, מתכנסים בתוך עצמנו והוגים בפרקים הבאים: האם יחזור פול אל מריה? והאם היא תחכה לו, או שתתחתן עם המהנדס ההוא?

לא, זר לא יבין זאת, אין טעם להסביר. ■

תחיה בת אורן

מתנות החג

כשהלכתי לטייל במוצאי אחד החגים כדי להוריד את האוכל, ניבט אלי חלון־ראווה של חנות מתנות יקרות כאילו עבר ניתוח הוצאת־רחם. עקבות ההתנפלות של ערב חג. סיפרה לי מכרה שהוזמנה לארוחת חג שהזכירה לה את חג המולד עם המתנות ובלי עץ האשוח. הכל חילקו שם מתנות להכל. הארוחה עצמה הייתה חיוורת לעומת פאר המתנות. וכן חיוורת בעיני הטענה החוזרת שאין לנו כסף.

מה הולך כאן? אחת משתיים: שיש כסף או שחיים מעל לאמצעים. שני המקרים תורמים לבילבול ההערכה הפרטית שלי את מצב כלכלתנו. חוזרים ואומרים לי כי „לציבור יש כסף אבל לממשלה אין". גם זה מבלבלני. למי שיש לו – למה ירעיש עולמות וישכות שביתות? ולמי שאין – כיצד ידרשו ממנו תוספת? המסקנה של הדיוט היא כי אנחנו עושים לעצמנו „דווקא" כמו ילדים קטנים. מתכחשים למציאות. מצפצפים על הכיס של עצמנו. זה אפילו מצחיק.

אז, כדי שלא להצטרף לסכיזופרניה הזאת שלי התכחשות למציאות, עדיף להסתכל ישר לכיס ולהתפשר עם מתנה מתחום הלב. כמו למשל צנצנת ריבה מעשה ידיכם. ■

אינגה דויטשקרון

גרטרודה בארץ, מייק בארה"ב

מייק סטולוביצקי בבקור אצל „אמו" גרטרודה באבילינסקה. צילום: שלמה מוסקוביץ.

היא הצילה אותו ממוות בשואה. היא נוצריה פולניה, הוא – יהודי. היא חיה עתה בישראל, הוא – ירד לארה"ב.

„נחת שלי", אומרת באהבה גרטרודה באבילינסקה על מיכאל סטולוביצקי. והוא עונה לה בחמימות: „היא עבורי יותר מאמא". גרטרודה, הקשורה למשפחת סטולוביצקי מוורשה מאז 1929 מילאה את רצונה האחרון של אם־מיכאל, לקחת את בנה לארץ־ישראל. כיום היא מתגוררת בבית האבות גרטרוד־לוקנר בנהריה בשעה שמיכאל (מייק) מנהל משרד נסיעות במאמי־ביץ'.

גרטרודה היתה נערה כאשר הצטרפה למשפחת סטולוביצקי ברחוב שינקביצ'ה 3 בוורשה. מוצאה מסטארונארה, בקרבת דנציג והיא הועסקה כמטפלת של בת המשפחה, ולימדה אותה גרמנית. „אינני אוהבת להיזכר בכך", אומרת גרטרודה, 83. הילדה נפטרה ב־1933 והמשפחה, שהעריכה את מסירותה של הנערה הפולניה, ביקשה מגרטרודה להישאר עמה. מני אז עבדה גרטרודה כמזכירה בבית החרושת של אבי המשפחה, שהיה אחד היהודים העשירים בפולין. מיכאל נולד ב־1936. כשפלשו הגרמנים לפולין, היה האב בנסיעת עסקים בצרפת ואילו האם סבלה ממחלת לב. האב ניסה לחזור לפולין דרך שווייץ אך עקבותיו נעלמו באושוויץ. האם החולה ביקשה מגרטרודה „אנא, קחי אותו לארץ־ישראל", ונפטרה זמן קצר לאחר מכן.

גרטרודה לקחה את הנער בן השלוש מוורשה לווילנה והתגוררה אצל חברים. „מיקי, עכשיו אני אמך", שיננה לו, „ואקח אותך לארץ־ישראל". גרטרודה לא הסתירה מהילד שהוא יהודי והזהירה אותו „אם אתה מוכרח להשתין, עשה זאת כך שחבריך לא יראו". אנשים רבים ידעו את הסוד אך איש לא הסגיר אותם.

לפעמים היתה לוקחת את מיקי הקטן לתפילה בכנסיה שם שימש כעוזר הכומר ואף סייע בהתזת מים קדושים על ראשי חיילים גרמנים. איכרים פולניים נתנו לה מזון תמורת תרגומי בקשות בשפה הגרמנית. מדי פעם היתה מצליחה להכניס את מיקי לגיטו כדי לבקר חברים. „גרנו בקרבת הגיטו, וכאשר מכר או ידיד היה אחראי על הכניסה, היינו מתגנבים פנימה."

„לא אשאר. הבטחתי להביא את מיקי לפלשתינה", אמרה גרטרודה לבני משפחתה שהציעו לשכנם בביתם אחרי המלחמה. קרובי משפחה של משפחת סטולוביצקי הביעו נכונות לצרף את מיקי אליהם בדרכם לארץ־ישראל. „לא, אני נשארת עם מיקי", ויצאה לדרך הארוכה.

„עמך", היתה הסיסמה שגרטרודה אמרה לשליח העליה בברלין. הם נדדו ממחנה למחנה ובסוף עלו על סיפון אנית המעפילים „אקסודוס". אנשי ההגנה רמזו כי אין צורך שתצטרף למסע, אך היא התעקשה ואמרה „גם אני באה".

מעפילי „אקסודוס" לא הורשו לרדת בחיפה והמעפילים הועברו למחנה על יד המבורג.

בחודש מארס 1948 היו השניים בין אלף נוסעי אנית הפאר „סילוואנה" שעגנה בחיפה. הם התחפשו לתיירים אמריקניים ונשאו מצלמות־דמי.

„אנחנו נאמץ אותך ואמא גרטרודה תחזור הביתה", אמרו קרובי משפחתו של מיקי. „לא, אני נשאר עם אמי", השיב מיקי נחרצות. „לא" היתה גם תשובתה של גרטרודה להצעת נישואין שקיבלה מגבר באחר ממחנות הפליטים בדרך לארץ־ישראל. „מיקי אמר 'את תאהבי אותו יותר מאשר אותי' ולכן לא התחתנתי", היא מספרת.

„אם טבעית עושה הכל מכוח המציאות. גרטרודה עשתה יותר מכך", אומר מיכאל סטולוביצקי, הנקרא היום מייק. החיים בישראל לא היו קלים. שנים רבות היא עבדה במשק בית והם התגוררו בדירת חדר במרכז תל־אביב. מייק התחנך בבן־שמן. „אני נזכר כיצד היתה באה לבקר אותי בשבתות כשהיא נוסעת במשאית", נזכר מייק בחיוך. „כן. התחלקתי עמכם בכל הצרות היהודיות", היא אומרת תוך שימוש במלה האידישאית „צוריס". למרות כל שנותיה בישראל לא למדה עברית. היא דוברת פולנית, גרמנית ויידיש שלמדה בווילנה.

מייק שירת בחיל הים, אחר־כך היה איש יחסי הציבור של קרן היסוד ומאז 1970 הוא חי במיאמי. בתחילה ניהל את סניף „קופל" בעיר, ומזה שנה הוא בעליו של משרד פרטי „אקסודוס־טורס" – מזכרת למסעו על ה„אקסודוס" לארץ־ישראל. „אני מאושר שכיום אני יכול להעניק לה בחזרה מעט ממה שהיא נתנה לי". מייק מתקשר אליה כל שבת ממיאמי, מטביע אותה במתנות, דואג לצרכיה, שולח מאגאזינים בגרמנית ודואג לספק מתנות חג מולד לקרוביה החיים עדיין בפולין.

ואולם גרטרודה מרגישה בודדה. „אין לי עם מי לדבר". בקיץ האחרון העביר אותה לבית האבות בנהריה. במעון שעל לשפת ימה של העיר מתגוררים 12 לא־יהודים שסייעו ליהודים בתקופת השואה, מרומניה, הונגריה, צ'כוסלובקיה ופולין, כשכל אחד מדבר שפה אחרת. פעם בשבוע הם מתפללים ביחד עם האב דניאל רופאייזן.

מייק לקח את אמו פעמיים למיאמי. מפתח העיר תלוי על יד מדליות שקיבלה מ„יד־ושם" ומראש עיריית תל־אביב שלמה להט כהוקרה לפועלה. היא לא מעוניינת להתגורר בארה"ב מכיוון שגם שם תרגיש בודדה. „אני כה בודדה. הלוואי והיתה לי משפחה שהיתה מבקרת מדי פעם". מייק מגיע לביקור כל שלושה חודשים. „כשהוא עוזב החיים ריקים מתוכן".

בית גרטרוד־לוקנר בנהריה ברחוב סולד 24 נחנך ב־7 בנובמבר 1978. הבית נרכש על ידי ממשלת גרמניה והוא נקרא על שם גרמניה שסיכנה חייה בהצלת יהודים. קבוצה של יהודים ונוצרים הנקראת „עמותה" מתחזקת את הבנין. רוב דיירי המעון, שהגיעו לישראל ממזרח אירופה ביחד עם בני זוגם היהודיים מנותקים מקרובי משפחתם בארצות מזרח־אירופה. 80 אחוז מקיצבאות ביטוח לאומי הם מעניקים לכיסוי הוצאות המעון. שאר התקציב ניתן על ידי משרד הרווחה כשסיוע נוסף ניתן על ידי „קבוצת ידידי בית גרטרוד לוקנר" בגרמניה.

הגיל הממוצע של הדיירים הוא 90. הזקן – 97 והצעיר – 75. אלישבע המקר – ששינתה שמה מאליזבת כאשר קיבלה היתר שהייה קבוע בישראל, מנהלת את המעון, והיא המחליטה מי יתקבל. הקריטריון לקבלה הוא צורך בטיפול רפואי צמוד ויכולת להתגורר לבד. גברת המקר אזרחית גרמנית, הגיעה לישראל לפני 23 שנה על מילגה של שנה אחת... היא עובדת ב„קהילה העברית" בחיפה המנוהלת על ידי הנזיר דניאל רופאייזן ולמדה סיעוד קשישים באוניברסיטת חיפה. בתקופת לימודיה מצאה כי בישראל מתגוררים כ־2000 לא־יהודים שסייעו להציל יהודים. היא מצטערת על כי לרשותה רק 12 מקומות.

נלה באומן, מנהלת המשק היא הלא־יהודיה היחידה בצוות. כל משפחתה הוצאה להורג בוורשה על כי סייעו ליהודים. שתי מתנדבות גרמניות עובדות במחזורים של שנה כהכנה ללימודי סיעוד. כרוך כלל הן מגיעות על פי המלצות ומתחייבות ללמוד עברית ולהכיר את ישראל. גברת המקר גאה בהן. אחת מהמתנדבות אף המשיכה את לימודיה באוניברסיטה העברית אחרי שעבדה במעון.

הבעיה העיקרית של יושבי המעון היא תיקשורת לקויה עם העולם החיצון – עקב מחסור בשפה משותפת. אף לא אחד מהדיירים מדבר עברית, וכליל הלשונות השגור בפיהם מונע מהם קשרים סדירים בינם לבין עצמם. ■

קחי מגן תחתון ברוויה וזכי:
אוטוביאנקי 86 חינם!

עכשיו כשגם את מעדיפה ברוויה,
קחי 3 אריזות וקבלי מיד שי חינם:
קרם ידיים מעולה — Softy.
גזרי משלושת האריזות את החלק הכולל את המדבקה הלבנה (ראי דוגמא):

מגן תחתון „ברוויה"
עם המבנה הצר והטבעי
מיוחד עבורך-לרעננות ובטיחות
בכל זמן בכל החודש.
חיצון: קימברלי-קלוק, הולנד.
היבואן: ווזנהיין בע"מ
אלנבי 123 ת"א, טל. 631725
משווק: ברק אבנר חפיצים בע"מ,
ת.ה. 3575 ב"ת, טל. 9222858

את שלושת הגזירים שלחי לת.ד. 3575 פ"ת וציני "מבצע ברוויה".
טסף למכונית יוגרלו:
150 אריזות שי לטיפוח וליופי.
50 אריזות שי של תמרוקים ומוצרי קוסמטיקה בערך של מעל 50,000 ש' כ"א.
100 אריזות שי של תמרוקים וקוסמטיקה בערך של 25,000 ש'.
שימי לב — מועד אחרון למשלוח המעטפות 31.1.86 וככל שתרבי במספר המעטפות — תגדילי את סכוייך לזכות במכונית אוטוביאנקי 86, כולל מסים והפקדה.
המבצע עד 31.1.86.
אין הגבלה במספר המשלוחים.

מבצע התגרלות נערך בפיקוח רואה חשבון החברה. ההשתתפות אסורה על עובדי "ברק אבנר" ופרסום פיגל.

מגן קטן יתרון גדול:

- דרגת ספיגה גבוהה במיוחד.
- 3 פסי הצמדה לביטחון מלא.
- התאמה מלאה למבנה הגוף, לנוחיות ולהרגשה טובה.

ברוויה - מגן תחתון נשי אישי

נשים מעדיפות ברוויה

סובלים ושרים

בקונצרט החגיגי לציון עשור למקהלת „זמרי קאמרן" נתגלה הפן האחר של מזכיר חברת העובדים, דני רוזוליו: הוא יו"ר ההנהלה הציבורית של המקהלה, וכדבריו – „מוסיקה היא ההובי הכי אהוב שלי".

המלחין הקשיש יוסף טל, שיצירתו המסובכת „חלום העיגולים" זכתה אותו ערב לביצוע בכורה, אמר בדברי ברכתו לזמרים, במסיבה צנועה שנערכה בתום הקונצרט: „אני מרים כוס מלאה שירה לכבודכם! אתם סבלתם בחזרות, אבל אין דבר, אני סבלתי ליד השולחן, כשישבתי וכתבתי..." ■

ליאורה עיני

חגיגה לפולנים

לפני חדשיים ביקר הבמאי הפולני מארק גז'ישינסקי בתיאטרון „הבימה", שם הפגישו אותו בהצגת „הטירה" לקפקא עם נשיא המדינה, חיים הרצוג. „זה היה מפגש נעים ואני מצפה לפגוש אותו מחדש", אמר גז'ישינסקי כאשר נמסר לו כי בהצגת הבכורה של „המנקינים", בבימויו, שמביא עמו לישראל התיאטרון הגדול מפולין · יתארחו בני הזוג הנשיאותי, אורה וחיים הרצוג.

ההצגה החגיגית תיערך הערב, ארבעה בדצמבר, בתיאטרון הקאמרי, בחסות המועצה לארץ־ישראל יפה ויהיו בה אחמ"ים רבים: **שמעון פרס, יצחק רבין, יצחק שמיר**, שרים ואישי ציבור, אנשי תקשורת וקהל של דוברי פולנית. עבור אלה שהשפה הפולנית אינה שגורה בפיהם מכין התיאטרון המארח סינופסיס מפורט. ■

תלמה הדר

שמעון פרס ואלפרד גולץ – ידידים
צילום: סקופ 80

פרס בלי ביטוח

בארוחת צהרים חגיגית במלון לרום בירושלים עבר שרביט יו"ר אגוד חברות הביטוח מיוסי חכמי, מנכ"ל „הפניקס", לאלפרד גולץ, מנכ"ל „הסנה". אורח הכבוד במסיבה היה ראש הממשלה, **שמעון פרס**, ידידו האישי של גולץ מהתקופה בה כיהן האחרון כגזבר מפלגת העבודה ופרס כיו"ר המפלגה.

„כשקבלתי הזמנה לארוחת צהרים עם איגוד חברות הביטוח", גילה ראש הממשלה, „ניסיתי לרכוש לעצמי פוליסת ביטוח, אבל הסתבר שאני במצב של רוטאציה ואף אחד לא היה מוכן למכור לי פוליסה...אני יוצא אפוא מכאן כפי שנכנסתי: ללא ביטוח". ■

ליאורה עיני

ל„סובלנות" יש סבלנות

עתונאי „ערב חדש" זכו למחמאה: בפגישה של מנהל הטלוויזיה הלימודית **יעקב לוברבוים** עם נציגות תנועת „סובלנות" (היו"ר **מיכל כהן־זמורה** והמרכזת **תמר קטורנה**) – ניסו השתיים למכור לו את הרעיון לשלב בתכניות את נושא תרבות הדיון. המנהל לא אמר „לא". תשובתו היתה כי התכניות מתוכננות 3־5 שנים מראש וכי העיתונאים ב„ערב חדש" מגלים סובלנות והתנהגות למופת בדרך הצגת השאלות ובאיזון החדשות.

„סובלנות" הלכה אל יו"ר הכנסת **שלמה הלל** כדי למכור לו רעיון אחר: הפעלת שדולה בקרב החכ"ים לטיפוח הסובלנות בדיוני הכנסת. ח"כ הלל טען כי הטלוויזיה סוקרת בעיקר את הצועקים והמתפרעים – וזה מעודד את חברי הכנסת רודפי הפרסום לנהוג כפי שהם נוהגים. רעיון השדולה אולי ייושם. צריך סבלנות. ■

תלמה הדר

לנדה דוחפת את ג'וליאן אל תוך הבריכה.

בחיים כמו בפנטומימה

הפנטומימאי־קומיקאי ג'וליאן שגראן הגיע למלון אביה סונסטה באילת עם רעייתו רולנדה קאן כדי להינפש ולעסוק בכתיבת תסריט לסרט באורך מלא שיבוסס על קומדיה ופנטומימה.

ג'וליאן זכה במרץ 85 בפרס „ורד הזהב" – תחרות קומדיות עולמית – על סרטון הפנטומימה „מחוג השעות", מסדרת ה„תזמורת".

השניים זכו לתשומת לב של האורחים על שפת הבריכה, כאשר עסקו באלתורי פנטומימה. לדברי רולנדה לוקה ג'וליאן בקוצר ראייה ולעתים גורם הדבר לתסבוכים ולהתקלויות בחפצים – מחזה מבדר שנראה כלקוח ממופע פנטומימה. ■

האופנה החדשה בעולם
להתכרבל בפלנל

הפלנל של כיתן שכבש את ארה"ב ואירופה

האופנה האחרונה של הנשים המפונקות בניו־יורק, וושינגטון, פרנקפורט, לונדון, טורונטו, מונטריאול, אמסטרדם, בריסל ו...דאלאס (כן, אפילו שם!) מגע של פלנל במיטה. רך, חמים, עשיר ומלטף. רווה חושה של מותרות.
עכשיו בישראל - מהשם המוביל במצעי פלנל איכותיים בארה"ב ובאירופה: כיתן.

החורף פנקי את עצמך בדגמי היצוא של מצעי הפלנל המבוקשים ביותר בעולם. 100% כותנה. אין צורך בגיהוץ. בעיצובים שכבשו את בירות העולם וטרם נראו בארץ.

להשיג ברשתות השיווק, ברשת חנויות כיתן ובחנויות המובחרות

EXPORT
כיתן
ניו־יורק • פרנקפורט • לונדון • בריסל

ג'מה לוין בחברתם של יוסי שטרן והארל אוף־ליצ'פילד
צילום: סקופ 80

חייך, הברון מצלם אותך!

ג'מה לוין הביאה אותו לישראל כדי שינציח במצלמתו נופים ואתרים. ששה ימי כאסח עברו על הוד מעלתו „ארל אוף ליצ'פילד" בן למשפחת המלוכה האנגלית, שהוא צלם במקצועו. צילומיו יוצגו בתערוכה אותה מארגנת הגברת לוין.

„לקחתי לתערוכה את טובי הצלמים שיש באנגליה, כי אני משוגעת על ישראל", אומרת לוין. ואכן, בתערוכה האמורה להפתח בחודש מרס הקרוב משתתפים ארבעה צלמים: הלורד סנאודון, האנל (ארל- תואר אצולה מקביל לברון) אוף־ליצ'פילד, גפרי שקלי ואריק הוסקין. התערוכה תטייל במשך כשנתיים בכל רחבי אנגליה ובה תוצג ישראל מכל הזוויות האפשריות.

כדי שהלורד המכובד לא יעסוק רק בעבודה קשה (את ימי הצילום היו מתחילים בחמש בבוקר) ערכו לכבודו קוקטייל במלון המלך דוד בירושלים בו השתתפו אחדים מיקירי הקרת וביניהם: משפחת פדרמן, דני אנג'ל, גוגה רג'ואן, יוסי שטרן, יאיר שטרן, צבי רפיח, בט אילון ורבים אחרים. הקוקטייל היווה עבור האורח הנכבד הזדמנות לטעום ממטעמי המטבח המשובחים של המלון, שכן תחביבו של פטריק הוא בישול ואכילה (בבעלותו שתי מסעדות בלונדון, האחת יפנית והשניה סינית) ובין צילום לצילום הוא ניסה להכיר תפריטים שונים ולאכול במסעדות שונות. ■

אילנה כאום

אלקיים קראה משיריה בבלגרד

המשוררת הירושלמית שלי אלקיים שבה ארצה לאחר שכבשה בסערה את בימת כינוס הסופרים הבינלאומי שנערך בבלגרד. שלי, שבאמתחתה כבר 5 קובצי שירה („ניצת הלימון", „תמצית עצמך", „ימים פשוטים" שיצא באנגלית באמסטרדם וקובץ שירים דו־לשוני עברי־הולנדי), הגיעה ליוגוסלביה יום אחד לאחר בואו של רב המחבלים אבו אל־עבאס, שעמד בראש חוטפי האוניה "אקילה לאורו".

נוכחותה של המשוררת הירושלמית, שהיתה לישראלית הראשונה המשתתפת בכינוס הסופרים היוקרתי, עוררה התרגשות רבה בבלגרד, דווקא על רקע המקלט לו זכה רב המחבלים. שלי קראה ערב ערב, במשך שבוע שלם, לפני עשרות סופרים ומשוררים מחגוש המזרחי וממדינות ערב שירים מתוך ספרה "שירת הארכיטקט". שיריה תורגמו סימולטנית לרוסית, פולנית, בולגרית וערבית.

הכינוס בבלגרד היה שיאו של מסע ארוך אותו החלה שלי בכינוס בינלאומי של נשים למען השלום שנערך בקנדה. בזכות נוכחותה נפלה הצעת החלטה אנטי־ישראלית שניסחה משלחת של נשים פלשתינאיות. מסע המשיכה שלי למסדרונות האו"ם בניו־יורק, כפעילה בועידה הבינלאומית לדת ולשלום. אחר כך בילתה מספר שבועות באמסטרדאם, שם קראה בפני שוחרי שירה מקומיים כמה מיצירותיה.

השנה ארצה הפתיעו אותה וזבריה וידידיה הרבים במסיבת יום הולדת בבית הסופר ברובע היהודי של העיר העתיקה בירושלים, ביוזמת ידידתה המשוררת גבריאלה אלישע. אחרי הזמינות מתפנה שלי לכתוב ספר שירים נוסף ולהכין כינוס בינלאומי של כל בני הדתות המתוכנן להתקיים בירושלים בחודש אפריל הקרוב. ■

אריה נח[illegible]

שלי אלקיים. אחרי התגעת.
צילום: סקופ 80.

מחפשים מתנדב/ת

הדבר המאפיין את האגודה לסכרת נעורים הוא שכל תבריה הם הורים לילדים שנפגעו במחלה זו.

היו"ר היא תמר רפאל, עוזרות לידה יהודית רובינשטיין ועדה אבימסון והן מחפשות אישיות ציבורית שתסייע בידן.

יש מתנדב/ת?

האגודה רחוקה (עדיין) מיחסי־ציבור והיא עושה עתה את הצעדים הראשונים בתחום זה: תצוגת אופנה (ואופנת עור סיק־סאק, סריגי גבי מגדל, פרוות פרדניק) במלון קרלטון, על טהרת ההתנדבות. גם ירדנה ארזי הופיעה על תקן של מתנדבת. ■

כרגע אין חתונה

גלי עטרי. לא, היא לא חוזרת בתשובה...

אבי מור

כששואלים את גלי עטרי בת כמה היא, היא נסוגה לאחור. גם אם תלחץ אותה קרוב לקיר שעליו היא נשענת עם כוס קפה ביד. היא תשחרר תשובה בנוסח כמו „יש זמרת אחת שהיא חצי שנה צעירה ממני. אבל כשהיא מוסרת את הגיל לתקשורת אני הופכת למבוגרת ממנה ב־6 שנים. זה לא פייר שאני אומר את האמת. אם כולן מתנהגות כך גם אני אשחק לפי חוקי השאו ביזנס".

בתקליט הקודם שלה שרה גלי עטרי „ממריאה ברוח, בכיוון בטוח, אני כמו נוצה, כך אני רוצה..." גלי רחוקה מאד מלשוט בענני הדמיון והרוח. כהגדרה ביתית שלה היא מכנה את עצמה „תימניה עם שתי רגליים על הקרקע". היום היא בדרך לתקליט חדש. קצת מתרגשת למרות שהיא כבר ותיקה בשטח. נולדה בשעריים שברחובות. בגיל ארבע לקחה המשפחה את המטלטלים לתל־אביב הגדולה. למדה בפנימיית „הדסים". בגרות בעירוני ד'. אחר כך קריירה מוסיקלית שפחות או יותר ידועה לכולם.

השיחה עם גלי מתקיימת במשרד של האמרגן החדש שלה סולו יורמן. מפעם לפעם הוא נכנס לדברים. מכניס „חידוד פה, הבהרה שם. גם פירגונים הוא לא חוסך מגלי. הרבה.

לפני כמה שנים כשיצא הסרט „דיזנגוף 99" לערלם, הרבה אנשים קצת הופתעו לראות את גלי הביישנית מהסרט „הלהקה" חושפת את החזה בפני אזרחי מדינת ישראל. גלי עד היום לא מסתדרת עם הסצינה הזו. גם אמא שלה לא בדיוק הסתדרה עם הילדה הטובה והקטנה שלה, שמעבירה שיעור אנטומיה לאומה. „אולי כדאי שלא נדבר על זה? תראה, אני לא קוראת לזה עירום. כשבן־אדם עושה תפקיד הוא הולך עם זה עד הסוף. אימי לא דיברה איתי על זה, לא לפני הסרט ולא אחרי. לפני – היא לא ידעה, ואחרי – היא פשוט לא רצתה. זה פגע בה. אני לא מרוצה מהקטע הזה אבל אני לא מצטערת".

ביחס למשפחה, הרי למעט המשברון עם האמא, יחסי בני ובנות משפחת עטרי הוא הרבה יותר מטוב. נפגשים פעם בשבוע אצל האמא, או בחגים או בשבתות. גלי אוהבת את גלי החום שנושבים בפגישות האלו. אביה, שהיה חזן נפטר כשהיתה בת ארבע. אמא, שמרה מסורת. גלי העדיפה אחרת. היתה חילונית במשך שנים. ב־3 השנים האחרונות היא קצת חזרה למסורת. נרות בערב שבת, צום בכיפור. כבר העלילו עליה שהיא חוזרת בתשובה. אז היא לא. הייתה תקופה שהספריה הפרטית אוכלסה בספרים על השואה. היום אין לה פנאי לקריאה. כשנותר חור של כמה שעות, היא קוראת ספרים דוקומנטרים או קלילים. עכשיו על הכונית מונח „שבע הדקות" של ארווין וואלס. ההתמכרות האמיתית שלה היא פאזלים.

„אני מתפאננת על הבישול"

ביתה הוא מבצרה. למרות שזה נשמע נדוש, זה אמיתי. אוהבת להיות קצת עם עצמה ולבשל בכיף מאכלים מוזרים: „למשל, חמין תימני עם אשכנזי. השעטנז הזה יוצר משהו מטריף. אני עושה גם עוגת מוס משופת. בעיקרון אני מבשלת יופי. אבל אין לי הרבה זמן לעמוד במטבח. אם בא לי כייף להכין בלי לחץ, אז אני עושה ארוחות טעימות ופיקנטיות. אני מתפאננת על הבישול. היום למשל הכנתי פשטידת תפוחי אדמה".

כמו כל הזמרות ושאר אוהבות „הפיגורה", היא הפכה לפליטה כשגילי גמליאלי, הספר הקבוע, המריא עם השמפו שלו אל מעבר לאוקיינוס. היום היא מטפחת לבד. אול ביי מי סלף. החברה שלה די מצומצמת. חברים קרובים שיוצאים לבלות יחד. לפעמים מסעדות או פתיחה של איזה מועדון תל אביבי. למופעי הפאוק היא לא הולכת. רק אם סטיבי וונדר האליל הפרטי שלה יגיע, היא לא תהסס פעמיים. ולוונדר עוד נחזור בסעיף „חלומות".

לפני השינה היא מניחה על המחט באופן קבוע את אליזבט פרייזר בשני שירים מתוך התקליט „זה יגור בדמעות". בלי הדמעות הללו היא לא נרדמת. גם מסיקת נשמה וזורקת אותה בעדינות אל הכרית.

הגיל לא מפחיד...

היום היא עובדת קשה. לא נשמעת מקטרת להפך. „יש תקופות של עייפות אבל היום אני מרגישה רעננות, מרגישה את זה באוויר. יש לי חשק לעבוד קשה. פעם היה לי חשוב להיות במצעדים ובכותרות. שתהיה לי חשיפה. היום זה הרבה פחות. אני טיפוס תכלס". סולו יורמן מסנן מתחת לעשן הסיגריה שלו השלמה של התכלס: „גלי היא טיפוס סולידי. אפילו מרובע. בלי שגעונות ודברים כאלה. נורמלית מאד". גלי לא כל כך מסכימה לתואר „מרובעת".

הגיל לא מפחיד אותה. היא לא חוששת להתבגר. היא רוצה לנצל כל רגע בחיים ולנצל אותו היטב. היא היתה מעדיפה להגיע למעמד העכשווי שלה בפרק זמן קצר יותר מהדרך שעשתה במציאות.

ועכשיו אל סעיף ה„חלומות". היא למשל חלמה בהקיץ הרבה שנים לפני שהגיעה לארוויזיון, כיצד היא עומדת על הבמה ושרה וזוכה למחיאות כפיים. החלום הזה התגשם. „לא האמנתי בחיים שזה יקרה. כשעליתי לבמה, הרגשתי שזה בדיוק מה שחלמתי כמה שנים קודם. התנועה שלי על הבמה, התגובות לאחר הוכיח הכל". „רה זכו" נוסח עטרי. החלום הגדול שלה שסטיבי וונדר, האחד והיחיד, ילחין יכתוב ויפיק את התקליט שלה. אולי יתקשר כדי לומר „אני אוהב אותך".

כשתהיה גדולה, היא רוצה לחזור למכחולים ולמי הציור שנזנח לפני כשבע שנים לטובת הקריירה המוסיקלית: פעם היא ציירה. הרבה. לא יודעת להגדיר בדיוק מה. בסוף הנענו, שהיא ציירה רישומים בצבע פנדה. הקריירה לוקחת לה גם את החלום ללמוד באוניברסיטה, פסיכולוגיה והסטוריה יהודית. לא, היא לא חוזרת בתשובה...

את נושא הנישואין היא סוגרת במשפט וחצי. „כרגע אין נישואין, אין ילדים. אני לא חושבת על זה. נכון לעכשיו. זה גם לא מפריע לי. אני יודעת שהרבה מתחתנים לא בגלל שהם רוצים אלא בגלל שזה המקובל. אמא שלי היתה מאד רוצה לראות אותי תחת החופה אבל היא חכמה מספיק, כדי לא לדבר איתי על הנושא הזה. גם שאר המשפחה לא מתעסקת הנושא הזה". אולי לא בדיוק משפט וחצי אבל ברור מאד.

לפני הראיון גלי מרכיבה משקפיים כדי לראות טוב יותר. אולי את התקליט החדש שלה או את ההצלחה המחורשת שעומדת מאחורי הדלת. בינתיים היא ממשיכה להמריא ברוח עם שתי רגליים על הקרקע.■

מוגש ע"י „שקם"

„שקם" אוהב ילדים

★ „השקם" יוצא במבצע מיוחד לחנוכה: מתנות וצעצועים לילדים מכל הסוגים.

★ גם השנה לא תצטרכו לוותר על קניית מתנה לילדכם. „השקם" הלך לקראתכם.

מאת: מירי גילון
צילומים: מיכל רותם

לא לחינם נחשב החנוכה לחג המתנות לילדים. הצירוף המוחץ של דמי החנוכה וחופשה מלימודים, הפכו את הפזמון: „אמא, מא את קונה לי לחנוכה?" ללהיט של כל הילדים. הילדים דורשים מתנות. אבל רכישתם במצב הכלכלי הנוכחי אינה עניין של מה בכך.

רשת „שקם" נחלצה, גם הפעם, לעזרתנו בשורה של מבצעים „מרליקים".

„שקם" אוהב ילדים ולאהבה הזאת ניתן ביטוי מוחשי ביותר: כל הצעצועים הוזלו ב־20%, כל התקליטים והקלטות הוזלו ב־25%, אופניים ניתן לרכוש ב־4 תשלומים ללא ריבית ואפילו את נרות החנוכה מוכרים ב„שקם" במחיר הקרן. בקיצור, חג האורים זול ושמח!

ממתינות לכם ב„שקם" גם הרבה הפתעות. במבצע של חברת „עלית", מגרילים פרסים משגעים. הפרס הגדול הוא כרטיס טיסה לאירופה, עם כוכבי הכדורסל של מכבי ת"א למשחק באליפות אירופה. ומי שלא יזכה בפרס הגדול, יוכל לזכות בכרטיסי כניסה למשחקי מכבי ת"א באליפות.

רשת „שקם" העמידה השנה לרשות לקוחותיה מבחר עצום ומגוון של מתנות: „תמונות חול" להרכבה על נייר, משחק התשבצים „צא.מוה", משחקי פאזלים, המשחק הקלאסי של „רוק", משחקי הרכבה של מטוסים ומכוניות, מפוחיות פה, מכוניות של שלט רחוק, משחקי מילים. מערכות „לגו" – ובעצם מה לא?

הכל, בהנחות ובהוזלות מרשימות

כל החיות המקסימות של „טוילנד" עולות ב„שקם" פחות מאשר בחנות המפעל. הבעיה איתן שקשה מאוד לבחור מביניהן. אני למשל הייתי בוחרת בשפן מקסים, כזה שרוצים מיד לחבק ולהכות על אפו השובבי. השפן החמוד הזה עולה בסך הכל 12,936 שקל. אבל אם חושקים דווקא ברובי ענק, שהוא אופנתי היום מאוד בין בני הטיפש–עשרה והם קונים דובונים כאלה במתנה אחד לשני – תמורתו יש לשלם 32,320 שקל. לצידם יושבים גם בולדוגים ענקיים, צפרדעים, דובונים קטנים וסתם חיות מתוקות שאפשר לתלות במכונית, או על הקיר ליד המיטה.

אם יישאר לכם עודף, למה שלא תקנו, במרחק שני צעדים, חבילה בת 20 ג'ולות ב־1500 שקל ואם אתם כמוני, אוהבים לקנות במתנה ספר לחנוכה, אל תפסחו על ספרי משטרה לגיל הרך. אלה הודפסו בצורת ג'יפ משטרתי ובו שני שוטרים, ספר שכל ילד יהנה לא רק לשמוע את תוכנו, אלא גם לרפדף בו. הג'יפ הזה עולה 1880 שקל. לצידו סיפורים לרמח" של מרים ילן שטקלים. „100 סיפורים ראשונים" עם איורים של רוש. ובכלל מבחר עשיר של „קולטורה" לילדים מכל הגילים – השילוב של המועיל והמהנה.

אל דוכן הבובות הגענו עם ילדה בת שלוש. גם היא, כמוני, התאהבה ב„לובלי אנגל" מהונג קונג, בובה מצחיקה, שעוצמת עיניים. היא עולה 34,160 שקל. לידה, בובה קטנה יותר עם צמות ועיניים שנפתחות ונסגרות שעולה רק 1,336 שקל. בארבי אמיתית משקיפה עליהם מגבוה, בתלבושותיה המרהיבות. אם הצלחתם לאסוף מכל הורודים והדודות 31,624 שקל, היא עוברת אליכם. יש גם בובות דמויות בארבי מהונג קונג, ששמן „פלאואר פרינסס". הן באות בעגלת דלעת, או עם ארון בגדים משגע, תמורת 30,328 שקל.

לילדים גדולים יותר מצאנו כדורסל בהנחה של 50% ובמחיר מצחיק של 22,350 שקל, ולידו גלגיליות מקסימות מיובאות מהולנד של חברת „טאן קייט", גם הן בהנחה אדירה של 50%.

הקטנים יותר לא יוכלו להתאפק, כשיראו את התלת–אופנוע המכונה „איי טים" („צוות לעניין"). הוא מיובא מקנדה, נראה אמין ובטוח מאוד (לילדים מגיל 3) ומיוצר בידי חברת „קולשו", נמכר לקראת חנוכה ב„שקם" במחיר זול ביותר.

מבחר עצום של עגלות לבובות, לא רחוק מהבובות עצמן. מצאנו שם עגלה, כמו שהיתה לנו לפני עידן ועידנים, עשויה מקש קלוע עם גג מעוגל, ומזרן צבעוני. זו עולה 58,880 שקל, אבל לידה עגלות פשוטות וזולות הרבה יותר ממתכת במחירים שנעים עד 26,400 שקל.

ובכן, חג משחקים שמח לכם ילדים מה„שקם" שמתחשב בדמי־החנוכה המקוצצים שתקבלו השנה...

★ משחקי הרכבה, בובות, ספרים, מערכות „לגו" וחיות למיניהן במבצע ההנחות המיוחד של „שקם" לכבוד חג החנוכה.

ג'וב

★ רשימה ראשונה בסידרה

גוני סביר
צילום: שמואל רחמני

יד ימינו

אניטה יוסטר: „מוכנה לעשות הכל"

„עסקת חיי" אניטה יוסטר – עוזר למנכ"ל „הסנה"

חלום הגדול של אניטה יוסטר היה ללמוד משפטים: „אבי, שהיה עורך דין, נפטר כשהייתי בת 12. אמי עבדה ימים ולילות לפרנס אותנו, ואני נאלצתי לעבור לתיכון ערב כדי לעבוד בבקרים ולעזור. מות אבי השאיר בי משקע כבד מאוד. אחרי הצבא נישאתי. הייתי צריכה לתת כתף לפרנסתנו. ונושא לימודי המשפטים ירד מן הפרק. עדיין קשה לי עם זה כיום. גם היום, ואני כל הזמן מוצאת את עצמי על הדבר הגדול שלא עשיתי".

ובכל זאת – אניטה מגדירה עצמה כאשה אמביציוזית, שהגיעה להישגים. בראשית דרכה, כמזכירה ב„כור", למדה דבר חשוב: „כדי להיות מזכירה טובה, את צריכה להיות מוכנה לעשות הכל. לא להתבייש משום עבודה".

ב„הסנה" היא כבר 13 שנה, ומראשית הדרך היא מזכירתו של אלפרד גולץ, היום מנכ"ל „הסנה". „זו עסקת חיי", אומרת אניטה. „מהרגע הראשון היתה בינינו כימיה מיידית. יש בינינו קשר העריכה מאוד רציני, וקל לעבוד עם מי שאת מעריכה".

כשגולץ הפך למנכ"ל, והחליט שהוא זקוק לעוזר אישי, הביאו לתפקיד גבר. בעוד אניטה ממשיכה כמזכירה. לאחר שנה, העוזר פרש, וגולץ הציע את התפקיד לאניטה, שהסכימה לאחר כמה ימי התלבטות. „יש הבדל בין מזכירה לבין עוזר אישי. כעוזר – אני מזיזה פרוייקטים מההתחלה ועד הסוף. אני כבר לא עוסקת בתיאומים, בפגישות ובטלפונים, ונושא המנהלה ירד ממני. אני מפקחת על הלשכה. אני תופסת את התפקיד בעיקר בנושא פתרון הבעיות – ומשתדלת להקל מהעומס על גולץ, לתווך ולפתור בעיות בכוחות עצמי". אניטה צמודה למנכ"ל גם בסיורי־חוץ, בביקור במנהלות ובחברות הבת, יושבת באופן קבוע בישיבות ההנהלה.

אניטה, בת 37, נשואה ואם לשניים, וזוכה להרבה תמיכה בבית. אולי זה לא פלא, כי גם בעלה עובד ב„הסנה". יש שפה משותפת, מתוך הכרת הארגון. בגלל השעות הארוכות שהיא מקדישה לעבודה, היא מאוד נהנית מהזמן שלה בבית, עם המשפחה: „מעולם לא ניצלתי את הזכויות ששמורות לנשים. לעבור יום עבודה מקוצר ולא הרשיתי לעצמי שום הקלות בגלל שאני אשה ואם. בתפקיד כזה, אני לא יכולה לעבוד 'קצת'".

במהלך העבודה, אניטה השתלמה בקורס בן שנה בניהול כוח אדם. ובעתיד היא בהחלט רואה אפשרות להתפתח בכיוון זה. „כל זמן שגולץ פה", היא מרגישה, „אני רואה את עצמי אתו, כל זמן שירצה. באשר למנכ"ל הבא – אני לא רוצה להתחייב". היחסים בינה לבין המנכ"ל אישיים, אך לא אישיים מאוד: „אנחנו משוחחים הרבה, אני מתייעצת אתו, גם בנושאים אישיים, אך לא במה שנוגע למערכות יחסים. אם היחסים הם אישיים מאוד – אני לא רואה איך אפשר להמשיך ולעבוד יחד". בימים אלה, התמנה אלפרד גולץ גם ליו"ר איגוד חברות הביטוח. אניטה עדיין אינה יודעת איך ישפיע הדבר על העבודה שלה. אבל היא סקרנית. אחרי 13 שנים, בעבודה עם אותו אדם, נהדר שעוד אפשר להיות סקרנים. ■

גילה פלדמן: „לא כלב שמירה"

„שומרת על „ערנות" גילה פלדמן – מזכירת מנכ"ל „כור"

גילה פלדמן כבר „דור שני" ב„כור". אביה עבד שנים רבות במחלקת החשבונות. היא הצטרפה ל„כור" ב־1969, כעובדת לזמן הלימודים. כשהציעו לגילה לעבור במזכירות אחה"צ בלשכת המנכ"ל, אז מאיר עמית, סירבה. כסטודנטית ללשון ותורה שבע"פ, הקרייה לא כל כך עניינה אותה. היא נזכרת בחיוך: „אבא שלי, בעל פוטנציאל עצום ואפס מרפקים ואמביציות, העביר אלי את המרפקים שלא היו לו בשביל עצמו. הוא אמר לי לא בא בחשבון לסרב להצעה כזו". כן, ב„לחץ המשפחה", הגיעה גילה ללשכת המנכ"ל, ומזה שמונה שנים היא המזכירה הבכירה של שייקה גביש.

גילה אינה רואה בהשכלה פורמלית הכרח, כדי להיות מזכירה טובה. „מזכירה טובה יכולה לספוג ידע תוך כדי העבודה. הדבר הכי חשוב בעבודת המזכירה הבכירה – הוא הניסיון עצמו. צריך להקדיש מחשבה, לא לעשות דברים באופן מוכני. מוכרחים לשמור כל הזמן על עירנות, ולדעת לקבל הערות ולשנות דברים". גילה עובדת בלשכה בצמוד מאוד למזכירה נוספת – יפה אשכנזי. „קל לי יותר לעבוד בשתיים, כצוות. הזיווג בין שתינו מוצלח, והדברים נעשים כמו בלי צורך להגיד".

בעבודה עם גביש רואה גילה גם חשיבות רבה לקדתוי: „למדתי מתי לומר דברים, ומתי לשתוק. אם אני שואלת, בעיתוי לא נכון – אני עלולה לקבל תשובה לא מתאימה". גילה משתדלת מאוד להביא דברים לידיעת המנכ"ל בצורה האובייקטיווית ביותר שביכולתה, מבלי להביע את דעתה אם לא נשאלה לכך.

היום כשהיא נשואה ואם לשני ילדים קטנים, גילה עובדת מתשע ועד שלוש. כמעט בצורה מוחלטת, היא לא לוקחת את העבודה הביתה. לפני שהיא יוצאת, היא „מעבירה משמרת" באופן מסודר, ויוצאת בראש שקט.

„לא בכל יום" היא אומרת. „אני זוכרת שאני יושבת במרכז העניינים בראש הפירמידה – ועוזרת לאיש שעושה את ההחלטות. זה קונצרן ענק, עם 33 אלף עובדים ו־200 מפעלים. כיוון שגדלתי עם התפקיד, אני נזכרת איפה אני יושבת בעיקר כשאנשים נותנים לי להרגיש כך. יש יראה מסויימת אצל אנשים שבאים ללשכה, קצת חשש, כבוד מסויים. אבל לי אין שום צורך במשחקי כוח, ואני מאוד משתדלת לא להיראות „כלב השמירה". מובן שאני יוצרת חסימה מסויימת, אבל זה קורה לעתים רחוקות, כי אני לא מהסוג החוסם. אם אני חוסמת, זה קורה על דעתו של המנכ"ל. אני לא נותנת להרגיש שזה כך, ויוצרת את הרושם שזה על דעתי. אני מוכנה לספוג את זה, זה חלק מהתפקיד".

כשאני שואלת מה יקרה לאחר שגביש יפרוש, גילה חושבת טוב לפני שהיא עונה: „קשה לי להאמין שאמשיך לעבוד עם מישהו אחר. נראה לי לא מתאים. אני חושבת שאעשה הסבה. אני לא רואה את עצמי בתפקיד כזה בגיל מבוגר. החושים מתקהים, וחושים זה דבר נורא חשוב בעבודה הזו. אני לא רואה אותי אחרי גיל חמישים, רצה במשרד ועונה ל־3 טלפונים בבת־אחת". אבל, עד אז יש לה עוד הרבה זמן. ■

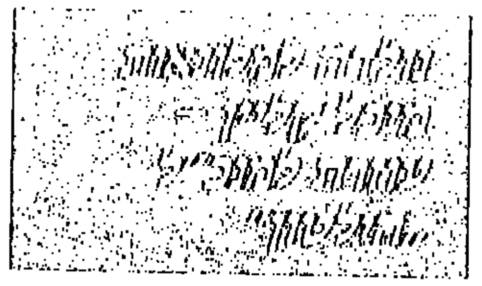

חיצת היד של מיכל קליין חזקה וקצרה. אנחנו נפגשות במשרד שלה, ב„הילטון", ומיד מחליטות לשנות מקום. בין הטלפונים הבלתי פוסקים, האנשים הרבים שיוצאים ובאים וטרטור מכונות הכתיבה, אין שום סיכוי להחליף מלה. גם כשאנחנו יושבות בלובי, באווירה נינוחה יותר, מיכל מקרינה החלטיות ויעילות שקטה. לא מתרווחת לרגע. היא העובדת הוותיקה ביותר במלון, מלווה אותו בשלבי הבניה ומשמשת כמזכירת מנכ"ל כבר מ־1946, למעלה מעשרים שנה.

השנים הרבות שהיא עושה בתפקיד, לא הפחיתו מהעירנות שלה: „זה משרד מאוד תוסס. אין רגע שקט. אני עונה לטלפונים, קובעת פגישות, משתדלת להקל מהעומס שמוטל על המנכ"ל. עד היום ליוותה מיכל כבר שישה מנכ"לים. אחד מתפקידיה הוא גם „להכניס" את המנהל החדש לעבודה, במלון שחילופין בכל כמה שנים הם חלק משיטת עבודה.

מיכל בעצם „נולדה" למלונאות: באורוגוואי, שם נולדה, היה להוריה מלון קטן. כשעלתה לארץ, הדבר הטבעי ביותר בשבילה היה להשתלב בענף המלונאות. מיכל, רווקה, מודה שהיא „מכורה" לעבודה: „אני עובדת מ־07.30 בבוקר ועד 18.00 ולפעמים יותר מאוחר. „היא גרה קרוב למלון, אבל לא במלון". היא מאמינה שצריכים לעשות הפרדה מסויימת, בכל זאת, בין העבודה והחיים הפרטיים. פעם בשבוע היא לומדת אמנות באוניברסיטה, ומנסה בדרך זו להתנתק קצת מהעבודה. „לשנות עבודה לא הייתי מסוגלת. העבודה במלון הפכה לחלק אינטגרלי ממני". היום, היא מוגדרת כ„עוזרת" למנכ"ל, פיטר ואן־דר־פליט. מה ההבדל בין „עוזרת" ל„מזכירה"? זה מתקבל אחרת, כתפקיד עצמאי יותר. בפועל – מדובר בניהול לשכת המנכ"ל.

מיכל מקפידה מאוד על לבוש ייצוגי. „ספורט־אלגנט", כהגדרתה. היא לא תבוא לעולם בג'ינס לעבודה. זה לא מתאים. היום היא לובשת חצאית עור שחורה, חולצת משי, ונעלי עור נחש. ייצוגי ועוד איך.

לפני שמונה שנים יזמה מיכל הקמת „מועדון מזכירות בכירות". היום מונה המועדון 400 חברות, ומדי חודשיים יש אירוע: טיולים, הרצאות, יום ספורט. „כך אפשר לטפח קשרי עבודה ולשפר היכרויות", אומרת מיכל.

לפני שמסתיימת הפגישה, משהו בכל זאת לא מסתדר לי, ואני מנסה לברר איך „טמפרמנט דרום־אמריקני" הולך ביחד עם השקט הזה של מיכל? היא עונה, שוב בשקט ומאוד בעניניות: „בעבודה שלי, אני מוכרחה להיות COOL. לשמור על קור רוח ושליטה עצמית, בגלל שהעבודה כל כך דינמית ומלאת מתח". גם למיתוס הדרום אמריקני, יש מסתבר, היוצא־דופן שלו. ■

מיכל קליין: „לעולם לא ג'ינס בעבודה"

כמו עליסה בארץ הפלאות

★ בחנות הצעצועים הגדולה והמרשימה בקניון איילון – „צעצועים זה אנחנו" יוכלו הילדים למצוא את כל העולה על דעתם: משחקי הרכבה מתוחכמים של „פישר טכניק", בובות מקסימות, משחקי חשיבה של „אורדע", עולמות קסומים של „פליימוביל" ועוד ועוד צעצועים, שהלב יחסיר והעין לא תשבע.

מאת: רות פנחסי

הצעצועים מתוצרתן של החברות הידועות ביותר בעולם.

בפסח ובראש השנה קונים לילדים בגדים חדשים, בט"ו בשבט פירות יבשים, בפורים רעשנים ואוזני המן ובחנוכה – צעצועים.

לא רק הם, גם אנחנו נהנים לשמח ילד בצעצוע חדש וזוהי נחת אמיתית.

ילדים שרועים על גחונם, שקועים בעולם שכולו דמיון, זו תמונה מלבבת המעוררת אפילו שמץ של קנאה בלב המבוגרים.

פעם חשבו שצעצועים יפים קונים רק בחו"ל, אך היום זה לא כך.

חברת „שחק נא" הפועלת בשוק זה כמה שנים מייבאת את מיטב הצעצועים מתוצרתן של החברות הידועות ביותר בעולם.

תינוקות מגיל 0 יכולים כבר להנות מן הצעצועים של „פישר פורס" (FISCHER FORM) הנתלים מעל מיטתם ואחריהם אלה שהחלו את צעדיהם הראשונים ממשחקי הגרירה למיניהם והקוביות.

לילדים הגדולים יותר, מבחר עצום של מערכות „פישר טכניק" (FISCHER TECHNIK) ובהןמשחקי הרכבה החל מן הפשוטים ביותר ועד למתוחכמים המצויידים במערכות אלקטרוניות, אלקטרומכניות ואפילו כאלו המופעלות בפנאומטיקה.

אחד הדברים המופלאים ביותר בעולם הצעצועים הם משחקי ה„פליימוביל" (PLAYMOBIL): אבירים היוצאים לקרבות בין טירות עתיקות, גיבורי „המערב הפרוע", דמויות קרקס, מסתורי הג'ונגל, יורדי ים וסירות, חלליות, מכוניות מרוץ ותחנות דלק, כל אלה הם רק חלק מנושאי המשחקים של „פליימוביל". כל מערכת כזו מורכבת מכל הפרטים: דמויות אנושיות, בתים, פריטי נוף וכל האביזרים הקטנים המשלימים את התמונה.

תחום נוסף הזוכה לתשומת לב מיוחדת ע"י חברת „שחק נא" הם משחקי החשיבה שנועדו לפיתוח האינטליגנציה של הילד.

המובילים בשוק בתחום זה הם משחקי „אורדע" השומרים על רמה ואיכות גבוהה במיוחד: „ארץ, עיר וכו'", „צומח" משחק שהפך ללהיט אצל הילדים ומשחקים חדשים נוספים שיצאו זה עתה לשוק כמו: „מלים במעגל" „טיגו" ואחרים.

משחקי „אורדע" מיועדים לקשת גילים רחבה – לילדים ומבוגרים גם יחד.

גם הבנות אינן מקופחות, גם הן יכולות להגשים את חלומן.

הסדרה החדשה של בובות ה- FLEUR עונה על כל ציפיותיהן. אפשר להחליף את תלבושותיהן ולצרף אביזרי ריהוט למיניהם.

היכן ניתן למצוא את המבחר העצום של המשחקים האלה? בחנות הגדולה והמרשימה „צעצועים זה אנחנו" בקניון איילון. זוהי חנות ברמה המוכרת בחו"ל. 300 מ"ר של צעצועים מכל הסוגים, מכל המינים ולכל הגילים.

דמויות מעולם „פישר פורס".

מן הבובות המקסימות של „פלייר".

ילדך ירגיש כמו עליסה בארץ הפלאות, יתקשה קצת לבחור אך כל מה שיעלה בדעתו יהיה בנמצא.

חג חנוכה שמח לכם ילדים והורים!

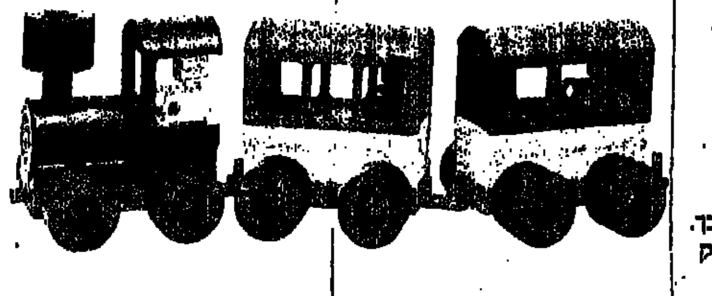

★ לקראת חג החנוכה מבצעי הנחות מיוחדים. שמחו לבו של ילדיכם במתנה שיש בה ערובה לטיב ולאיכות.

חברת „שחק־נא" איננה רק חברה מייבאת, היא החלה את דרכה בייצור בובות תיאטרון מפי.וי.סי. ובובות גומי – „בובהלי" שייחודן בעמידות לאורך זמן ועל כן הן מבוקשות במיוחד על־ידי גני הילדים.

חברת „שחק־נא" היא המשווקת הבלעדית של יצרני צעצועים בארץ.

מרכז השיווק הארצי של החברה, בקרית אריה שבפתח־תקוה הוא מהמרשימים ביותר שראיתי ומשתרע על פני 1000 מ"ר שהתנועה בו שוקקת חיים לאורך כל היום. מכאן נשלחים הצעצועים לחנויות ולגני הילדים בכל רחבי הארץ. זוהי אימפריה של ממש!

בית מהאגדות של „פליימוביל".

מערכת אלקטרומכנית של „פישר פורס".

מוגש ע"י „שחקנא"

סקס

מאיר בלייך

האורגזמה של הנשים הבריטיות

גישותיהם למין של בני הנוער הבריטים כיום, דור ה-80', זהות במידה רבה לגישה של הוריהם בני ה-40. לא כך היו הדברים לפני 10-20 שנים.

שינוי זה משמעו שהדיבורים על „מרד כמתירנות תוצרת שנות ה-60 ותחילת ה-70 ועל חזרה לערכים מסורתיים" אין להם על מה להתבסס – קובעת לאוריה טיילור, פרופסור לסוציולוגיה, שפירסמה סידרת מאמרים ב„טיימס" המבוססת על שיחות עם קבוצות מרואיינים נבחרות ועל סקר דעת־קהל.

„אהבה, מין ונשואין – בריטניה 1985" היא הכותרת של הכתבות הבוחנות מיגוון נושאים ובהם מי היוזם במין, הפלות, אמצעי מניעה, ההנאה ממין, פרשיות מחוץ לנשואים וגירושין.

אחד מכל 3 זוגות הנישאים בבריטניה סופם להיפרד וכמות הגירושין מדי שנה כפולה עתה מזו שהיתה ב-1971. (עם זאת, קובעת המחברת, אופטימיסטים יכולים לטעון שלפחות אנו יולדים פחות ילדים). גורלם של המתגרשים כיום שפר לעומת הללו, דור אחד לפניהם. הגירושין אינם נחשבים כבר למום וצעירים רבים רואים בהמשך החיים המשותפים של הוריהם, שבחרו שלא להתגרש, העדר אופי ואומץ־לב מצדם.

על־אף הקידמה הסטאנדרטים הכפולים טרם נעלמו. גברים רבים מרשים לעצמם עדיין הרפתקאות מן הצד בעוד לנשותיהם אסור לעשות כן. „הן הפרחים ואנו הדבורים, אנו הולכים מפרח לפרח, אבל עליהן להישאר במקומן", אמר אחד מהם, בן 23.

אבל הנשים מתירות לעצמן מה ששותפיהם מנסים למנוע מהן. 2 מתוך 5 נשאלות (הנשואות בין 5 ל-15 שנים) השיבו שגם הן שאפו מן החופש. 50 אחוז מהן אף טענו שההרפתקה סייעה לחיי הנישואין שלהן.

את העובדה שמספר הגירושים גדל יש להוסיף לנתון שרבים יותר ויותר בוחרים לחיות בצוותא ללא שקיבלו חותם רשמי מאת הכומר, הרב או פקיד המירשם. אם בין השנים 70–74 עשו זאת 8 אחוז הרי 24 אחוז מהנשים שניסו בשנים 79–82' חיו לפני־כן עם בעליהן לעתיד. ואכן המספרים הראו ירידה במספר הנישאים בשנים 80'–82' (אין נתון מאוחר יותר).

„עתה צריך להנשא רק כאשר אתה חפץ בילדים", אמר מרואיין אופייני. „לחיות עם נערה הוא מבחן ליחסיכם. כאשר אתה מוצא שהכל בסדר אתה יכול להתחתן וללדת ילדים ללא חשש". ומרואיינת מה היא אומרת? „הם רוצים ילדים מיד".

צעירים רבים, למעלה מ-50 אחוז מהמחייבים חיים משותפים לפני נישואין אמרו שבעצם הם מעדיפים זאת במקום נישואין. הדברים מגיעים לידי כך שלזוג או לאשה / נערה מתברר שהיא בהריון אין בכך כדי להריץ את הזוג אל מתחת לחופה. ב-1981 היו שלושה רבעים מהריונותיהן של בנות העשרה לא רצויים, אבל רק 19 אחוז מהן נכנסו בברית הנישואין. מחצית מהנערות האחרות עשו הלה ו-31 אחוז אמהות היו למשפחה חד־הורית.

נשים בריטיות רבות חושבות שחיים משותפים ללא נישואין מבטיחים להן מידה רבה של עצמאות. האם אשת שנות ה-80 שינתה גם גישתה לחיי המין? כאשר בוחני סקר דעת הקהל שאלו: „האם כאשר יש לך חשק לקיים יחסים עם בן זוגך – את נוטלת יוזמה?" 20 אחוז ענו שלעתים קרובות ו-3 אחוז תמיד. מרבית הנשאלות הסבירו בנוסח: „אעשה זאת לפעמים, כמו למשל אחרי שהיתה לנו מסיבה ושתיתי כמה משקאות".

אבל רק 14 אחוז מן הנשים ענו שהן צריכות לחלק את הוצאות הבילוי עם בן זוגן. 50 אחוז ו-60 אחוז מן הגברים חשבו שהוא צריך לממן את הבילוי... מרבית הגברים בקבוצות הדיון היו בטוחים שהם המובילים בכל הנוגע לסקס.

גלולה? קאנדום? טבעת?

אולם בכל הקשור לאמצעי מניעה הם מעבירים את הכדור לגברת. 58 מהבריטיות הנוטלות אמצעי מניעה עושות שימוש בגלולה, 16 אחוז בטבעת ולמרבה ההפתעה נרשם באחרונה גידול בשימוש בקאנדום – למעלה מ-10 אחוז. מרבית הנשאלות היו נגד הפלה ודווקא בקרב הצעירות ההתנגדות היתה רבה יותר.

לעתים התקבלו גם תשובות מוזרות מפיהן של הצעירות. 70 אחוז מבנות ה-16 חייכו יחסי מין טרם הנשואים אבל כאשר הן נשאלו האם הן רוצות להיות בבתוליהן כאשר יינשאו – 50 אחוז ענו הן.

יחסים טרם נישואין אין משמעותם קפיצה ממיטה למיטה. מתוך 108 נשים שנשאלו לא קיימו יחסים אלא עם חברן הקבוע. ל-27 אחוז היה קשר מיני עם אדרם נוסף אחר בלבד, ל-7 אחוז היו 108 מאהבים ו-2 אחוז התקשו למנותם.

מכל מקום כמות המישגלים שנשים בריטיות מקיימות גדלה בעשור הנוכחי. הנחקרות היו בנות 45 ומטה. 26 אחוז עשו זאת יותר מ-4 פעמים בשבוע. כמספר הזה קיימו יחסים פעמיים בשבוע ובסך הכל 69 אחוז מן הנשאלות עשו זאת לפחות פעם בשבוע. לעומתן 9 אחוז עושות זאת פחות מפעם בחודש ו-4 אחוז מתנזרות ממין לחלוטין.

מה שהיה השיא בשנות ה-70 – כותבת המחברת – הוא עתה הממוצע (3 פעמים בשבוע). גם הגיל ההתחלתי יורד. 235 כבר איבדו בתוליהן בטרם הגיעו לגיל 17 ו-64 אחוז הגיעו למצב זה בגיל 21.

האם הן נהנות ממין – 70 אחוז ענו שהן נהנות באותה מידה שהגברים. אבל „התאבון" שלהן כנראה פחות. „הלוואי והיה לי את הדחף שלהם. כאשר הוא מתחיל אני יכולה ליהנות, אבל איני יכולה להימנע בתחילה מהמחשבה – הנה זה מתחיל שוב", אמרה קאטי בת 22.

המחקר הראה שנשים אינן „מתפקדות" היטב במיטה כאשר הן עייפות. בתום יום עמל קשה להן, יותר מאשר לגברים, להגיע לאורגזמה. לחוקרים התברר גם שנשים שהיו נשואות לא פחות מ-6 שנים השיבו באחוזים גדולים יותר על השאלה האם הן נהנות ממין. מסקנה זו אישרה את תורתו של ד"ר קינסי שקבע שאשה מתחילה ליהנות ממין דווקא בשלב שאצל הגבר מתחילה הירידה. לדעת כותבת המאמרים גם בתחום זה עשויה להתחולל מהפכה. המודעות לשמירה על כושר גופני עשויה להביא לגברים תקופת פריחה מינית שניה. אדידאס, פומה וגאלי יעשו את הקופה. ■

נוסטלגיה

יצחק ינאי

אבטלה של פעם

אומרים: התכנית הכלכלית הוכתרה בהצלחה. אבל אומרים גם, שהולכים וגדלים ממדי האבטלה. ב„פיתום ורעמסס" משנת תרפ"ח (1928), מצאנו משהו שלא איבד מן האקטואליות שלו:

על שלושה דברים, אומרים, קיימת ארץ־ישראל: על הסינמה, רדיו ועבודה.

סינמה – רואים ולא שומעים (זוכרים? אותם ימים הסרטים היו אילמים).

רדיו – שומעים ולא רואים.

עבודה – אין רואים ואין שומעים.

ריפוי בקופת־חולים

בכתב העת „קולות וברקים" (1928), שמענו הדים לשכיחות התכופות בבתי־החולים ובקופת־חולים. כתב־העת הנ"ל מספר על „תגליות ארכיאולוגיות" בבית־העלמין התל־אביבי הישן, בצורת כתובות שנחרטו על מצבות. וכך נאמר שם:

פה שוכן איש
אחד הגדולים
אשר התרפא
לאסונו בקופת חולים!

חשוכב כאן
ר' מוטל בלאנק
שמת מריבית
ששילם לבאנק

טמונה פה
הגברת שלומית
שבעלה חזר מהדרך
מסיבה פתאומית...

ברנש זה לעיריה
היה מועמד
משנבשל ולא נבחר
ליבו לא עמד...

הלז משורר
שמו ינון לעד
כל אחד משיריו
אל הסל ירד!

פועל מחוסר עבודה

בכתב העת הסאטירי „לכל", שנערך על־ידי דוד תדהר, הבלש המנוסה והידוע, נתפרסמו כמה אנקדוטות, שתארו את מצבו של הפועל העברי בימים ההם.

פועל מחוסר־עבודה יהודי, אמר לערבי:

– כיסי ריקים, אין בהם כסף. השאילני נא את תרבושך, אולי יתנו לי עבודה בפרדסי ראשון־לציון!

א־פרופו ערבים: היום „שלום עכשיו", או – „ברית שלום". וכעתה כן אז, היו תומכים ומתנגדים לשלום עם הערבים. ב„פורימון" משנת תרצ"א (1931) מצאנו דו־שיח זה בין תומך למתנגד. וכך נאמר שם:

סגיעה רעה:

– מדוע רעה בעיניך „ברית שלום", המטיפה להשלמה עם הערבים?

– כל דבר שתחילתו ב„ברית" פגיעתו רעה. כגון: ברית מילה, ברית חדשה, ברית טרומפלדור ו...בריט־ניה!

בזבזן

ונחזור למציאות האפורה של אותם ימים, כמו בימינו. ב„בלילה ההוא" משנת תרצ"א מצאנו עדות לכך:

– היום טיילתי עם אהובתי והוצאתי שני שילינגים.

– לא יותר?

– יותר לא היו לה.

בעתון הסאטירי „התותח" משנת תרפ"ט (1929) התפרסמה האנקדוטה הבאה בסקירה על מצב התעסוקה:

ירושלים ותל־אביב:

– נו מה נשמע אצלכם בירושלים?

– עובדים מעט ורוקדים הרבה.

– ומה נשמע אצלכם בתל־אביב?

– אצלנו להיפך: רוקדים הרבה ועובדים מעט. ■

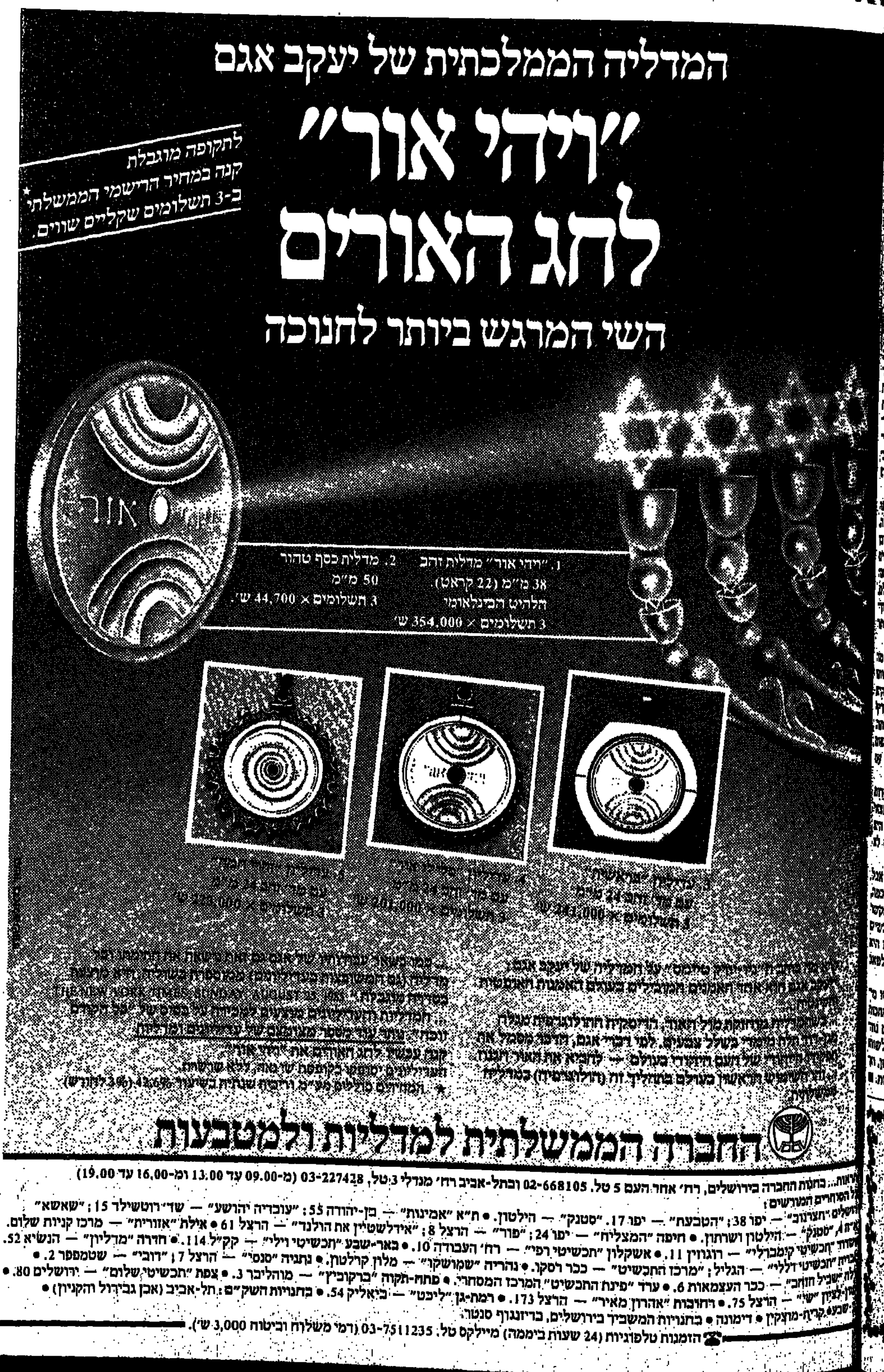

אשה

שרית פרקול

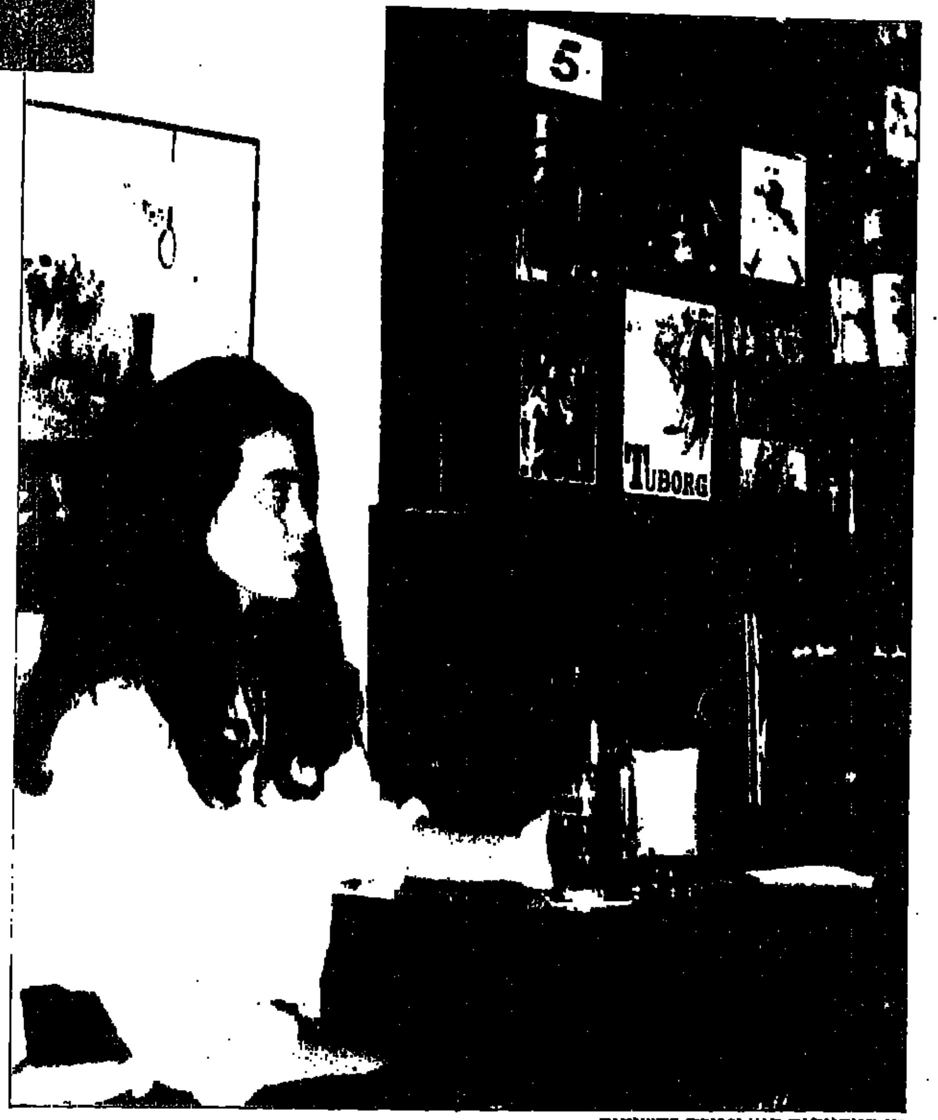

מן הנודניקים היא נפטרת בקשיחות.

מה היא בעצם עושה שם, לבד בפאב?

בילוי בפאב זה המשחק הלוהט ביותר בעיר בימים אלה. אולי אפילו המשחק היחיד. הוא עונה על הצרכים החברתיים של קבוצות ושל יחידים: חבר'ה שמחפשים מקום כינוס; זוגות שיוצאים לבלות; וגם גברים בודדים המבקשים חברה אנושית.

יש מגזר חשוב אחד שנשאר בינתיים מחוץ למשחק הפופולארי הזה: בחורות בודדות. גבר בודד, כשהוא משתעמם או מתקשה להירדם, יכול ללכת לפאב, להתיישב ליד הבר, להזמין משקה ולהתערות בחברה סביבו או להשקיף עליה, כרצונו. את מספר הנשים שבאות בגפן לפאב תל־אביבי אפשר כמעט למנות על אצבעות יד אחת.

מירב, בחורה יפה, ערינה ונבונה, בת 22, אינה סובלת כלל מחוסר בטחון עצמי. בתוך „בת כפר", שבאה אל העיר הגדולה לפני שנה כדי ללמוד אמנות, היא דווקא מתוחכמת מאוד. היא יודעת בדיוק מה היא רוצה ונחושה בדעתה לעשות כרצונה, ושהאנשים יחשבו מה שהם רוצים.

כרגע אין למירב חבר, והיא לא חושבת שזו סי[...] להשאר תקועה בבית. לא שהיא לא אוהבת להיו[ת] בבית – היא גרה בדירה נחמדה, המשקיפה אל הי[ם] ודווקא טוב לה עם עצמה ועם העיסוקים שלה. אב[ל] לפעמים מתחשק לה לצאת. ללכת לסרט, או לפאב. אם יש בן זוג מעניין – אדרבא. אבל אם אין כזה, הי[א] תעדיף לצאת לבד, במקום לצאת סתם עם מישה[ו] להפך: בן־זוג סתמי. לא רק שאינו עוזר, אלא עלו[ל] אפילו להפריע לה לפגוש אנשים מעניינים באמת.

מירב אוהבת אנשים מעניינים. הקשר הראשון של[ה] הוא המראה החיצוני, בעיקר הפנים. לא, היא לא מגב[י]ונת דווקא ליופי, אלא לפרצוף עם אופי. צריך להיו[ת] „קליק". ואם יש קליק כזה, היא לא מהססת ליזום א[ת] הקשר. ניגשת, מציגה את עצמה, ואומרת לברנש ב[...] המזל (זאת כבר אבחנה שלי) שהוא מעניין אותה. א[...] לו את העובדה שאין לה רכב היא יודעת לנצל לטו[ב]תה: אם מישהו מוצא חן בעיניה, היא עשויה לבק[ש] ממנו ליווי הביתה. בלי התחייבויות, כמובן.

כששואלים אותה אם לא אכפת לה שיסווגו אות[ה] כ„מחפשת", היא קודם כל מבהירה שלא אכפת לה. ואחר כך מוסיפה, שהיא באמת מחפשת, אבל לא במו[בן] השלילי, הזול. מה שהיא מחפשת זה דברים חדשים ומרתקים. זה מה שכולם בעצם מחפשים, אבל נרא[ה] שיש הרבה שמחפשים רק מתחת לפנס, כמו בחל[...] ואילו מירב נמנית עם החכמים האמיתיים, אלה שיוד[ע]ים לחפש היכן שהסיכויים למצוא הם הגדולים ביותר – אפילו בחושך.

מי שיפגוש את מירב לבדה בפאב וישאל אותה מ[ה] בעצם היא עושה שם לבד, יקבל הסבר ספציפי לאות[ו] ערב. אם יתעקש להרחיב את השיחה בנושא, אולי ה[יא] תסכים לומר שהיא עושה זאת בדרך כלל. היא תקפי[ד] לא לומר, כי זה נראה „לא כל־כך תמימותי", כהגדרתה. מכל מקום, לא קרה שהתייחסו אליה בזלזול משו[ם] שפגשו אותה בפאב. היא אפילו יצאה שנתיים ע[ם] בחור שפגשה בפאב.

מהנודניקים, שנורא אוהבים להיטפל לבחורות היושבות לבדן, היא נפטרת בקשיחות. עונה במ[...] מלים, או נועצת מבט מרתיע. אם הם מגזימים ה[יא] מסוגלת לקום ולעבור מקום – אבל זה כמעט ל[א] קורה.

אפשר לומר שמירב שולטת היטב במשחק. אבל שזה לא יישמע יותר מדי פמיניסטי: כמו אשה חכמה היא שולטת במשחק רק בהתחלה, ואחר כך, כשהקשר מתפתח לחברות, זה הופך למשחק של שניים. וכשיש לה חבר, היא נאמנה עד הסוף. ומה עם הפאבים הא[...] לא נוטשת אותם, כמובן. כשיש חבר, יוצאים לפאב ביחד.

כאמור, לא מסתובבות בעיר הרבה בחורות כמו מירב. יש המון בחורות נחמדות, יפות וחכמות, שמחכות בבית לאביר החלומות. אבל אבירי חלומות אינם נוהגים לערוך ביקורי בית. אז האבירים מחפשים לשווא בחוצות העיר את העלמות המסתגרות כמגדלי שן, וה[ן] פילו לא זורקות כפפה. אבל ככה לא יוצרים אגדות. ■

צביה גרנות
איור: לידיה רדזוי שאזו

השעון המעורר לא מצלצל בבקר

כמו הגשם הראשון, שככל שיתאחר הוא תמיד יפתיע, כך גם הזיקנה. תמיד היא הדבר הבלתי־צפוי ביותר. הסימנים הראשונים מוכרים לכל קשיש. פתאום מתחילים לומר לו כמה צעיר הוא נראה, והרי הוא באמת צעיר. נותנים לו מקום באוטובוס, והרי הוא לא עייף. מקשיבים לו בתוספר סבלנות, והרי הוא אומר דברי אלוהים חיים.

והשעון המעורר לא מצלצל בבוקר.

מדי שנה יוצאים עשרים וחמישה אלף איש לגימלאות. אתמול הם עוד הסתערו אל יום מלא עשייה, לבצע משימה, לקבל החלטות, לחווֹז דברים, לפתור בעיות. הם הניעו את מנגנון החיים. זה חלש על תיקים שמקפלים בתוכם בעיות אנוש המצפות לפתרון, אחר פיקר על מכונה שיצרה והפיקה. שלישי הזין מחשב שסיכם ואיזן. היממה אף פעם לא הספיקה. לוח הזמנים הדחוס לא כלל שעות של הירהור ברבר העתיד.

הימים באו ויצאו בלי מעצור. והנה פתאום, בבת אחת, מתעורר לו אדם לתוך יום ריק, ללא מעמד, ללא תפקיד, ללא הגדרה. סתם פנסיונר. עם זמן ועוד זמן שצריך למלא. הוא בנה את הארץ, שערו הלבין וקמטים עלו בפניו ביצירת סיגום חוק לדורות הבאים. ופתאום הוא „מי שהיה". פעם לא היתה לו שעה פנויה. עכשיו שום דבר לא רשום ביומן. המנגנון, ששום נשמה אין בו, חטיף ממנו את זיעת אפו והשאיר אותו על ספסל בגן הציבורי, עם זכות בלתי מוגבלת לפנאי מרווקו.

ממלא־מקום צעיר

שלושים שנה קם יהודה מדי בוקר ליום מלא פעילות ויצירה. הבית התרגל לחלוקת תפקידים קבועה. הכל היה ברור כמו השמש בזריחתה ובשקיעתה. אסתר קמה בגללו. הוא תמיד רטן למה היא לא ממשיכה לישון, אבל הוא אהב להרגיש שהיא חגה סביב תשׂוּבוּתו, והיא הרגישה שהיא מתפקדת כסיוע עורפי לבעל־המפרנס היוצא למלחמת הקיום של שניהם. במשך כל היום הוא היה אחראי למחלקה שלמה. טיפל בכל הבעיות של העובדים, פתר והחליט וקבע. שום דבר לא נעשה בלעדיו. אסתר נשארה במבצר הבית המוגן. היא ראתה את כל ייעודה בארגון המשפחה למענו.

היום קרב והלך. הוא חשב שיבקשו ממנו להישאר ולהמשיך בתפקידו, אבל הם מצאו ממלא מקום צעיר ושאפתן. זמן מה עבר המנהל החדש לצירו – כדי להשלים את חילופי התפקידים בצורה מסודרת. יהודה ביקש ללמד אותו, להסביר, להדריך, אבל הצעיר ידע הכל. יהיה בסדר סבא, אמר. למה שיחליף אפילו שמץ מציפיות העתיד שלו תמורת כל נסיון העבר של חיים?

שעה של התרגשות באולם. יהודה קיבל שעון זהב. חברים נשאו דברי שבח שנשמעו כמו הספד. אחד התלוצץ: מעכשיו יהיו לך חיי מין סוערים, כל שנה נפר. הרימו כוסית והלכו איש איש לעבודתו. אף אחד מהם לא התקשר מאז.

יהודה לא מתרגש. כולם עסוקים כל כך. עושים דברים חשובים כל כך. מה פתאום שיתקשרו? והרי זה הדבר הטבעי ביותר שאדם פורש מעבודתו. כל אחד עובר את זה בבוא היום: התנתקות מהילדים, התנתקות מהעבודה, התנתקות מהחברה, מבן הזוג, עד ההתנתקות הסופית מהחיים.

למחרת בבוקר אסתר לא קמה מוקדם. סוף סוף אפשר לישון קצת יותר. יהודה, עדיין מתעורר מוקדם על פי השעון הפנימי. הכין קפה לעצמו. הצעדים הראשונים לקראת שינוי התפקידים בבית. מעכשיו הדברים החשובים שעליהם יצטרך להחליט יהיו איזו מתנה לקנות לנכדים. הילדים ינצלו אותו יותר ויותר. בשביל מה יש לו זמן בלתי מוגבל? והרי הוא הרגיל אותם רק לקבל, מעולם לא ציפה לתמורה, מעולם לא חשב שמגיע גם לו. כשאי ניקח לנו חופשה לשבוע ימים מחוץ לבית, אמר לאסתר ביום השני שלאחר הפרישה. בשום אופן לא, התחלחלה אסתר, אני צריכה לשמור על הנכדים.

יהודה יסתגל לאט שהוא מיותר. הוא יתרגל לכך שהוא כבר לא האיש החשוב בבית. מעכשיו אסתר תקבל את רוב ההחלטות. הוא לא יעלה על דעתו שאפשר עדיין לכוון את כל המרץ שיש בו לאפיק יצרני ומספק ומשמעותי. הוא חושב שכל מה שנותר לו לעשות בגילו הוא להיזכר ולחכות. הרי עלילות חייו הגדולות כבר מאחוריו. איש לא אמר לו שאפשר גם להורקן אחרת.

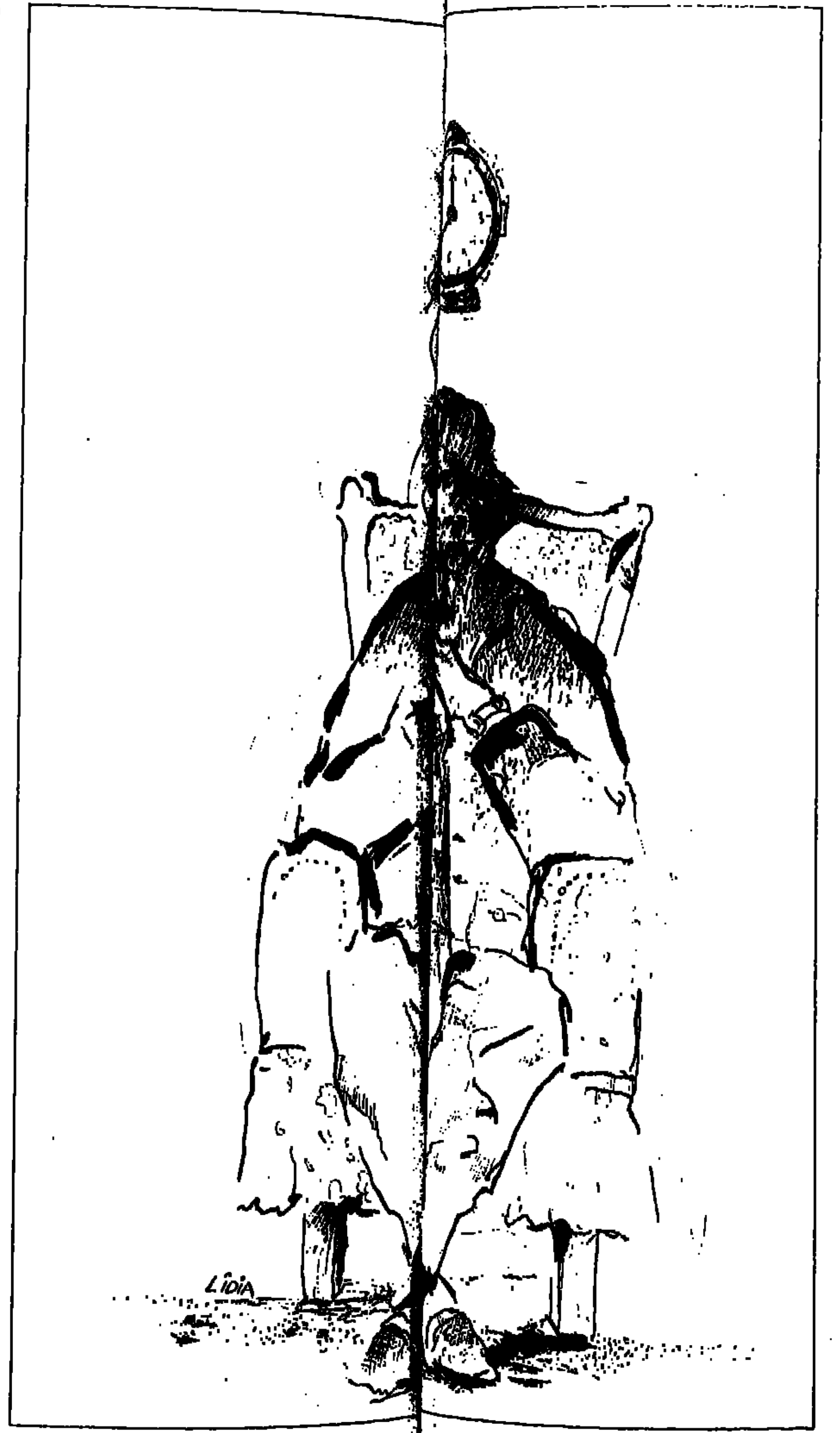

שנתיים לפני – קורס

אבל מישהו חשב שאפשר להזדקן אחרת. זה ארבע שנים מקיימת מחלקת הרווחה בסולל־בונה קורס הכנה לפרישה לעובדי המפעל. הרעיון היה של עמנואל נבון, מנהל המחלקה, שתכנן את הקורס ופיקח עליו וליווה אותו במעקב שוטף ובהסקת מסקנות. הביצוע היה של הסוציולוג אברהם בקישלום, פנסיונר בעצמו וסטודנט קשיש באוניברסיטת חיפה.

זה התחיל במטרה מצומצמת מאוד: יום עיון אחד כמה שבועות לפני תאריך הפרישה. אבל מפגש חד־פעמי, שלא יכול היה להקיף את כל השאלות המציקות והחרדה מפני הבלתי ידוע, הוליד קורס ממושך. היום מתייצבים גימלאי העתיד של סולל־בונה כבר שנתיים לפני הפרישה ללמוד ולהתכונן.

אחד הדברים המרכזיים שחסרונם תורם לפחד הפרישה, הוא מידע פשוט על הזכויות המגיעות לקשיש: זכויות פנסיה, ביטוח לאומי, זכויות ירושה ואפוטרופסות, זכויות במיסוי ובקניית שרותים. עד היום המפעל דאג לו, ועד העובדים טיפל בו, הסכמים קיבוציים הגנו עליו. מעתה הוא יצטרך לדאוג לעצמו, ומתברר שרבים רבים אינם יודעים מה מגיע להם. ועם המידע בא הבטחון שגם בלי אבא־מפעל יש להם על מי לסמוך. במקרה זה – על עצמם.

לא פחות מטרידה בני גיל זה היא הבריאות. אחרי ששמעו על תזונה נכונה, על פעילות גופנית, על לקיחת תרופות והסכנה מתופעות לוואי, הם יודעים יותר איך להיות בריאים גם בגיל הזהב.

והעיקר, נפתחו בפניהם אופקים חדשים בתוך עצמם. לא רק ציפייה למשכורת והבטחת הפרנסה, אלא חיפוש הנאות פשוטות וטבעיות ויצירתיות. ומתברר שרק הדמיון יכול לשים גבול למספר האפשרויות, מעבודות יד ועד התנדבות ודייג.

לשלושה פנסיונרים, בוגרי קורס ההכנה לפרישה, יש סיפור שונה מסיפורו של יהודה. סיפור עם אופטימיות, ועם עתיד מלא לציפיות.

איך היה לי זמן לעבוד?...

פנסיונר מרוצה שמעון כהן מכת"ים, בסולל־בונה כמעט שלושים שנה.

שלושים שנה, משבע וחצי בבוקר, הוא היה במפעל, ועם הרבה שעות נוספות. „מאז הפרישה – השעון המעורר רק מראה את הזמן". אבל לשמעון לא איכפת. זמנו מלא בכל הדברים שהוא לא עשה בעבר. אז צריך היה להספיק להספיק. למי היה זמן, למשל, לגדל ג'ונגל של עציצים במרפסת? „חושבים שיש לי המון זמן היום כי אני פנסיונר, אבל אני לא מבין היום איך היה לי פעם זמן לעבוד".

שמעון הוא פנסיונר מאושר מפני שהוא גילה, מה שצריך היה להיות כל כך ברור, שסביבו עולם ומלואו של הנאות, קטנות וגדולות. וזה הרעיון: תרשה לעצמך מה שלא הרשית לעצמך בעבר כי חשבת שנולדת רק בשביל לעבוד.

המותרות הקטנים של שמעון הם עוד שעת שינה בבוקר, המון ספרים, המון טיולים רגליים. ופתאום מגלים גם שיש ארץ יפה ודי גדולה, והמכונית מגיעה לכל פינה נידחת, לכל שמורה וחוף. ומה זה רע בעצם ללכת לחוף בבוקר ולטייל בשדרה אחרי הצהריים?

לכל התחלה יש סוף

פנסיונר מרוצה יוסף לנדמן מכת"ים, עשרים וארבע שנים בסולל־בונה. „לכל התחלה יש סוף. צריך לפנות מקום לצעירים". הם יעבדו קשה קשה, הם יהיו עסוקים עסוקים, והוא פשוט יהנה מהחיים.

ההכנה של שנתיים לפרישה משמעותה הפסקת העבודה לא באופן פתאומי. בינתיים יוסף מדביק את כל הפיגורים: מתקן, משפץ, מסדר. הוא ימצא אחר־כך הרבה ערוצים לתעל לתוכם את המרץ ורחף העשייה שלו.

פנסיונרית פאולינה שטילוסר, עשר שנים בסולל־בונה, ארבע־עשרה שנים בארץ, פקידה במחלקת המדידות.

אשה לבדה. היא קמה בבוקר, מחליפה ספר בספריה, חוזרת הביתה וקוראת. „חסרה לי הפעילות, חסר המתח. אין לי אומץ להתחיל משהו חדש. אין לי מטרה". החברים נשארו איש איש בעבודתו, לא מקיימים קשר. „אני מבינה אותם. אני לא מצפה מהם לדבר".

הקורס נתן לפאולינה תשובות חלקיות בלבד. הוא פיתח בה את ההכרה בצורך לבנות את חייה על בסיס חדש, וחיזק בה את היכולת לסמוך על עצמה בלי חומות המגן של המפעל. אבל הוא לא נתן לה מטרה לנוע סביבה. כל כך הרבה שנים היתה העבודה סם החיים שלה, המוקד החברתי שלה, האתגר, העניין, בעצם הכל. איש לא עורר אותה לחפש בעצמה נטיות יצירתיות כלשהן ולטפח אותן. פאולינה היא אחת מאלה הזקוקים לקורסי המשך, למסגרת שבה היא תוכל לגלות חלקים חדשים בעצמה.

מין, עד 120

בקורס הכנה לפרישה לומדים פנסיונרים חדשים שאפשר לקיים יחסי מין עד מאה ועשרים.

הסוציולוג אברהם בקישלום: „המחשבה הסטריאוטיפית היתה שבגיל הזה לא זקוקים יותר למין. כולנו יוצאי משפחות סמכותיות, חצי פטריארכליות, עם תפקידים מוגדרים לגבר ולאשה, והמין הוא עדיין טאבו לבני הדור הזה".

„אסור" לדבר על זה. „בשביל מה" לעשות את זה. זאת הגישה הרגילה. אשה אחר בקורס אמרה: „יש לי חמישה ילדים, אני לא צריכה מין". היא גמרה את תפקידה כאשה, והיא ובעלה ישנים מזמן בחדרים נפרדים. לדבר על הנאה? זה אפילו לא עלה על דעתה.

הקשישים צפו בסרטים „מסוכנים" שבהם ראו התקרבות עדינה בין שני בני שבעים. כמה מהם הזדעזעו. אבל במחשבה שניה השתנו כמה עמדות, ובאותם בתים יתכן שביטויי אהבה־התקרבות־לטיפה יביאו לאיכות יחסים חדשה בגיל המבוגר. ■

כולם רוצים חיי נצח, אבל מעטים יודעים כמה למלא את מעט שנותיהם עלי אדמות. מה שהיה צריך להיות כל כך טבעי, כמו אצל ילד שנהנה מכל דבר סביבו, מוכנס לתחתית המגירה. אי־שם, בתוך החינוך לעבודה כערך עליון, אבדה לנו היכולת להנות מסתם הנאה. מה שצריך היה להיות החלום של כל אדם – לחיות בלי עול, ובלי דאגת פרנסה, ובלי לוח זמנים שכולו חובות חובות חובות – הוא סיוט שהחברה יצרה לעצמה ואיננה יודעת איך להתמודד אתו.

אולי מה שדרוש הוא קורס הכנה לא שנתיים לפני הפרישה, אלא עשרים שנה קודם. ללמד בני־אדם להפיק מעצמם חיוניות גם מחוץ לעבודה, גם אחרי שעות העבודה, גם אחרי שנות העבודה.

ואולי מישהו יחשוב על הביזבוז הנורא של מאגר רבבות גברים ונשים, שעד לא מכבר בנו והפעילו והניעו את המנגנון, שכוחם עדיין אתם והמרץ שלהם לא פחת, ואין להם צורך דוחק בתוספת־שכר, והם מוכנים ורוצים ומשתוקקים להמשיך להיות יצרניים ומועילים ותורמים.

אולי מישהו יתן להם את הצ'אנס, שכל־כך מגיע להם? ■

שמרת הזורע
רהוט לאורך זמן - עכשיו
פתוח במוצ"ש
20-35% על כל המוצרים
על השלום בנוכון
ת"א: בית שמרת הזורע, דיזנגוף סנטר, רח' המלך ג'ורג' 73. ירושלים: בית שמרת הזורע, שלומציון המלכה 18. חיפה: בית הזורע שמרת, אלנבי 117 (7 קומות תצוגה). באר שבע: רהיטי הדר, פסג' רסקו. טבריה: רהיטי הצפון, רח' הגליל. חנות המפעל: רהיטי שמרת — קיבוץ שמרת, חנות המפעל: תעשיית רהיטים הזורע, קיבוץ הזורע.

איור מתוך ספר הודי.

זוגות

סמדר בת אדם

מין של כסאות מוסיקליים

הם חבורה קבועה של שמונה זוגות נשואים שאליהם מצטרפים גם פנויים ופנויות. הם משתייכים לפלח של אנשים ברמה כלכלית ואינטלקטואלית מן הגבוהות. מגוונים את חייהם. עושים חילופין. זה קורה להם בתל־אביב ובערי השינה שלה.

אני באמת לא רואה מה כאן העניין. משפחה רגילה. חיים רגילים. בחייך, מה הסיפור? ילדים, עבודה, מנוחה, אוכל, בילויים, סווינגינג. חילופי־זוגות. באמת, ביג דיל. כולם עושים בסתר, בשקר, [illegible] ויים על המרציפן הזה שנקרא חיי־משפחה־ימת. [illegible] אז אני רוצה להגיד לך משהו: חיי המשפחה שלנו הם יוצאים מן הכלל. מלוכדים. איש שמפרנס את ביתו בכבוד. מעמד בכיר במפעל הגדול ביותר במדינה. אשה שהיא עזר כנגדו – משרה קטנה, נמצאת תמיד בבית כשהילדים חוזרים מבית הספר. אוכל מבושל, בית מטופח. בכלל, אני בפירוש אוהבת את כל התפקידים הנשיים האלו הקשורים בדאגה למשפחה ולבית. תראי את הבנים. שניהם תלמידים מצטיינים. רוני הולך להיות עתודאי. מי שחושב שיש משהו לקוי אצלנו זו בעייתו.

„ועוד משהו: בבנין הזה מתגוררות שש־עשרה משפחות. בעקרון אני לא מעורה ברכילויות. לא מעניין

אותי. אבל יש דברים שמגיעים לאוזניך גם בלי שתגלי סקרנות יתירה: השכנה מקומה א' ניהלה רומן עם השכן מקומה ג', ואיזה פיצוץ היה מזה: הבנין רעד: אז איך הרגישו הילדים שלהם לדעתך? והזוג הזה מקומה כ'... הוא תמיד בישיבות'. באמת, מי עוד קונה את הסיפורים האלה היום? אבל אני לא שופטת אותם. ושלא ישפטו אותי. השיטה שלי: חיה ותן לחיות.

„מנקודת המבט שלי, להיות סווינגר זה להיות ישר עם עצמך. עם בן זוגך והעיקר עם המצפון שלך. יורם ואני מדברים חופשי על הכל. ההזיות שלנו. הרצונות שלנו. הפינטזים... ההבדל מזוגות אחרים שאנחנו גם מסיימים זה לזו ממש.

„היוזמה באה מצידי, אבל זה היה מקרה. אחד מן הלקוחות הנכבדים של המשרד התחיל אתי במשחק הזה של רמזים ומבטים ושיחות טלפון. גבר מדליק. יום אחד הוא אמר לי בגלוי 'תיראי, אני רוצה לשכב אתך'. אני אוהבת את הגישה הישירה הזאת. כל הקלפים על השולחן. נכנסתי לדילמה: אני אוהבת להיות נחשקת, אוהבת סקס, אוהבת את יורם (בעלי) ומה שיותר חשוב מזה – אני לא רואה את עצמי אי־פעם מרמה אותו. שיתפתי את האדון בדילמה שלי והוא אמר שבהחלט עדיף שבעלי יקח חלק בעניין.

„איכשהו התשובה הזו לא כל־כך הממה אותי. מפני שיורם ואני קראנו במגזין אמריקאי על התופעה של חילופי זוגות. התגלית היתה שזה קורה כאן. בארץ. יורם דווקא היה מרוצה מהעניין. תראי, התחתנו צעירים. יורם הוא הגבר הראשון שלי (ועד אז – היחיד) וגם הוא לא הספיק כל־כך הרבה לפני שפגש אותי. שנינו נדעה שבשביל קצת פאן לא צריך לשבור מסגרות.

„בקיצור, הלכנו מוכנים. התקבלנו יפה. הם אמנם היו קצת מבוגרים מאתנו אבל בהחלט שווים. עוד באותו ערב התנסינו. היינו רק ארבעתנו. יש להם דירה גדולה והיינו בחדרים נפרדים. אפילו רגע אחד לא הייתי מוטרדת מהמחשבה שבעלי שוכב עם אחרת. מה פתאום? הוא בכלל לא היה בראש שלי באותו זמן. הייתי עסוקה לגמרי בעצמי ובהנאות החדשות שגיליתי עם בן זוג חדש, שהוא מאהב יוצא מן הכלל. ושלא תביני מזה כאילו יורם לא בסדר. אחר כך, כשחזרנו הביתה, המשכנו את החגיגה. האמת היא שהחגיגה הזו נמשכת עד היום. כבר ארבע עשרה שנה. לא נמאס לי. למה שימאס? אדרבא. אצלנו תמיד יש חידושים. פנים חדשות, אנשים חדשים ומעניינים. עובדה בלתי ניתנת לערעור היא שהקהל שלנו הוא מהפלח של אנשים ברמה אינטלקטואלית וכלכלית מן הגבוהות.

„סוציולוג אחד אמר לי פעם שאנחנו חבורה שיושבת על־הגדר עם רגל אחת בשאול ורגל אחת בגן־עדן. שזהו צומת דרכים ממנו אפשר לפנות או לחזרה בתשובה או להידרדרות מוסרית מוחלטת. מובן שהתיזה הזו לא מקובלת עלי. בכלל, אני נגד הגדרות קיצוניות. עובדה. אנו חיים חיי משפחה מסודרים בלי שום רעידות אדמה. חזרה בתשובה? למה? כל החיים אני שומרת על מטבח כשר. בחגים הולכים לבית־כנסת וביום כיפור צמים. בדין וחשבון שלי עם אלוהים אני מזכירה לו, שלעומת מה שנקרא אצלו ניאוף לנו יש הרבה נקודות זכות בעניין האמת.

„רוני הבן הגדול, גילה את זה בערך כשהיה בן 16. לא נזהרתי. והוא שמע איזה שיחת טלפון. לא ברור לי פמה הוא הסיק את המסקנות. אחר כך הוא נכנס אלי לחדר שינה – זה היה בזמן מנוחת צהרים – ושאל אותי במין רצינות כזאת 'אמא, את שוכבת עם גברים אחרים...?' הוא ילד נבון ולא היה טעם להסתיר ממנו. השכבתי אותו לידי והסברתי לו את כל מערכת היחסים המיוחדת שבין אביו וביני. הוא קורא עתונים ורואה מספיק סרטים כדי לדעת שיחסים בין גבר ואשה זה לא תמיד רק במסגרת הנשואים.

„הבהרתי לו מדוע הדרך שלנו טובה בעיני. שאלתי אם הוא סבור שהדרך המבזה של רמאות ובגידה טובה יותר. הוא שאל אותי על אהבה ולמה אני צריכה את זה ואם אבא לא מספק אותי. חששתי שהוא עשוי לקבל תשובה לא נכונה. מעוותת. הסברתי לו שישנה אהבה והיא בהחלט בסיס נכון ליחסי מין. אבל יש אנשים יצריים יותר ואני כנראה אחת מהם. מה לעשות. אצלי קיימת הפרדה בין הדברים. אמרתי שהוא צריך לגדול, לחוות חוויות ולהגיע למסקנות שלו בעצמו. ברור לי שציפית פה לאיזו התרחשות דרמטית. אבל לא נראה לי שבשביל רוני כל הסיפור הזה היה יותר מדי טראומטי. מה שכן, זה דחף אותו לחוות את ההתנסות המינית הראשונה שלו, מובן שהוא שיתף אותי. יש בינינו יחסים מאוד פתוחים. אשר להשפעה שתהיה לכך על חיי האהבה/המין/הנישואין שלו – לא יודעת.

„את שואלת אם האופנה הזו לא חלפה? תיראי, אנחנו לא עשינו את זה בשביל להיות 'אין'. כל חיי החברה שלנו סובבים סביב זה. יש לנו חבורה קבועה שכוללת היום שמונה זוגות. כולם נשואים. היינו יותר. שניים עזבו. זוג אחד התגרש ואחת באמת חזרה בתשובה. אני לא רואה כאן, בהרכב הזה, שום דבר חריג מבחינה סטטיסטית. בכל חברה יש היום איזה זוג שהתגרש ומישהו שחזר בתשובה. יש גם חבורה פתוחה יותר. פעם היינו נאספים ביום קבוע במועדון של ש. היום כבר לא. לחבורה הזו מצטרפים גם פנויים־גרושים, רווקים, אלמנים (משני המינים כמובן). חבורה דינמית. חגיגות אמיתיות. המתחסדים היו אומרים על החגיגות האלה ימי־פומפיאה־האחרונים, דקאדאנס. אחר כך, בניו־יורק, היו רצים למועדונים האלה ומשלמים הרבה כסף בשביל להשתתף.

„אני בהחלט אינני חושבת שיש לי במה להתבייש. למה בכל זאת אני מבקשת לשמור על עילום שם? אולי מפני שאני לא מחפשת להיות דון־קישוט. להיות נושאת דגל של עניין הסווינגינג. לא בראש שלי. כמו־בן שיש גם עניין של ההורים. אני לא רואה את עצמי מסבירה את כל זה לאמא שלי או לחמותי. אני גם לא יודעת אם מה שאני עושה זה טוב ומתאים בשביל כולם. בשבילי זה טוב. מעבר לזה כבר אמרתי לך את המוטו שלי: חיה ותן לחיות".

★ כל הפרטים בכתבה אם אותנטיים ובדוקים. השמות שונו. זהות הזוג שהתראיין שמורה במערכת.

„אני סווינגרית"

כאשר זיוה פותחת את דלת ביתה, אי אפשר שלא להרהר באמירה „אשה נאה וכלים נאים מרחיבים דעתו של אדם". שערה החלק גזוז בתספורת אופנתית המחמיאה לפנים הנאות. ג'ינס צמוד מעל בגד־גוף אדום. יש משהו מתגרה בהופעה הזאת. זו מין אשה המעוררת מבט שני ברחוב.

יושבים לשיחה בסלון המרופד בצבעים חמים. תחושה של נינוחות המושפעת כנראה מן התשלובת של הצבעים, עם האקוורלים שעל הקירות והמוסיקה של רוול ברקע. הניחוחות באים מן המטבח. עוגת תפוחי־עץ. מאוחר יותר ניזכה לטעום ואף לבקש את המתכון. דירת ארבעה חדרים מאורגנת בנוחות בורגנית. על מדפי הספרים אפשר למצוא מלאי של הרומן הרומנטי. לצד ספרי בלש, לצד כתבי הרצל, וגם מקומם של ספרי הפסיכולוגיה המודרנית – כל מה שרצית לדעת על התינוק/ילד/נישואין... התגלמות הקונבנציה. רק המשהו המתגרה הזה בהופעתה. המיניות המורגשת. ההתרסה במבט כאשר היא מצהירה ללא כחל וסרק „אני סווינגרית". מדברת על המיפגשים המיניים כאילו היו ישיבה בבית־קפה, או מסע קניות מהנה. דרך של בילוי. „בשום אופן זה לא יכול להיות חטא". היא פוסקת. „מה שקורה אתנו זה המצב הכי טבעי והכי אמיתי בחיינו". ■

ד"ר דני רודי: הבעיה אינה מינית. אינה שכיחה מאוד. זו תגובה לשינויים הקורים בחברה שלנו.

מה הבעיה דוקטור?

„בעיקרון, אינני רוצה להתייחס לשאלה אם זה טוב או רע. אם מתייחסים לתופעה, היא לא שכיחה מאוד. צריך לכלול אותה בקטיגוריה הרבה יותר רחבה של בעיות: איזשהו נסיון של פריצת חיי האהבה של הזוג הלגיטימי. אם נחשוב שזה פתרון לבעיה, מתעוררת השאלה מה הבעיה שזה פותר אותה כל כך טוב. כלומר, מבחינה פסיכולוגית זה רק עוד אמצעי אחד שהמוח האנושי יצר, כדי להתמודד עם הבעיות שלו". דברי הפסיכולוג ד"ר דני רודי.

„לא מקובלת עלי טענת הדוברת, שהיא מחפשת רק 'מין פרופר'. אני סבור שהבעיה אינה מינית. הטעם לרצון בחילופי זוגות הוא בבסיס קשור בתהליכים רגשיים. אנשים בוגרים מבטאים את הכימיה שלהם לקשר, הכמיהה שלהם לאהבה, לרבות לשייכות בין גבר ואשה באופן מיני, וכאן זה דומה לכל משולש. כאשר זוג מאיזה טעם לא מצליח להיות ביחד באינטימיות מספקת, הדרך הזמינה ביותר להתגבר על הקושי והתסכול היא על ידי יצירת משולש. המיוחד במיקרה של חילופי זוגות היא הסימפטיות, ההדדיות. זו יכולה להיות תגובה של התרבות שלנו לתגלית שקשה אינטימי נכשל להיות אקסקלוסיבי. אחת התגובות היא: 'אם זה ככה, בואו נשים את זה על השולחן'. ואם זה קורה – עדיף שיקרה לשני בני הזוג.

„החריגה פה היא בעיקר בהתנהגות הגברים. בדרך כלל הם הרבה יותר פגיעים בתחום הזה של המשולש. אני נתקל המון בתופעה של גברים שבמשך שנים היו להם קשרים נוספים, אם הפיצוץ בכלל היה על רקע בגידה חד־פעמית של האשה. יש לזה הסבר פסיכולוגי: הקשר הכי מספק שישנו זה קשר בין שניים, מנסה לחשור את התחושות הראשוניות שבין האם ותינוקת. קרובים, צמודים, יחידה אחת. בשביל הבן, האמא היא מהרגע הראשון אובייקט האהבה. כשהוא גדל, הוא מבין שהיא של אבא וזה מביא אותו לרצות אשה כמו אמא, שתהיה רק שלו.

„יכול להיות שלעניין של מין מתוך תחסכו צריך להיות סוציולוגי. יכול להיות שזה מעיד על שינוי. ביטול ההבדלים התרבותיים בין גברים לנשים. הגברים האלה מקבלים על עצמם שאין להם בעלות על הנשים שלהם. אם מקבלים את זה שהאשה יכולה לבגוד בהם באותה מידה שהם בוגדים בה. אם זה ככה – זוהי התפתחות חברתית. בדרך כלל הרכושנות ביחס לנשים טבועה אצל הגברים. היא נחשבת לרכושו. והמצב הזה הולך ומשתנה.

„יכול להיות שהשיטה של חילופי זוגות היא באמת תגובה לשינויים הקורים לתרבות שלנו. עדיין זה לא אומר שזה מתאים לכל זוג. אי אפשר לרשום את זה כרצפט. ושלא תישמע כאן המלצה לאנשים מתקדמים לעסוק בסווינגינג. אני גם לא הייתי אומר בשום אופן שזה מאפיין מעמד. צריך לזכור שבכל מקרה מדובר קודם כל בקושי ליצור קשרים מספיקים עם בן הזוג הלגיטימי. בכלל, זוהי אחת הבעיות של המאה העשרים. יותר אנשים פונים לטיפול בגלל בעיות בקשר ואילו מספרם של הפונים בגלל בעיות מין – מתמעט. לגבי הילדים – קשר גלוי יש בו יתרון מסוים. אם זה לא מופיע כרוכב של מוסר כפול, הילדים לא יפנימו איזה מסר מוטעה, ובחיים הם יקיימו לעצמם את הבחירה העצמאית שלהם.

„האם מימדי שתופעה שונו בגלל ההרפס והאידס? לא הייתי אומר. זה אמנם לא נמצא בכותרות, באלבמודעות ה'מבקשים' לא נראה כי חל שינוי. סך הכל, כמה מקרים של איידס ישנו? הרי במטוס אחד שנופל נהרגים יותר אנשים. או מה, אנשים מפסיקים לטוס?" ■

מאת: רות פנחסי

מפעל „מקט" שהוא היצואן הגדול ביותר של בגדי העור מישראל ידע לתת תשובות נכונות לכל התפוכות האופנה ומציע מבחר דגמים מרהיב ביופיו.

אופנת העור היתה ונשארה מלכה בלתי מעורערת בעולם האופנה. אלגנטית או ספורטיבית היא שומרת על מקומה המיוחד בכל תהפוכות הזמנים.

בגד עשוי עור שומר תמיד על ייחודו ונותן הרגשה של „להיות לבוש טוב".

העור של היום שונה לחלוטין מזה שהכרנו בשנים קודמות. הוא רך יותר, גמיש ונעים למגע. בגדי העור מיוצרים היום לא רק ברגמים הקלאסיים המקובלים, אלא גם בשלל צבעי הקשת בהדפסים מיוחדים ובעיבודים שונים כמו: מורפס, מחורר, „מקומט" וכו', עד כי קשה לפעמים להבחין כי מדובר בעור. את הדגמים השונים גוזרים בהתאם לקווים האופנתיים ביותר כאילו היה זה בד.

במפעל „מקט", שהוא הייצואן הגדול ביותר של בגדי העור מישראל ידעו לתת תשובות נכונות לכל ה„שגעונות" האפשריים באופנת העור.

הטכנולוגיות המתקדמות ביותר מיושמות בו. מכונות משוכללות המבוקרות בדרך אלקטרונית נבנו במיוחד עבור „מקט", בזכות המוניטין והאיכות שומר המפעל על מקומו כספק הגדול של מוצרי עור ל„מרקס אנד ספנסר". כן הוא ממשיך לשווק את מוצריו לבתי האופנה ולקטלוגים הגדולים ביותר של אירופה. בשווייץ, בגרמניה, בצרפת, בהולנד ובארה"ב נהגים לקוחות של חנויות יוקרתיות ביותר כמו: „מיסיס", „גימבלס" „לורד אנד טיילור" ואחרים ממוצרי „מקט".

ובמפעל המשוכלל אשר בעכו ממשיכות המכונות לעבוד בקצב מוגבר. 500 העובדים מייצרים בגדי עור לנשים ולגברים: מעילים, מקטורנים, חצאיות, בלוזונים ומכנסים מעורות נא[...] שונים, מזמש, מעור חזיר ומפרוות בצבעים מ[...] בים ובדגמים אופנתיים וקלאסיים.

גם בארץ שומרת „מקט" על מקומה המיו[...] בתעשייה היפה של ישראל. הקפי הייצוא ש[...] המפעל הגיעו השנה ל־11 מליון דולר!

מנכ"ל המפעל זליג קלצקי, זכה השנה בפרס התעשייה ע"ש פנחס ספיר שנחשב ל„אוסקר" של התעשייה הישראלית.

ב„מקט" חשבו איך להביא את מוצרי האיכות והיופי גם אל הקהל הישראלי ויצאו במבצע הנחות מיוחד בכל רשת החנויות של „מקט".

לדוגמאו מעיל עור שמחירו היה 349,000 שקל נמכר ב 199,000 ש'.

מעיל זמש שמחירו היה 259,000 שקל נמכ[...] 199.000 ש'.

מכנסי עור מנאפה שמחירם היה [...]000 שקל נמכרים ב 149,000 שק'.

חצאית מנאפה שמחירה היה [...]000 נמכרת ב' 149,000 ש'.

את מבחר הדגמים האופנתיים ש[...] להשיג בחנויות „אדור" בירושלים [...] בת"א בחנות החדשה שבקניון אי[...] במלון „הילטון" בתל־אביב. כמו כן [...] „מקט" בכלבו־שלום בת"א ובחי[...] בית הטכסטיל בת"א בחנויות הש[...] נה ובאר־שבע וכן בחנות המפעל [...] לא כל יום קונים בגד מובחר ש[...] אך משקיעים נהנים ממנו עוד שנים [...]

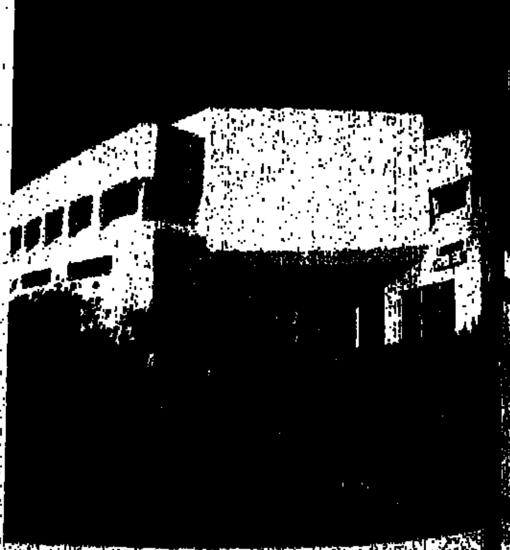

קורים דברים

עוזי שטראוס. צריך ויטמינים בחיים.
צילום: ראובן קסטרו

איך מציירים רגש?

עוזי שטראוס, (49) מאוד ממהר, בדחיפות כזו, כמעט יש הרגשה של מצב חרום. בדרך לבית הקפה שם אנחנו אמורים לשוחח, הוא מתחיל כמה פעמים להסביר לי רעיון, ומתייאש באמצע המשפט: "אי־אפשר לדבר על זה בהליכה, ברחוב". כשאנחנו כבר יושבים זה מול זה הוא מסביר: „אם יש רגש מסויים, ספציפי ומאוד מסובך, אין שום אפשרות להעביר אותו במילים. אני לא מתכוון לתאור מצב רגשי כמו קדרות, עצבות, דיכאון. אני מתכוון לרגש יחודי, מורכב, שאי אפשר להסביר אותו מילולית. רגש כזה אני מנסה להעביר באופן ישיר – לנייר"!

כך, בשניים־שלושה משפטים, מנסה עוזי שטראוס, מי שהיה מדען וחוקר בעיות־הזדקנות בטכניון בחיפה, והיום צייר במשרה מלאה, להסביר את ההיבט המהפכני, את הגילוי שלו – באמנות. בימים אלה הוא מציג מעבודותיו בתערוכה בגלריה „שי דנון"

את ציוריו העכשוויים הוא מגדיר „דימויי הרהורים". אין להם שמות, אולי רק מספרים. בדימויי הרהורים אלה מנסה עוזי ליצור מעין תרגום, מדויק ככל שתרגום יכול להיות, של רגשותיו ברגע מסוים אחד. „כדי להעביר רגש לנייר, אני ממש נכנס לטראנס. אם משהו מפריע לי, זה נעלם לגמרי, נשאר רק ואקום. אני חייב לעבוד במהירות עצומה. אם כעבור שנה ארגיש אותו רגש, אצייר אותו כמעט באותו אופן".

ומה קורה למי שמתבונן בציור, אני שואלת. הרי התרגום הזה יכול בעצם להועיל רק לך.

כשעוזי עונה, יש בו מין תמימות כזו שמעלה בי מחשבות על כך שכנראה מי שחוקר בעיות־הזדקנות מוצא אולי את הסוד להישאר צעיר מאוד בתוכו: „אומרים לי כולם, שלאמן אסור להסביר את עבודותיו. אבל אני כן מסביר, כי אולי אדם אחד מאלף ירגיש רגש דומה קצת למה שאני הבעתי בציור. אולי יהיה איזה קשר".

עוזי שטראוס עשה לפני כעשר שנים תפנית חדה מהמדע לאמנות, בעקבות אכזבה דווקא בצד האנושי ולא המדעי, כדבריו. כמי שהיה לפני שנים ר תלמידו של הצייר הירושלמי קרקאור והשתלם ב„בצלאל", אומר: „לא מעניין אותי למכור. חשוב לי שאנשים יבינו שבציורים שלי יש רעיון מהפכני. שיבינו שאינם מסתכלים על ציור מופשט אשל אשה, של דג. שיבינו שהם מסתכלים על רגש".

לפני שאנחנו נפרדים עוזי בכל זאת חוזר לעבר, למדע. הוא מסביר כי למרות שאינו עוסק היום במחקר פעיל, הוא מתעדכן כל הזמן, והיום, לדבריו, הוא יודע יותר מכל אחד בארץ מה קורה בחקר ההזדקנות. והוא אפילו נותן לי „טיפ": „ויטמין אי. זה תמיד עוזר". אז רק שתדעו. ■

גוני סביר

עודפי יצוא וסוג ב

הנחה

חנויות
לפיד נעמן

• בית לפיד־נעמן, רח' ז'בוטינסקי 9, בני־ברק. • מפעל לפיד, רח' אילת 11, ת"א־יפו.
• חנות סוג ב', רח' אילת 6, ת"א־יפו. • מפעלי נעמן, כביש עכו מול כפר מסריק.
פתוח בימים א'־ה' בשעות 20.00-9.00 רצוף (ברח' אילת 11 עד 15.30, וברח' אילת 6 עד [...]
ביום ו' 13:00-9.00. במוצ"ש מצאת השבת ועד 22.30. (לא כולל רח' אילת 11).

מטעמים בסגנון עולמי

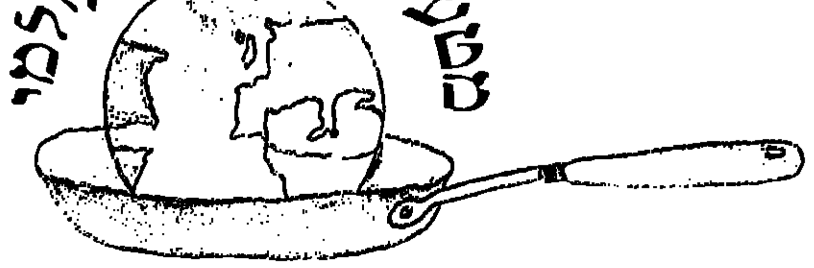

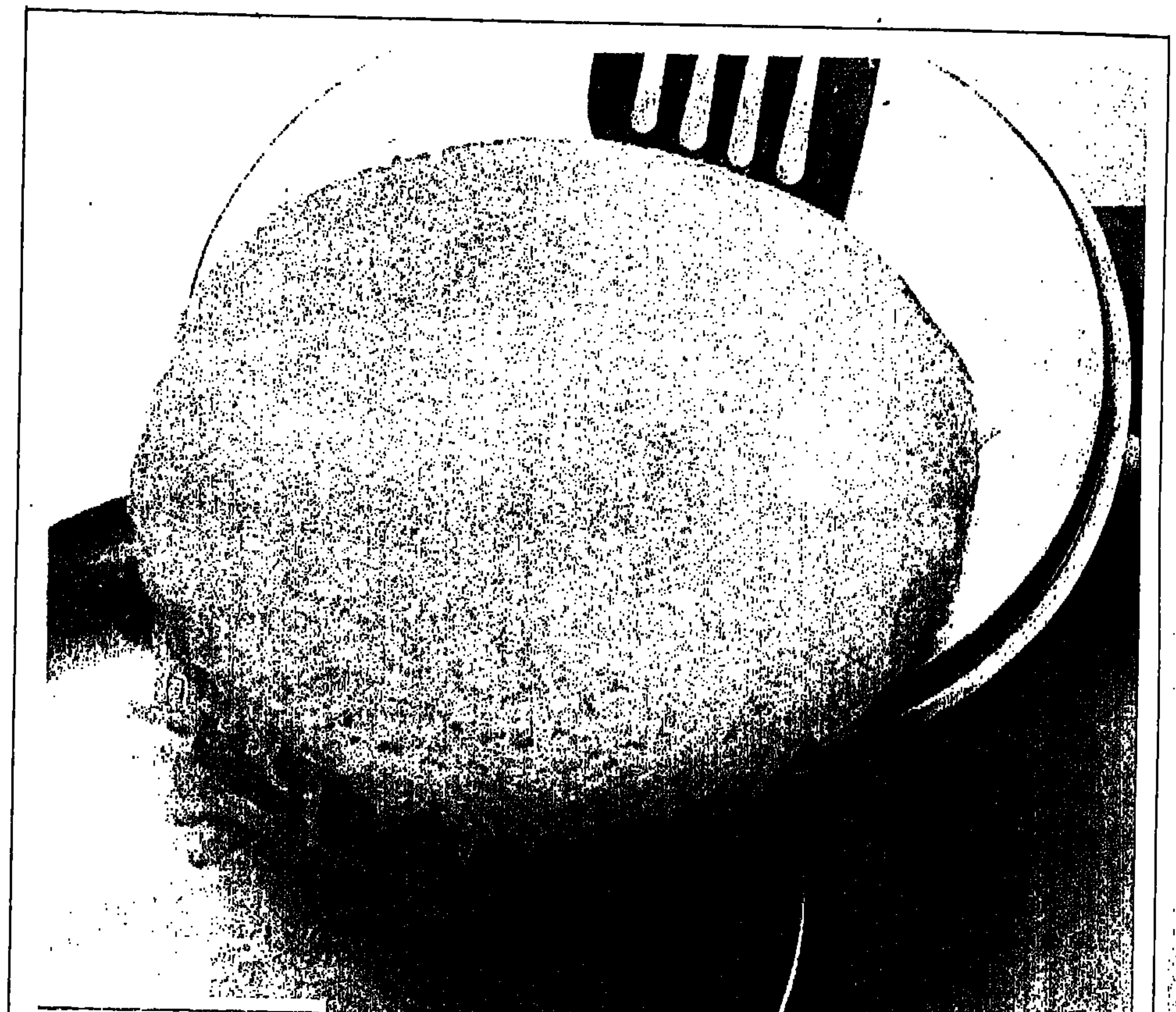

לביבות וטוגנים

במסורת היהודית נקשרים סוגי הטוגנים ובעיקר הלביבות בחג החנוכה. מקובלות ביותר הן לביבות תפוחי האדמה, הידועות יותר בשם „לאטקעס". כל תערובת של ירקות, גבינה, בצק או פירות, מטוגנים בשמן עמוק תשרת היטב את אותה המטרה: להזכיר את נס פת השמן, שלא חסר שמונה ימים. במטבחי כל העמים אפשר למצוא מבחר של טוגנים ולביבות כאלה, שאותם תוכלו לאמץ לחג ולימים שאחריו.

אורים: שאול צמח

„רשטי" – לביבת תפוחי אדמה גדולה/ שוויץ

המאכל השווייצי הטיפוסי הזה הוא בן לווייה נאמן לכל מנה בשרית. הכנת לביבה גדולה, המספיקה ל־4 סועדים כתוספת למנה העיקרית או ליותר – כביבוד קל, חוסכת זמן הכרוך בהכנת לביבות קטנות, אישיות.

★ ל־4 מנות

8 תפוחי אדמה בינוניים (רצוי מזן דזירה), מבושלים בקליפתם, מקולפים ומגוררים על מגררת גסה.
100 ג' חמאה או מרגרינה
מלח, פלפל שחור

ממיסים 80 ג' מהחמאה או המרגרינה במחבת בינונית כבדה. מוסיפים את תפוחי האדמה ולוחצים עליהם בעזרת גב כף כדי לדחוס אותם היטב. מתבלים במלח ובפלפל מטגנים 6־7 דקות, עד שהחלק התחתון של הלביבה מזהיב. מוסיפים את יתרת החמאה או המרגרינה וממתינים שיתחלחל מבעד לתפוחי האדמה. מסירים מהלהבה ומכסים במכסה או בצלחת, למשך דקה או שתיים. הופכים את הלביבה על המכסה ומחליקים חזרה למחבת, להשחמת החלק התחתון. מטגנים עד שמזהיב ומוציאים לצלחת הגשה מחוממת.

לביבות תפוחי אדמה ברסק תפוחים/גרמניה

מקור „הלאטקס" שלנו הוא בגרמניה דווקא, שהיא גם ארץ המוצא של הסופגניות. (בגרמניה נחשבות סופגניות השמרים הממולאות בריבה למאכל מסורתי של ראש השנה האזרחי, אשר חל בתאריך קרוב מאוד לחנוכה. נראה, שכלל לא במקרה, מצאו אלה דרכן למסורת היהודית הכרוכה בחג זה). את לביבות תפוחי האדמה המתובלות מגישים בתוספת כמות נכבדה של רסק תפוחים.

★ ל־12 לביבות

קילוגרם תפוחי אדמה
¼ כוס בצל, קצוץ דק
2 ביצים
½ כוס קמח
כפית מלח
קורט פלפל שחור
שמן
רסק תפוחים

קולפים את תפוחי האדמה ומניחים אותם בקערת מים קרים, לבל ישחירו. מגררים על מגררת גסה ומשתדלים לסחוט מהם את מירב הנוזלים. מוסיפים לתפוחי האדמה המגוררים את הבצל הקצוץ, הביצים, הקמח והתבלינים ומערבבים היטב.

מחממים שמן בגובה של ס"מ בערך, במחבת גדולה. מעבירים כף גדושה מהתערובת לתוך השמן החם ומיישרים אותה בעזרת גב הכף, לביבה שטוחה. מטגנים בכל פעם מספר לביבות בבת־אחת, משני הצדדים, עד שהן מזהיבות. מוציאים ומספיגים במגבות נייר.

כדאי להגיש את הלביבות מיד, בתוספת רסק תפוחים, אותם מניחים בכלי נפרד וכל סועד נוטל ממנו כרצונו.

אם מכינים את הלביבות מראש, יש להספיג את עודפי השומן על מגבות נייר כנ"ל, כדי לשמור על פריכותן. מחממים בתנור חם מאוד או מתברת לאסכלה (גריל).

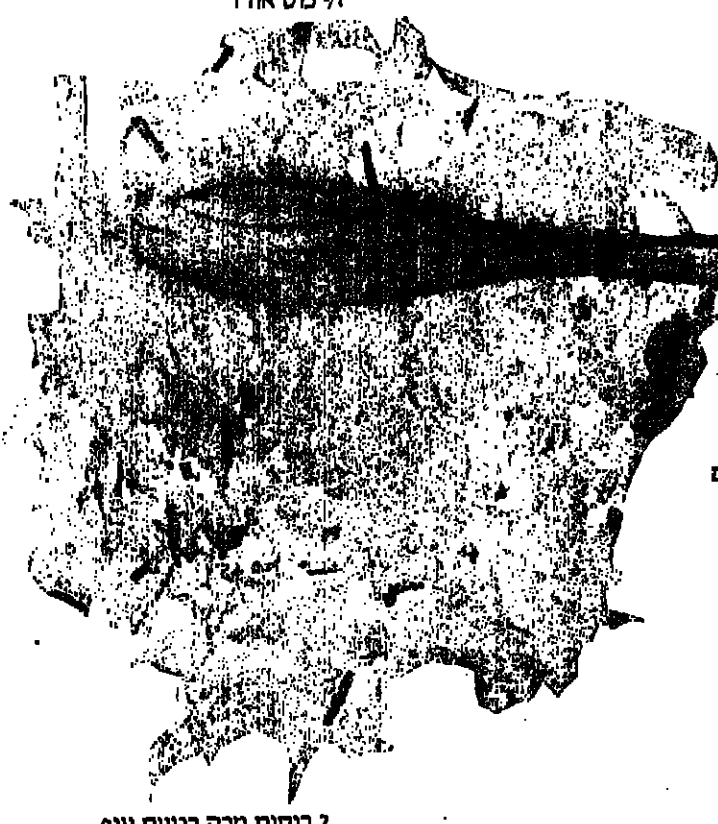

טוגני אורז וגבינה/ איטליה

באיטליה מכונה המאכל הזה, האופייני לאזור רומא „סופלי אל טלפונו" – חוטי טלפון, בשל החוטים שיוצרת הגבינה הקשה המותכת שבקירבתם. כאשר נוגסים מהם. אפשר לנצל להכנתם שאריות של אורז לבן מבושל, אותו מתבלים בבצל מטוגן (רך אך לא שחום), במעט יין לבן, זעפרן, וגבינת פרמזן מגוררת. מבשלים את האורז הלבן עם התבלינים עד שהנוזלים נספגים בו.

★ לכ־10 כדורים

2 כפות חמאה
בצל קטן, קצוץ
⅔ כוס אורז
2 כוסות מרק בטעם עוף
¼ כוס יין לבן
קורט זערפן (או כורכום)
מלח, פלפל שחור
2 כפות גבינת פרמזן, מגוררת
2 ביצים
100 ג' גבינה קשה, לא חריפה, בקוביות בנות 1.5 ס"מ בערך
¾ כוס פירורי לחם
שמן לטיגון עמוק

ממיסים את החמאה בסיר בינוני ומטגנים בה את הבצל עד שהוא מתרכך. מוסיפים את האורז ובוחשים עד שהוא נעשה שקוף. מוסיפים את המרק הרותח ואת היין ומתבלים במלח, פלפל וזעפרן. מבשלים על להבה בינונית, בסיר בלתי מכוסה עד שרוב הנוזלים נספגים באורז, תוך בחישה מדי פעם. כשהאורז רך, אך עדיין רטוב מסירים מהלהבה ובוחשים פנימה את גבינת הפרמזן. מצננים לחלוטין.

טורפים מעט את הביצים ומוסיפים להן את האורז הצונן. נוטלים כף גדושה מהתערובת, משקיעים בתוכה קוביית גבינה וסוגרים עליה, ליצירת כדור. מגלגלים כל כדור בפירורי הלחם. מניחים את הכדורים על מגש או תבנית מרופדת בנייר שעווה ומצננים אותם כחצי שעה או יותר. מטגנים, ממש לפני ההגשה, בשמן עמוק עד שמזהיב מכל הצדדים.

לביבות תירס/ מקסיקו ומדינות דרום אמריקה

לביבות פיקאנטיות, חריפות, קלות להכנה ומקוריות בטעמן. הן יכולות לשמש גם כמנה עיקרית חלבונית משביעה, בשל תכולת הביצים הגדולה בהן. למעשה, כל אחת מהלביבות הללו היא מעין חביתה, מתובלת ומעושרת בגרגרי תירס.

★ ל־8 לביבות

8 ביצים
2 כפות קמח
1½ כפיות מלח
½ כפית פלפל שחור
4 כוס גרגרי תירס מבושלים (אפשר מקופסה או קפואים)
4 כפות שמן, לטיגון
½ כוס שמנת חמוצה
2 כפות פטרוסלינון קצוץ

טורפים היטב את הביצים עד שנוצרת תערובת קצפית ואוורירית. מוסיפים את הקמח, המלח והפלפל. מחממים את השמן במחבת קטנה ויוצקים לתוכה ¼ כוס מהבלילה. מפזרים על הלביבה שבמחבת 2 כפות גרגרי תירס ומטגנים עד שהתחתית מזהיבה. הופכים בזהירות ומזהיבים גם את הצד השני. מוציאים ומספיגים על מגבות נייר. ממשיכים לטגן את יתר הלביבות. מוסיפים עוד שמן למחבת, לפי הצורך. מגישים עם שמנת חמוצה ופטרוסלינון קצוץ.

פטנט עולמי

כמה עצות של זהב למניעת מפגעים הקשורים בטיגון:

☆ למניעת הדבקות: מרתיחים חומץ במחבת, כשהיא חדשה לחלוטין ובטרם טיגנו בה; מחממים את המחבת בטרם ממסים בה את השמן, החמאה או המרגרינה לטיגון; מחממים היטב את השמן או השומן בטרם מוסיפים את הדרוש טיגון.

☆ למניעת התזת השמן: בוזקים מעט מלח למחבת; מניחים מסננת דקה מברזל הפוכה ככיסוי על פני המחבת. המסננת תאפשר יציאת האדים אך תחסום את השמן הניתז; מייבשים היטב את הכלים שמשתמשים בהם וכן את הדורש טיגון, עד כמה שניתן;

☆ למניעת השחמה מהירה: מניחים בתוך השמן המיועד לטיגון עמוק, פיסה של גזר;

☆ שמירת השמן לשימוש חוזר: מצננים עד שהשמן פושר ומעבירים מבעד למסננת דקיקה או בד סינון; מאחסנים במיכל אטום, במקום חשוך וקריר, למניעת התחמצנות.

☆ בחירת השמן: לטיגון עמוק בוחרים בשמן חסר ריח אופייני העמיד בטמפרטורות גבוהות. מרגרינה או חמאה נשרפות בחום גבוה ולכן אינן מתאימות לטיגון עמוק.

☆ לבדיקת החום: מטילים קוביית לחם לשמן החם. אם היא משחימה תוך 40 שניות, השמן חם דיו.

☆ לשמירה על חום אחיד: אין להטיל לתוך השמן כמות גדולה מדי של טוגנים. כל תוספת מצננת את השמן ועלולה לגרום להדבקות ולטיגון לא אחיד.

להוצאת טוגנים משמן עמוק: עדיף להשתמש בסיר המיועד לטיגון עמוק ששקועה בו מסננת מיוחדת. שולפים אותה עם הטוגנים המוכנים, אפשר להוציא טוגנים בעזרת כף מחוררת, מעבירים מייד למציע מגבות נייר, לספיגת הנוזלים, כדי לשמור על הפריכות. ■

בלילת בצק לטיגון ירקות

1. מכינים בלילה

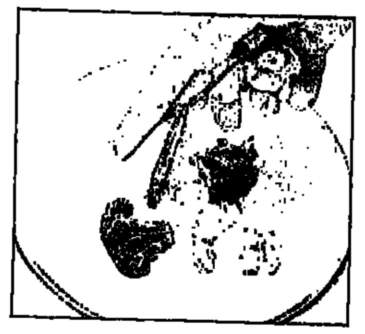

2. טובלים את הירקות

3. מטגנים בשמן עמוק

אם רוצים לצאת חובת נס כד השמן וגם לכבד את צוו השעה – חיסכון – מטגנים בכמויות השמן הגדולות שנותרו מטיגון סופגניות (או כל מעדן חגיגי אחר) – טוגני ירקות. אפשר להשתמש לטובתם בכל הירקות שנותרו במקרר ושמצבם אינו מתאים לשימוש בכל דרך אחרת: פרחי כרובית שהתיישנו, קישואים שהתרככו, פטריות שהשחירו וכמובן, גם ירקות אחרים – ברוקולי, כרוב ניצנים, בצלים – שאותם אפשר לשלוף הישר משקיות שבמקפיא. העיקרון הוא פשוט: מכינים בלילה מקמח, ביצים, בירה ותבלינים, טובלים בה את הירקות שנחתכו לפיסות בגודל המתאים לנגיסה, מחממים היטב את השמן ומטילים לתוכו את הירקות המכוסים בבלילה. מטגנים עד שמזהיב, מוציאים בכף מחוררת ומספיגים על מגבות נייר. אפשר להוסיף מיני רטבים ומטבלים – להנאת הסועדים.

★ לבלילת הבצק:

1¼ כוסות קמח
¼ כפית מלח
2 ביצים, מופרדות
3 כפות שמן או חמאה (או מרגרניה) מומסת
כוס בירה (או מים)

מערבבים את הקמח, המלח, החלמונים והשומן. מוסיפים מהבירה או הים עד שמתקבלת תערובת חלקה. אפשר לשלוט בסמיכות הבלילה על ידי תוספת או הפחתה של כמות הנוזלים. משאירים כשעה בחום החדר.

מקציפים את החלבונים לקצף יציב ומבליעים אותם בתוך העיסה. טובלים את הירקות עד שהם מתכסים בבלילה מכל הצדדים ומטגנים מייד בשמן החם. ■

רות גלעד

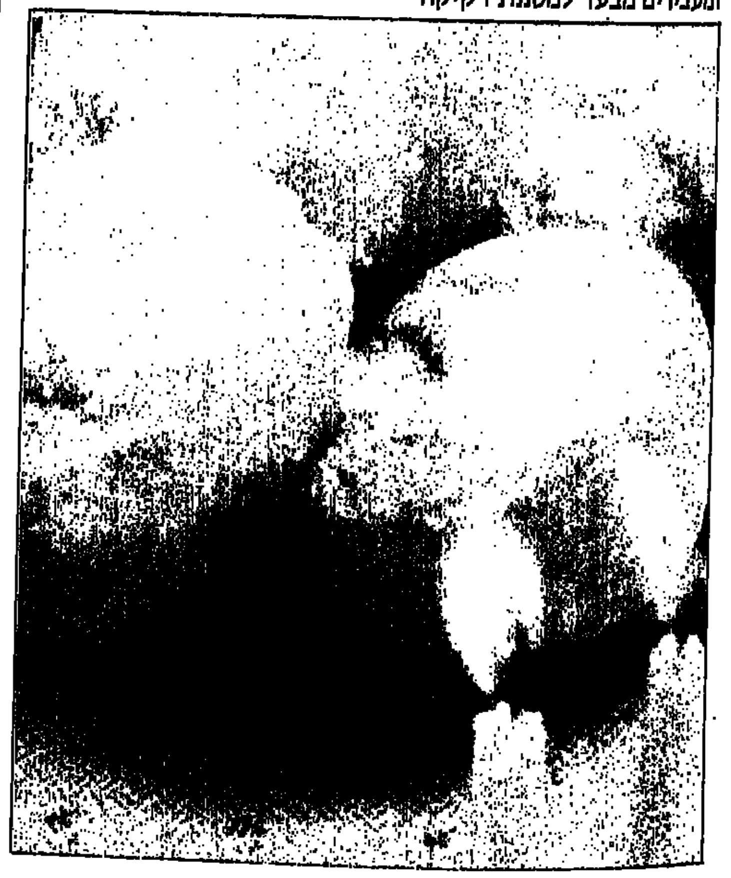

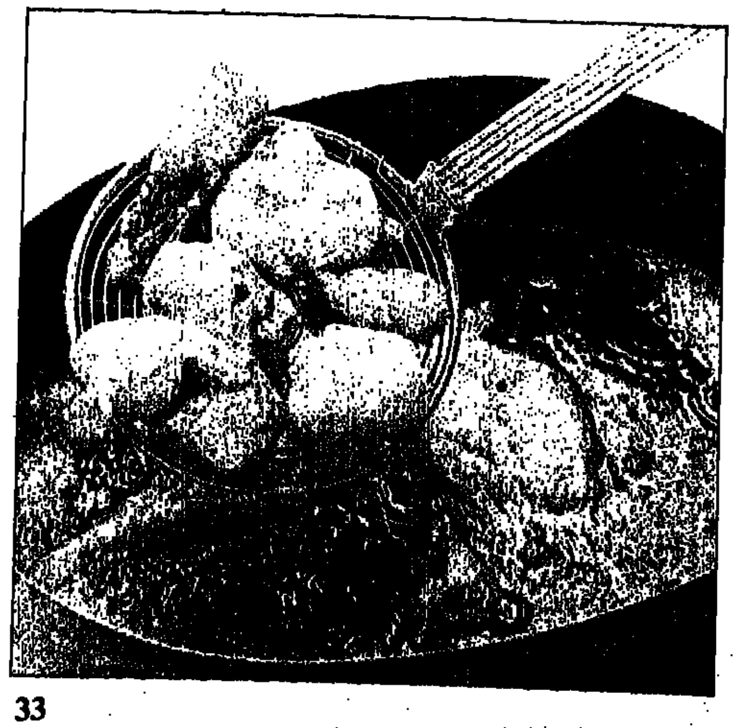

סופגניות קלות להכנה

קמח – 300 גרם
2 חלמונים
1½ כפות סוכר
30 גרם מרגרינה
כפית תמצית וניל
¾ כוס חלב פושר
15 גרם שמרים, מומסים במעט חלב פושר
ריבה למילוי
שמן לטיגון עמוק
לכ־15 סופגניות

מערבבים בקערה את הקמח עם החלמונים, הסוכר, המרגרינה, תמצית הווניל, החלב והשמרים לבצק חלק, מתפיחים כשעה וחצי.

מרדדים עלה לעובי של 1½ ס"מ. קורצים עיגולים בכוס ומתפיחים שוב.

מטגנים בשמן עמוק, חם (לא חם מאוד) בסיר מכוסה.

הופכים את הסופגניות ומסירים את המכסה. מוציאים למסננת ומזריקים ריבה במזלף. בוזקים סוכר.

(מתוך הספר „עוגות לכל חג" של חנה שאולוב) ■

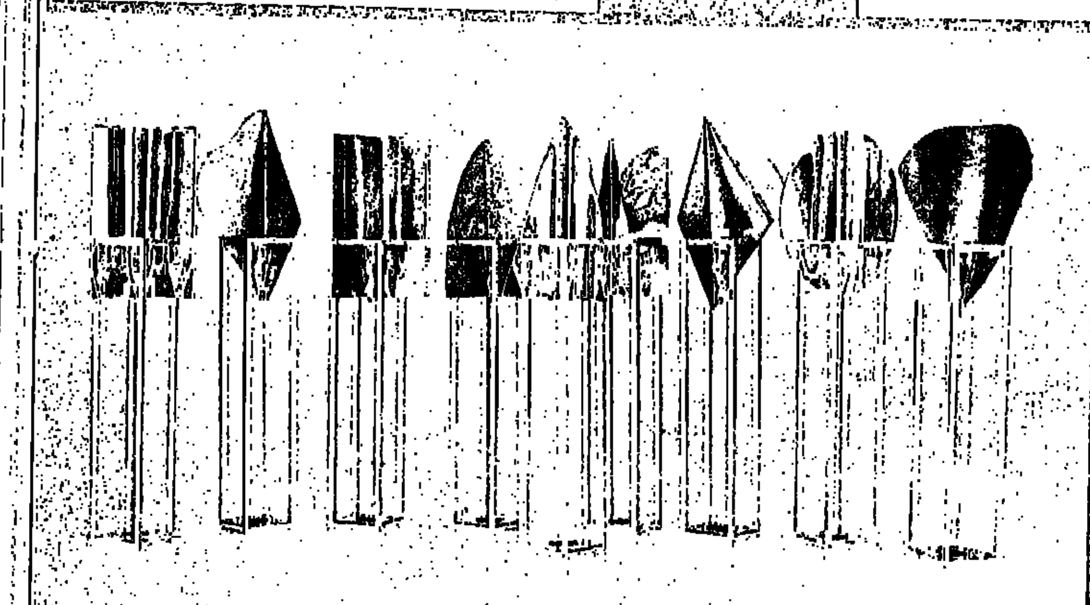

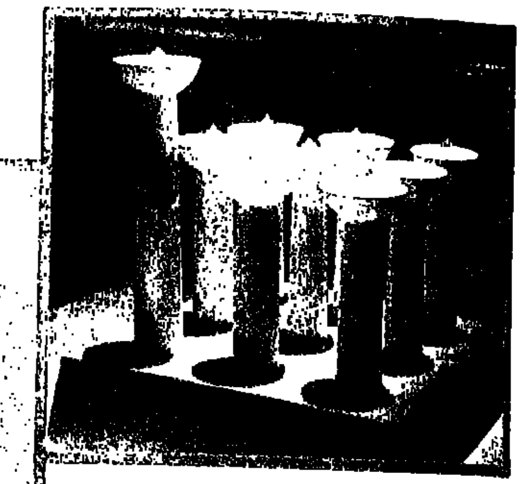

△ תיאו קרוסבי, אנגליה,
מנורת חנוכה.

△ אריה אופיר, ירושלים,
חנוכיה.

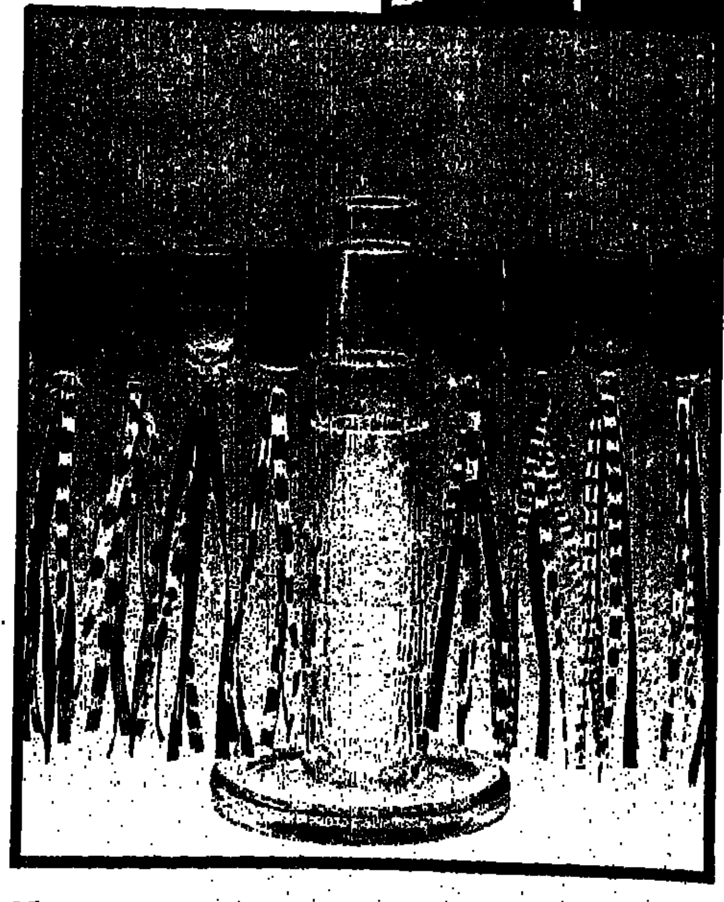

△ שי לחובר, „בצלאל",
מנורת חנוכה.

◁ ליאו ליאוני, ניו־יורק,
מנורת חנוכה (זכוכית,
מיצר במורנו, איטליה).

בימים אלה מציג מוזיאון ישראל שלל חנוכיות יוצאות דופן בתערוכה מיוחדת „נרות מצווה". מעצבים ואדריכלים בעלי שם בארץ וברחבי העולם נרתמו לבקשת המוזיאון ועצבו מחדש נרות מצווה. חלק מהמעצבים מחו"ל אינם יהודים והם קיבלו מידע מפורט של תפקיד האור ביהדות ועל מהותן של מנורות החנוכה.

אורית הראל

ה'בייבי' של אמא זה קרוקודייל

אורלי גבעתי. מעיצוב במתכת לעיצוב בפרווה.
צילום: שמואל רתמני

כשהייתה קטנה, רצתה אורלי גבעתי להיות מנצחת־על־תיזמורת. אבל, לא הכל בחיים מגיע לאן שמכוונים אותו. אז במקום על תיזמורת, היא מנצחת על צוות עובדים קטן במחלקת עיצוב המוצר של מפעל „שטיחי כרמל". ובמקום מוסיקה היא עושה כל מיני מוצרים „עם טריקים". מפרוות סרוגות, שהם הכל – חוץ משטיחים.

אורלי עושה עפרונות ענק צבעוניים, שהם כריות נוי, נחשים שהם אטמי חלונות, מעילי־ילדים שנסגרים בחזית על־ידי דובון מתוק, שפשוט מבקש חיבוק, ווה בדיוק מה שהוא מקבל כשסוגרים ופותחים אותו. חיות פרווה קטנות שהן בעצם נעלי בית לילדים. צב ענק שהוא למעשה „פוף" גדול לילדים ועוד המון דברים נחמדים, לבית ולילדים, שבכולם יש טריק עיצובי יעיל וגם נחמד.

כל המוצרים האלה, שנולדו במפעל של משפחת שפירא באור־עקיבא בשנה האחרונה על ידי אמא־אורלי, זכו לשם „אסקימוס" ולבית חדש – „איגלו", חנות חדשה של מפעל „שטיחי כרמל" ברמת־גן. זו בעצם נקודת המיפגש המסודרת הראשונה של היצירות של אורלי עם ארץ־המולדת, כיוון שעד כה נסעו כולן לחו"ל, ללקוחות באירופה ובארה"ב.

ההצלחה הזו, שנשמעת כמו סיפור של שנים, היא בעצם בת שנה בקושי. אורלי, שלמדה ב„בצלאל" עיצוב מתכת, עסקה מאז בעבר בעיצוב תכשיטים ומכירתם באופן עצמאי. אבל העצמאות, משאת נפשם של רבים, דווקא ייגעה אותה, בגלל הצורך להקדיש זמן רב לשיווק. בערך באותה תקופה עברו אורלי ובעלה חובב, יחד עם שיר, שהיא היום בת שבע וחצי, ואוהד, שהוא בן שנתיים וחצי היום, לבנימינה. „במסגרת בריחה לפרובינציה".

מה עושה מעצבת עם ראש מלא רעיונות עליזים, באמצע שדות ומטעים? „חיפשתי משהו שתהיה בו יותר עבודת עיצוב מאשר בתור עצמאית, ושיהיה ליד הבית. פניתי למפעל („שטיחי כרמל" – א.ה.), אמרו לי 'תעשי כמה דברים ונראה'. עשיתי – והם ראו". היא נזכרת בחיוך. מאז, נמשך הרומן המיקצועי בין „כרמל" של שפירא לבין אורלי.

המעבר מעיצוב תכשיטים לעיצוב מוצרי פרווה סרוגה נראה לה כמעט מהלך טיבעי. תלת־ממד זה תלת־ממד היא מסבירה בקיצור מיקצועי. „אין לזה מיגבלות. ובסופו של דבר, הכל מתייחס לגוף האדם". היא אוהבת את העבודה, ויובש רעיוני לא מדאיג אותה בכלל.

נוח לה עם הגב החזק של משפחת שפירא. יש לה יד חופשית בעיצוב. למרות המעורבות הישירה של בעלי הבית בעבודה. יש בהם לדבריה, הרבה פתיחות, והתייחסות לנושא הפיתוח כאל פעם. היא נזכרת, ביקש אותה שפירא־האבא לעשות מעילים „כחום וכייז". ולא הבין למה הדובי שעשתה הוא כל כך גדול. אבל הוסבר שנתנה שיכנע אותו, והדובי הגדול בא לעולם.

מה אומרים הילדים על אמא שיוצרת כל מיני דברים יפים־מוזרים וזו העבודה שלה? לא הרבה. מסתבר כי מה שמדבר אליהם, כמו אל כל ילד אחר, הוא אם אמא בבית ויכולה להסיע לחוג, או אם הם שוב מוצנחים אצל סבתא. „יש לנו סבתא ליד הבית ויש שכנים טובים, ואני גם מחזירה", צוחקת אורלי. ככה זה, כשה„בייבי" של אמא הוא העבודה, שלא תמיד נגמרת בצהריים יחד עם הגן ובית הספר. אז גם הילדים מתחשבים. ■

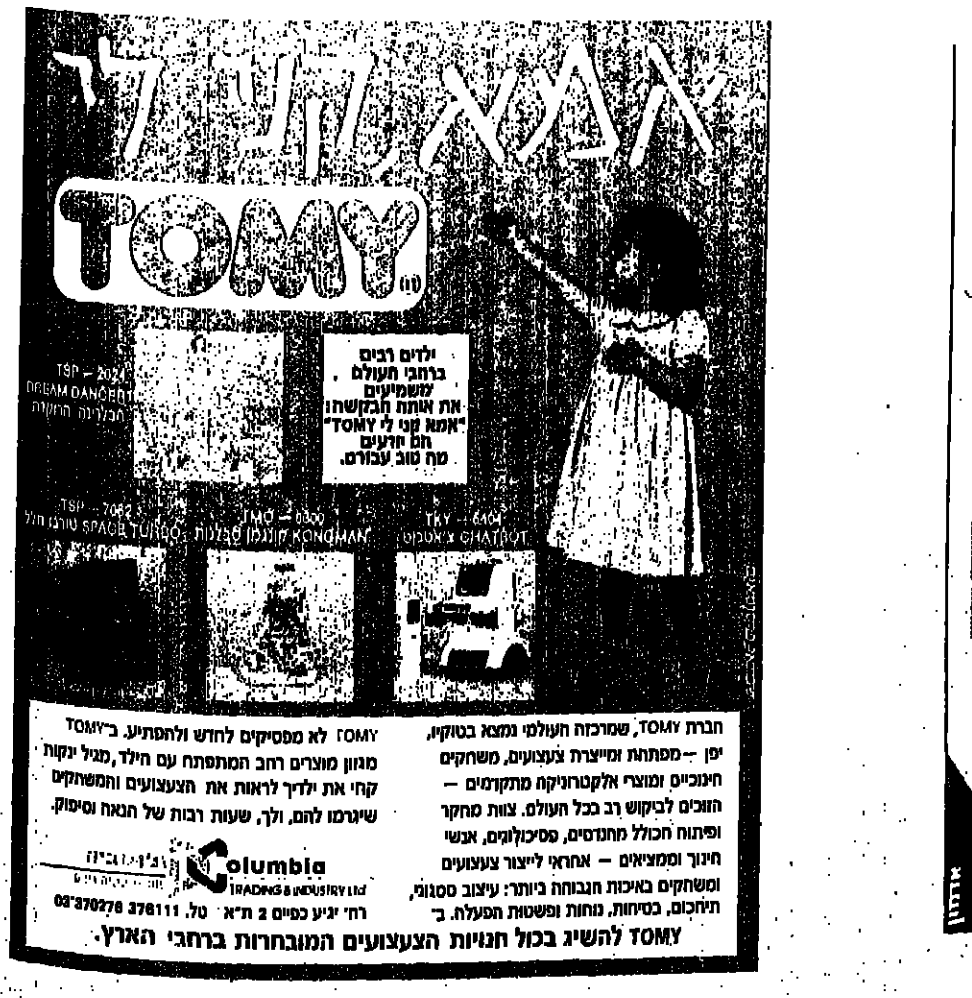

החותנת לא בסביבה

קאתלין ליפארי צוחקת כששואלים אותה מתי עשתה באחרונה נקיון יסודי בבית. הקוטג' שבו היא גרה בסאפרן, ניו־יורק, זקוק בהחלט לקירצוף רציני. בפינת האוכל מסתתרים תמיד פירורים, והאבק מכסה את הנברשות. ציפוי הניקל בחדר האמבטיה אינו נוצץ כבר הרבה זמן.

אולם קאתלין, מורה במישרה חלקית, ואם לילד בן שנה, אומרת שספק אם תצליח להתפנות לטיפול בבית החודש, או בעצם, גם בחודש הבא.

„אני אוהבת בית נקי", אומרת קאתלין, בת 29, בכנות. „אבל כשניצבת בפני הברירה – לנקות או לעשות משהו אחר, אני לא מתפנה לנקיון אף פעם".

למזלה של קאתלין ליפארי, אף חותנת לא מסתובבת בחדר האוכל שלה, ומעבירה אצבע עטוייה בכפפה לבנה על שולחן הקפה. זהו גם מזלן של נשים רבות אחרות באמריקה. כיום אין ספק כי הרמה הכללית של אחזקת בית ירדה בארה"ב פלאים. להלן כמה נתונים מאלפים:

★ בסקר מ־1984 של המכון לאחזקת בית („גוד האוס־קיפינג אינסטיטוט") השיבו 68 אחוזים מהנשים, שרמת הנקיון בביתן „ירדה מאוד", בלית ברירה.

★ מחקר שנערך באוניברסיטת אוקלהומה גילה שנשים עובדות מקדישות רק מחצית הזמן שמקדישות עקרות־בית, לעבודות בית.

★ מחקרי שוק מראים שחלה ירידה במכירת נוזלים לשטיפת רצפות וחומרי ניקוי אחרים.

★ שירותי אחזקת הבית פורחים. יותר ויותר אנשים שוכרים עוזרות־בית.

„כשנשים אינן נמצאות בבית, פשוט אין להן זמן לנקות את המראות פעם בשבוע", אומרת שרון ניקולס, מהאגודה לחסכון ביתי בארה"ב. מרי סאוארס, יועצת במכון לאחזקת בבית, מסכימה: „כשיש לך מספר מוגבל של דברים שאתה צריך לעשות, אז דוחים קודם־כל את עבודות הבית".

ג'אנט קרופ, בת 41, מפלורידה, אומרת כי כאשר היתה עקרת־בית במישרה מלאה, היא חשה שתחום אחריותה הוא עבודות הבית. כיום היא מנהלנית בבית־חולים, ואחריותה מתחלקת בין עבודתה ובין משפחתה.

„אינני אוהבת עבודות בית, ואינני יכולה להתפנות לעשות אותן. יש לי עוזרת שבאה לארבע שעות בשבוע, והיא מספיקה מה שהיא מספיקה", אר־מר קרופ.

יותר ויותר משפחות אמריקניות תלויות עתה בעזרה מבחוץ כדי להחליף מצעים ולשאוב אבק משטיחים. גם עוזרות הבית של היום אינן הנשים חגורות הסינרים של אתמול, שבילו את כל היום בין הסירים והקדירות. היום שולחות הסוכנויות לעוזרת בית בדרך כלל זוג מנקים – גבר ואשה – העובדים בצוות ומסיימים כל עבודה בתוך שעות.

חברת „מרי מיידס" החלה לפעול ב־1979 כסוכנות אחת באומהה, נברסקה. כיום היא מפעילה יותר מ־200 סניפים ברחבי ארה"ב. „רוב האנשים אינם אוהבים עבודות נקיון, מפני שאלו מלאכות שאינן מסתיימות אף פעם", אומר סגן הנשיא דייל פיטרסון. „בעבר חשבו נשים שחובתן להשתלט על עבודות הבית. כיום נשתנתה הגישה".

כלכלנית הבית, קארן סמית, מאוניברסיטת ג'ורג'יה, מסכימה: „כיום מעדיפות נשים להקדיש זמנן לבישול אופנתי, או לאירוח, מאשר לקירצוף רצפות".

בענף תעשיות חומרי הניקוי עוקבים מקרוב אחר המגמה הנשית החדשה. הנטייה היום, למשל, היא לייצר רהיטים ומשטחי ריצפה נוחים לניקוי. נטיית זו פגעה במכירת "פוליש" לריצפה, אומרים יועצי שיווק המועסקים במפעלים לייצור חומרי ניקוי.

הנוחות היא סיסמת היום של יצרני אביזרי הבית ומכשירי הניקוי: שואבי־אבק נוחים וקלים יותר להפעלה; מקררים המפשירים את עצמם ותנורים המנקים את עצמם. ■

הסובייטים מאמינים במכתבים...

אזרחים סובייטים שבפיהם תלונות וקובלנות על טיב השרותים שהם מקבלים על הבוסים שלהם, או על כל דבר אישי המציק להם, נוהגים בדרך כלל לעשות דבר אחר: לכתוב מכתבים.

כתיבת מכתבים היא דרך של חיים בברית־המועצות, שבה הפקידות הביורוקרטית פועלת רק על פי הנחיות בכתב, מיסמכים חתומים וטפסים מסובכים. הכל בברית־המועצות מסובך – אפילו דו"ח תנועה, למשל.

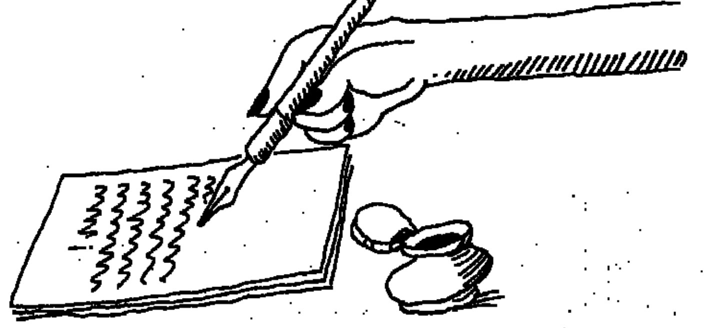

גם רשת הטלפונים קפריזית ולוקה עדיין בתת־פיתוח. המכתב הוא לפיכך ערוץ הקשר היחיד של האזרח אל הפקידים המרוחקים האחראים לליקויים בחיי היום־יום. אזרח יכול לכתוב ישירות אל המיניסטריון המטפל בנושא הקובלנה, אל בית משפט או אל כל רשות אחרת. הוא יכול גם לכתוב אל מערכת העתון, שמצדה תפתח במסע של פירסום מכתבים רבים באותו נושא, או בחקירה משלה.

מכתבים רבים שאזרחים שולחים אל משרדי הממשלה, אינם זוכים לתשובה אלא אחרי שבועות או חודשים, אחרי תיכתובת ענפה פנים־משרדית. החוק אמנם דורש מן המשרד להשיב על כל מכתב, אך תלונות של אזרחים אינן זוכות תמיד לתשומת־לב, אלא לתשובות סטנדרטיות שלא לעניין.

בזמן האחרון מעדיפים בברית־המועצות שלא לעודד מכתבים אלמוניים, בלתי חתומים. המנהיג מיכאיל גורבאצ'וב מטיף לפתיחות מאז נכנס לכהונתו כמזכיר המפלגה במארס. הפוליטביורו גינה מכתבים לא חתומים, ומעודד השמעת קובלנות בגלוי.

לפיכך כתיבת מכתבים למערכות העתונים היא פופולארית. לעתים זורמים מכתבים בקצב של אלף ליום למערכות העתונים הגדולים. ביומון האיגודים המקצועיים „טרוד", קיימת מחלקה שלמה של יועצים משפטיים העונה על מכתבים של קוראים המבקשים לדעת מה הן זכויות הפנסיה שלהם או כל דבר אחר.

לעתים מעודדים „מלמעלה" כתיבת מכתבים בנושא מסוים. למשל, לא עבר יום מבלי שיתפרסמו מכתבים המביעים תמיכה במסע הממשלתי נגד השיכרות. מכתבים יכולים להיות נקודת פתיחה לויכוח ציבורי ער. „סובייצקיה רוסיה", בטאון המפלגה בריפובליקה הרוסית, פירסם למשל מכתבים בנושא אמהות לא נשואות ומשפחות חד־הוריות. עורך מדור המכתבים של העתון, סבבולוד בוגדאנוב אומר שהוא מעונין שהקוראים יחושו כי העתון מגן על זכויותיהם בצורה יעילה. לכן פירסם העתון בסתיו שעבר סידרה שנקראה „חקירת התור". זה היה נסיון להתחקות אחר הסיבות לתורים הארוכים המשתרכים בפתח חנויות רבות בברית־המועצות.

בתקופתו של גורבאצ'וב העתונים מגלים יותר פתיחות אבל מכאן ועד לטיפול בנושאים רגישים, כמו שאלות מתנגדי מישטר, הדרך עוד ארוכה מאד. כותבי המכתבים בנושאים כאלו עלולים לסבך את עצמם בצרות. עדיין לא רצוי גם למתוח ביקורת על פקיד מקומי חשוב ■

מהפיכה

אורית הראל
איור: לידיה דרורי שאדו

אוכלים בחוץ, חפוז, בזול

עוד מיני-מהפכה פוקדת את אמריקה, ואין ספק שלא מעט אנשים, ובעיקר נשים בארצנו הקטנטונת, ישמחו כשהיא תגיע גם אלינו: מהפכת האוכל.

„דור המקדונלד'ס התבגר", כפי שקובע סגן נשיא איגוד המסעדות בקליפורניה. ומי שגדלו על ברכי ההמבורגרים המהירים והאוכל הסיני החפוז נוהגים היום את הטון, ומשנים הרגלי אכילה והרגלי צריכת מזון במעצמה הגדולה בעולם. בשנים האחרונות חל שינוי דרמטי בהרגלי האכילה של האמריקנים, בעיקר בקרב משפחות עובדות באזורים עירוניים. יותר ויותר הם מסתמכים על מסעדות, מעדניות ושירותי קייטרינג כדי להשביע את רעבונם. הפופולאריות הגוברת של „לאכול בחוץ" או „לאכול מוכן" היא מעבר לאופנה חולפת, היא כבר בבחינת שינוי בסיסי באורח החיים האמריקני.

כיום יש לזוגות עובדים באמריקה יותר כסף מאשר זמן פנוי, והם אינם רוצים לבזבזו במטבח. כארבעים אחוזים מכלל הדולרים המוצאים על מזון בארה"ב כיום, מוצאים על ארוחות שנאכלות מחוץ לבית. המכירות במסעדות של תפריט מלא (לא כולל מסעדות של מזון מהיר וקפטריות) עלו ב-2.2 אחוזים בין 1972 ו-1984. מכירות במסעדות של מזון מהיר עלו ב-85.7 אחוזים באותה תקופה!

דפנה ודיוויד מרקוס הם הורים עובדים לשני זאטוטים בגיל גן, בניו יורק, ומבטאים באורח חייהם את השינוי האמור בהרגלי האכילה. „כשאנחנו חוזרים הביתה מהעבודה, שנינו כל כך עייפים שלעיתים קרובות אנחנו קונים עוף בגריל בחנות הסמוכה לבית", מספרת דפנה מרקוס. „גם כשאנחנו מארחים, אנו מגישים מזון מוכן קנוי. זה אולי לא כל כך אלגנטי, אבל עבורנו זו בעצם האפשרות היחידה".

ג'ודית לנגר, בעלת חברה לחקר צרכנות במנהטן מסבירה: „בקרב צעירים בעלי מקצוע כיום, אף אחד איננו עקרת-בית למעשה. איש אינו רוצה להישאר בבית או לבשל. עבורם, בישול גורמה הוא תחביב ולא צורך יומיומי". הנה, גם את השחרור מהסירים ממציאים האמריקנים.

בין הסיבות שמונים מכוני מחקר שונים לשינוי הקולינרי המשמעותי הזה, עליה בהכנסות וברמת החיים היא במקום הראשון. אחר כך הם מונים גם עליה ברמת ההשכלה, שגוררת הכנסה גבוהה יותר, נסיעות רבות יותר בעולם וכתוצאה מאלה – הרפתקנות גדולה יותר בהרגלי אכילה. גורם חשוב נוסף הוא המספר ההולך וגדל של נשים עובדות. בקרב יותר ממחצית הזוגות הנשואים שני בני הזוג עובדים, ויש גם הרבה יותר רווקות עובדות. אין מה לעשות, גם הנשים, עם כל הרצון הטוב אינן יכולות כנראה לעשות הכל.

הנטיה לאכול בחוץ התחילה אמנם בערים הגדולות, אבל סוחפת היום כבר את כל אמריקה. אחד הגורמים המאיצים את התהליך, הוא המקום הנרחב המוקדש למזון ומסעדות באמצעי התיקשורת, החל מתכניות טלוויזיה על בישול וכלה בשפע של כתבי-עת בנושא. השפים של היום הם כוכבי תיקשורת אמריקניים כמעט כמו הספרים בישראל.

גם הצד החברתי של אכילה בחוץ השתנה. ביקור במסעדה ככר אינו „ביג דיל" עבור אמריקנים רבים, וגם לא מרכיב מלווה בערב של יציאה לבילויים. המסעדה הפכה למוקד בילוי בפני עצמו, והצמיחה זו של מסעדות בהן התפאורה התיאטרלית והבר הגועש חשובים לא פחות מהמזון המוגש לסועדים. במסעדות האלה גם לא איכפת לסועדים לבלות זמן לא מבוטל „על הבר" בהמתנה לשולחן, שהרי זה חלק מן הבילוי. גם התפריט במסעדות אלה מאפשר הזמנת מנות שהן בעצם „פלטות" למיניהן ולא ארוחות מלאות, מה שממלא ערב שלם בלי לרוקן את הכיס.

יחד עם עליית הפופולריות של הסעידה בחוץ, מתכוננים מומחי המזון של ארה"ב גם לעלייה בפופולריות של מזון מוכן קנוי, בגלל שהמבלים הגדולים של היום צפויים בעתיד להיות גם הם הורים נטולי-בייביסיטר מפעם לפעם, או סתם הורים שנופלים מהרגליים. „גם הדרישה למזון מוכן עולה בקצב מסחרר", אומר בעל מסעדה שהפך בעל שירות קייטרינג.

במובן מסוים האמריקנים עוברים „אירופאיזציה" ביחסם למזון ולמסעדות. מסעדות כבר אינן חריגה מהשיגרה, אלא חלק ממנה, ומזון מוכן שניתן לקחת הביתה אינו עוד פתרון חירום בלבד, אלא חלק מתפריט מתוכנן למשפחה ולאירוח. בישול ביתי הופך להיות ה„משהו המיוחד" שיציאה למסעדה היתה בעבר.

עסקי המסעדות פורחים, ומהווים אבן שואבת למשקיעים רבים. „כל עשיר שלישי שאני מכיר חושב שזה רעיון נפלא להיות בעל מסעדה", אומר פיטר ריילי, עורך כתב עת שנקרא „תפריטי מנהטן". וזאת, למרות הסיכון הגדול הכרוך בכניסה לענף. על כל מסעדה שנפתחת, אחרת נסגרת. „מסעדנות זה היום עסק מאוד זוהר", קובע גדוף באום, בעל חברה ליעוץ למסעדות. אפילו יועצים לעניין יש להם כבר.

ואולי זו הבשורה האמיתית שהפמיניסטיות חיכו לה – סוף סוף שחרור האשה מן המטבח, עם מאה אחוז לגיטימציה, וגיבוי מלא של מחקרים וסטטיסטיקות. ועד שכל זה יגיע אלינו, מוזמנת כל אשה עובדת-מותשת, עם בעל-בית-ילדים-משרה ואולי גם כלב, להפנות לשורות אלה את כל המתלוננים למיניהם על נקיון, בורקס קפוא או תירס מקופסה.

סופרוומן שבקה חיים, הגיע הזמן. ■

ציפי לוי/ מבצעים לחנוכה

חג החנוכה עומד בפתח והרשתות נערכות לקראתו במבצעים מיוחדים.

★ „סופרפארם" – רשת הסופרפארם עורכת בימים אלה מבצע מיוחד הנקרא: „מבצע לעיוור". במשך כל השבוע יימכרו ברשת חבילות של נרות חנוכה במחיר של 3,000 ש' החבילה כשכל ההכנסות יועברו ל„מרכז לעיוור בישראל".

★ „המשביר לצרכן" – המשביר עורך מבצע לילדים הנקרא „שבוע הילד והצעצועים לקראת חנוכה". הנחות של 20 אחוזים ינתנו על הלבשה עליונה, גרביים ונעליים, ועל כל הצעצועים והמשחקים. הנחה של 15 אחוזים על כל הלבנים, ריהוט ועגלות, ועל תכשירי „פישר-פרייס". הנחה של 25 אחוזים על בובות „פמוזה", אופניים לילדים „ויוי" ,כל מוצרי „מילטון ברדלי", חליפות, שמלות, חולצות, צעיפים וכובעים. במסגרת המבצע יערכו הגרלות רבות ויינתנו פרסים.

★ „היפרשוק" – מסיבת חנוכה ברשת עם מבצעי יצרן של „אסם", „עץ הזית", „מעדנות" „טבעול" ו„תיא". לדוגמה: שמן סויה 1 ליטה „עץ הזית" ב-1940 ש', קמח תופה „אסם" 350 גר' ב-395 ש', תערובת לסופגניות „אפיבל" ב-2490 ש', נרות חנוכה של „מנורה" 545 ש', ריבת תות-אננס 680 גר' „פרי תנובה" ב-1390 ש', יין סנגריה „שטוק" 75 ס"ל ב-1960 ש', ספר וקלטת ב-8500 ש', מיונז 500 גר' של „אסם" ב-1990 ש', קטשופ „אסם" 340 גר' ב-1390 ש', פיצה מיני (חמישיות) ב-2290 ש', דדמפון נוזלי 1 ליטר ב-5193 ש', אבקת כביסה „סופר-בול" 5 ק"ג ב-7950 ש', לילי ססגוני 150 יחידות ב-1176 ש', חלבה „אביב" רגיל 500 גר' ב-1690 ש', תה ויסוצקי 1/100 ב-2590 ש', ברנדי מותף 75 ס"ל ב-5500 ש', רסק עגבניות 100 גר' „יכין" 260 ש', יין פנטזיה 75 ס"ל 2490 ש', דבש 1 ק"ג 5600 ש', מיקס ספרדי ותירס גרעינים 900 גר' „גולדפרוסט" ב-1990 ש', וקונפיטורות 778 של „בית יצחק" 330 גר' ב-1270 ש'

★ „כיתן" – מה-1 בדצמבר ועד ה-7 בדצמבר יימכרו בחנויות כיתן מספר מוצרים (מעודפי ייצוא סוג א') בהנחה של 50 אחוזים. לדוגמה: סדין פלנל 100/200 ס"מ ב-6,962 ש' (במקום 13,924 ש'), ציפה פלנל 135/200 ס"מ במחיר 13,355 ש' (26,710 ש'), וציפית פלנל 80/80 ס"מ ב-2,590 ש' (5,180 ש'). כן נמכרים בחנויות המפעל של „כיתן" ובהנחה של 15 אחוזים על המחירים הבאים: סדין פלנל דגם „בוסטון" 150/200 ב-23,745 ש', סדין פלנל עם גומי „בוסטון" 80/190 ב-19,560 ש' וציפה פלנל „בוסטון" 150/200 ב-45,085 ש'.

★ סטימצקי" – רשת החנויות מקיימת לרגל חג החנוכה מבצע הנחות על מבחר מגוון של ספרים וספרי ילדים במשך כל חודש דצמבר. 25 אחוז הנחה על מבחר של מאות ספרים לילדים ונוער בשפות שונות. כן כלולים במבצע ספרי ילדים הנמכרים במחיר של 500 ש' בלבד כ"א. הנחה של 50 אחוזים על ספרים שונים עם קלטות בהוצאת „ענבל" (המחיר לאחר הנחה 6000 ש' בלבד.

★ שקם (רשת א') – נס קפה „עלית" 200 גר' ב-3940 ש', קפה טורקי טחון „עלית" 100 גר' ב-870 ש', „פסק זמן" ב-390 ש', שני בקבוקי יין תירוש מוגז במחיר של אחד 3066 ש', 3 בקבוקי „פנטזיה" ב-6122 ש', עוף ממולא ומתובל 1 ק ג ב-4840 ש' (6450 ש'), נקניקיות משובחות „בינגו" 1 ק"ג ב-5145 ש' (6845 ש'), כל הנעליים לגברים, נשים וילדים בהנחה של 20 אחוזים (החל מה-6 בדצמבר), כל מוצרי „קורה" ב-20 אחוז הנחה, כל הצעצועים, המשחקים, התקליטים והקלטות המוקלטות ב-20 אחוז הנחה, זוג גרבוני „מרסי" לנשים חינם על כל קניה בסך 5000 ש' במוצרי „הלנה רובינשטיין", כל הבשמים ומי-הקולון של „תיא" ב-25 אחוז הנחה, כל מזרוני וספות „עמינח" ב-4 תשלומים שווים וללא ריבית, כל מגבות „רוזן" כיתן ב25 אחוז הנחה, הנחה של 20 אחוזים + 3 תשלומים ללא ריבית על שמיכות וכרים מפוך אמיתי של „פריד". וכל שרשראות הזהב במחיר של 17 אלף ש' לגראם זהב 14 קראט.

★ „רים" – בשבוע חנוכה תמכור חברת „רים" ארונות קיר בהנחה של כ-15 אחוזים ללדוגמה: ארון 4 דלתות בגודל 156/242 דגם לונג-דור מחיר לצרכן כולל מע"מ ב-686,010 ש' מחיר מבצע בשבוע חנוכה 583,109 ש'.

חתונה • ברית • בר-מצווה
אירועים באוירה כפרית במחירים נוחים
• ארוח בכל סגנון (מזנון, קוקטייל או ליד שולחנות)
• מבחר תפריטים לבחירתכם
• אולמות בגדלים שונים
• קרוב, במרחק דקות ספורות לכל מקום בגוש דן
• חניה בשפע, תחבורה ציבורית נוחה
• כשר בהשגחת הרבנות
לפרטים והזמנות: טל. 715703/4 (03) 715710
כפר המכביה
רמת-גן

חדש חדש
"זאב"
ציפוי וצביעת
מקררים בביתך
• ביצוע מעולה
• אחריות מלאה
טלפונים:
052-78862
04-333454

כתיבה במכונה בשיטת עיוורת
תלמדו ב-12 שעות
בבי"ס למסחר
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85,
☎ 281985

התאחדות המלונות בישראל מכריזה על

שבוע המלונאות

חנוכה תשמ"ו

במגמה לקרב את תושבי ישראל לענף המלונאות, להציג מקרוב את תעשיית התיירות ולהבהיר את חשיבותה לכלכלת המדינה — יתקיים "שבוע המלונאות" במשך שבוע החנוכה.

לוח ארועים

■ **חסות הנשיא: 1.12.85**
קבלת פנים לחברי מועצת התאחדות המלונות על ידי נשיא המדינה.

■ **הכרזה חגיגית: 5.12.85**
ישיבה חגיגית של ועידת התאחדות המלונות בהשתתפות שר התיירות.

■ **הדלקת נרות וחלוקת סופגניות: 8.12.85**
קבלת פני המגיעים מחו"ל לנמלי התעופה בן-גוריון ואילת בטקס הדלקת נרות וחלוקת סופגניות ב'אי חנוכה.

■ **יום פתוח: 10.12.85**
סיורים מודרכים במלונות, בשעות: 4,3,11,10 (בהילטון תל־אביב רק ב־10 וב־11).

■ **סיורי תלמידים:**
בתאום בין המלונות ובתי הספר.

■ **תחרויות היתוליות:**
תחרויות בין עובדי המלונות: מרוץ מלצרים עם מגשים עמוסים, מרוץ בל-בויס עם מזוודות, תחרות בהכנת סלטים ועוד.

■ **קו פתוח: 12.12.85**
שאלות אישיות למלונאים באמצעות הטלפון.

■ **ארוח חיילות גולני: 17.12.85**
במלונות אסטוריה, גרנד ביץ', הילטון וקרלטון בתל-אביב.

פרטים נוספים יימסרו במטות "שבוע המלונאות" בערי התיירות:

אילת	059-73098	הרצליה	057-78321	ים המלח	03-219166	נתניה	053-22381
אשקלון	051-36111	חיפה	04-666183	ירושלים	02-522239	ערד	057-957140
באר שבע	057-77335	טבריה	067-92270	נהריה	04-920278	צפת	069-30665

תל אביב - 03-650131

המלונאות נכס לאומי

משפחה

סמדר בת ארם

כמה ילדים יש לך?

חברתי הטובה לא הזמינה אותי לטקס ברית המילה של בנה. אולי חששה מפני עין הרע? האחרות פשוט אינן מדברות על ילדים בנוכחותי.

דינה (שם בדוי) מספרת על שבע שנות נישואין. שבע שנות עקרות. היא, מורה בבית הספר, נשואה לברוך חובש כיפה, שקט מאוד. מסוגר. היא פתוחה יותר. מתלבטת בקל...

על המדפים עמוסי הספרים יש עירוב של ספרי תורה, פירושים ושולחן־ערוך מזה, לצד ספרים של פילוסופיה ופסיכולוגיה מזה: "נישואין – האתגר" "מעבריס" מאת גייל שיהי. דיבורה שקט ושליו. אינה נסחפת גם כאשר הדברים כואבים והם כואבים...

"זה יהיה בעצם הסיפור של שבע שנות הנישואים שלי, אבל צריך להקדים ולציין שאלו נישואי השניים, בקודמים היה הריון והיתה הפלה טבעית. זה היה בתקופה של מלחמת יום כיפור. כולם היו טרודים ומרוכדכים. כשבאתי לבית החולים לספר על דימום חוק שהיה ופסק, הורו לי הרופאים להמתין בבית. סחבתי את זה בבטן כמה שבועות. ההמתנה היתה בעוכרי. הפלה טבעית, זה קורה לנשים רבות, אני יודעת, אבל כשזה קרה לי חשתי משהו רע קורה בפנים. היתה לי תחושה ברורה שיותר לא אוכל להביא ילדים.

"הרחקתי את התחושה הזאת. ברוך ואני תיכננו יחד הרבה ילדים. כמו שירענו מהבית. לי עוד ארבעה אחים והוא שריד של משפחה בת עשרה ילדים שנכחדה בשואה. כל הרכישות הביתה נעשו לפי צרכים של משפחה גדולה: המגבות, כלי האוכל, הסירים הגדולים...

"הדברים לא התפתחו. התחילה פרשת הייסורים של הרופאים והבדיקות הללו שמשנות את סדרי העולם וסדרי הנישואין. החיים הופכים למעגל הנע סביב ציר אחר: לקלוט הריון. יחסי מין לפי השעון, על פי הוראה של הרופא, על מיטה זרה במירפאה. לנגד עיניך הופך אחד מעמודי התווך של חיי הנישואין, לתל חורבות. מתעייפים...

"השנים שחולפות והכשלונות לימדו אותי שבמקרה האישי שלי, השיטה לא היתה נכונה. היתה זו סידרת זריקות מאד חזקות, הפותרות סוג מסויים של הבעיות, לא את הסוג שלי. והיו תופעות לוואי. כל החיצוניות משתנה. אני, שהייתי רזונת כזו...

"בינתיים למדתי את הנושא. כתוך כך הרופאים כבר התייאשו, אבל אני ביקשתי סוג מסויים של בדיקות והתוצאות הביאו לסידרת טיפולים שונה לחלוטין.

"וכך – בדיקות, טיפולים, מפח־נפש וחוזר חלילה. תהליך של שש וחצי שנים. מתעייפים. פיזית ונפשית. אבל בינינו, בין ברוך לביני, צמחה קירבה מופלאה, אך כגודל הקירבה בינינו כך גודל הריחוק שלנו מן הסביבה. נותקנו. "הסביבה" זה אנשים שתמיד שואלים כשלב כלשהו של השיחה "כמה ילדים יש לך?" עם כל היכרות חדשה אני נדרכת: מתי תבוא השאלה ואחרי כן התשובה שלי, והמבוכה שלהם, ולבסוף אני מרגיעה אותם ש"זה בסדר".

"לאחר כארבע שנים התחלנו לחשוב על אימוץ. צריך לזכור שכבר נישאנו לא היינו ילדים. היום, אני בת 38 וברוך קרוב ל־50, כך שמראש היה ברור לנו שהגיל לא יאפשר לנו לקבל תינוק. השלב הבא בדרך הייסורים: לשכת האימוץ. שאלות חקרניות, ממש פרובוקטיביות. והתחושה הנלווית: לנו לא מגיע. אנחנו לא די טובים בשביל להיות הורים. יצאנו משם נחושים שלא לשוב.

"הזמן החולף וכשלונות הרפואה ריככו. שבנו מחושלים יותר, ואולי העובדת הסוציאלית היתה יותר סימפטית. התחלנו לעכל את הענין של אימוץ ילדים גדולים. גם זו דרך להיות משפחה. נעשינו מודעים לבעיות: הרקע שונה, המטען, החורשה והספקות: אם לא יתברר לאחר זמן כי הילד נוא עמו גנים כאלו פגומים שכל הרצון הטוב והאמונה שבעולם לא יעזרו...? האם אוכל אי פעם להתגאות בילד כזה כמו שאחי מתגאים בילדיהם המוצלחים כל כך?

"ועוד דבר, איך נשתלב שוב בחברה? הרי הניתוק שלנו לא היה חד צדדי: מכל חברותי בעבר, רק אחת שהיא אם לעשרה, מוסיפה לשתף אותי בכל התהליך של גידול הילדים. האחרות פשוט אינם מדברות על ילדיה בנוכחותי, אם מפני מבוכה וחוסר רצון לעורר נושא כאוב, וזו טעות. ואם מפני חששם מעין הרע. לא יאומן? איך אפשר להסביר את העובדה שחברה שהרתה בגיל מבוגר, לא הזמינה אותי לטקס ברית המילה של בנה?...

"עברנו 'סדנה לקראת אימוץ'. מדברים על הילדים ולאט לאט הם מצטיירים מאור מוחשיים. כמו שהריון מתפתח. הריון מאוד ממושך ואני כבר מצפה ללידה... אנחנו מיועדים לקבל שני ילדים, בני שמונה ותשע. אולי אחריהם ארצה תינוק, בן שנתיים.

"אני מאמינה בהשגחה העליונה שאולי הועידה אותי, אותנו, וזן חובתנו לקחת את הילדים האלה. כולי חדורת הרגשה כאילו משמים הועידו לי את הענין הזה. כאילו רוצים לנסות אותי. על כל מסכת היסורים הזו אני מסתכלת כעל משהו מטאפיזי. הרי יש גבול ובסוף דברים מסתדרים. והנה, אצלי לא הסתדרו עדיין. בודאי זה סימן שאני חייבת למלא תפקיד בענין הזה של ילדים שכבר קיימים בעולם, שכבר נבראו". ■

מה קורה בחו"ל

אסתר אדלשטין,
קופנהאגן

חדר פרטי לכל אסיר. גם חיי מין מותרים.

עושים חיים בבית־הסוהר

כלא משותף לאסירים ולאסירות המתגוררים תחת קורת גג אחת. ראשון ויחיד בעולם. תיאורו כמעט משמש המלצה לשכון בו. למעלה מ־70% מהאסירים חוזרים למוטב.

בית הכלא שבעיירה הדנית הקטנה ריינגה שונה מכל בתי הכלא שבעולם. כלא סגור לכל דבר אך מאחורי הסורגים משתקפת בבואה נאמנה לחיים שמחוצה לו. אסירים ואסירות מרצים בו עונשם תחת קורת גג אחת. הכלא נבנה בשנת 1973 ל־120 פושעים צעירים. 90 אסירים כלואים בו עתה: גברים שגילם אינו עולה על 23 ונשים שגילן נע בין 18 ל־54. 50% מהאסירים מרצים עונשי מאסר בן שנתיים לעשר שנים.

מנהל הכלא אריק אנדרסן, דוקטור לספרות ללא עבר צבאי או משטרתי, החליט לנסות ולהפוך את החדרים שמאחורי הסורג לבית במלוא המלה. לפי דרישתו ממוקם הכלא בלב מרחבי טבע. כלא ריינגה טובל כולו בכרי דשא ופרחים, המשרים על סביבותיו אווירה אידילית כפרית. רק החומה המתנשאת לגובה חמישה מטרים וחדר הפיקוח המשוכלל על 16 המסכים האלקטרוניים מזכירים לך כי בכל זאת מדובר בבית סוהר שממנו אף אסיר עדיין לא הצליח להמלט.

הכלא מושתת על עקרונות ליברליים ככל האפשר. המבנה דומה לחווילת פאר יותר מאשר מקום למקלט לפושעים שהחברה הוקיעה. המסדרונות ארוכים מרווחים ומאווררים, מקושטים בתמונות וצמחי נוי. "תאי המאסר" הם חדרונים מרוהטים בטוב טעם, החלונות רחבים וגבוהים עם שמשות מזכוכית שבירה והדלתות ננעלות במפתח גם מבפנים. תשעים האסירים מתחלקים בין ששה אגפים. כל אגף מהווה יחידה מעורבת של עשרה גברים ושש נשים המתגוררים זה לצדו של זה בחדריהם הפרטיים המצוידים בטלוויזיה צבעונית, מערכת סטריאופונית משוכללת, פוסטרים על הכתלים, עציצים למכביר, דגים באקווריום ואפילו כלובים עם ציפורי שיר.

עם תום עבודת היום במפעל הנגרות המשגשג של הכלא וסיום שאר ההתחייבויות המוטלות על האסירים, הם חופשיים לנפשם משעה ארבע ועד עשר בלילה. האסירים יכולים להסתגר בחדריהם ולארח בו אורחים מבחוץ או שכנים למאסר מבלי שאיש יפשפש במעשיהם. לכל יחידה חדר אורחים משותף, חדר מוסיקה וחדר מלאכה ותחביב. בכלא אולם ספורט חדיש יותר, ספריה, מכבסה, מספרה, מכולת ובנק בו מפקידים האסירים את חסכונותיהם.

כלא ריינגה מושתת על עקרון שלפיו כל אסיר אחראי לעצמו. על כל אסיר מוטלת אחריות והוא דואג בהתאם למלא את המצופה ממנו. מתממש כאן שרות עצמי לכל דבר. במכולת הכלא קונים האסירים בעצמם מדי יום את מצרכי המזון מהתקציב השבועי המוענק להם ומשכר עבודתם. מסכום של 450 כתרים לשבוע הניתן להם הם רשאים לרכוש סרטי וידיאו או כל דבר אחר בו חפצה נפשם, אך הסכום חייב להספיק גם לכלכלתם היומית. אין במקום מטבח משותף והאסירים מכינים בעצמם ובסיוע מדריך לתזונה את הארוחות. הם קובעים מה יהיה התפריט היומי, והם האחראים לנקיון החדרים, לכביסת בגדיהם במכבסה האוטומטית של הכלא ולגיהוץ הבגדים. האסירים מתהלכים כמו הסוהרים בבגדים אזרחיים. מי שמעוניין מעביר את זמנו החופשי בטיפוח גינת ירק בחצר הכלא, גידול בעלי חיים או השלמת ההשכלה דרך קורסים מזורזים.

החיים שמאחורי חומת הכלא מוסיפים להרשות בתכלית לחיים שמבחוץ והדבר מסייע למשתחררים להיקלט בחברה ביתר קלות.

חיי מין חופשיים

אינטגרציה מלאה קיימת בין 50 העובדים ל־90 האסירים והיא שהובילה לתוצאות המרשימות ששום בית כלא אחר בעולם לא הצליח להשיג. חרף המאסר והבידוד הממושך מצליחים אסירי ריינגה לשמור על זהותם ואישיותם, הם נותרים חלק מהחברה שבחוץ. הסוהרים סועדים בחברת האסירים ומשלמים כמובן עבור הארוחות שהוכנו עבורם. הסוהרים בכלא ריינגה, שמרביתם בעלי רקע אקדמאי, עוסקים בכל מלאכה הנדרשת. נגר הכלא הוא לא אחת גם מדריך הספורט והפסיכולוג הוא אשף המטבח. כל מחלקה מתכנסת לישיבה מדי שבועיים ובה נידונות במשותף בעיות המתעוררות. לדוגמה: מה לעשות בפיטר הצעיר שחבריו נוהגים לרמותו במשחק הקלפים והוא נותר ללא כסף לקניית מצרכי מזון.

האסירים עובדים בכלא שמונה שעות ביום. מי שמשתמט מועמד למשפט חברתי ובמקרים קשים נענש האסיר לצינוק. אולם ספורט משוכלל נועד לתת פורקן לאגרסביות, וכן מפגינים האסירים כישורים ספורטיביים והמבטיחים להם מקום בנבחרת הטניס או כדורגל של הכלא.

ההנהלה מתירה לאסירים לקיים יחסי מין ומעמידה לרשותם אמצעי מניעה ללא תשלום. את יחסי המין יכולים האסירים לקיים לאחר שעות העבודה בחדריהם הפרטיים או בחדרי התיחדות גם עם אורחים או בני זוג הבאים לביקור. סצינות של קנאה אינן מוכרות כאן ואם חפץ זוג לקשור קשרים – מכבדים הסוהרים והאסירים כאחד את הבקשה. הזוג אינו רשאי לדור בחדר משותף. בעיית הסמים קיימת בכלא ריינגה.

ההנהלה משתדלת למצוא איזון בין מספר הגברים והנשים לכל יחידה. הנסיון מורה כי שש נשים בחברת עשרים גברים הוא השילוב האידיאלי. האסירות משרות על המקום אווירה ניחוחה ומשפיעות לטובה על האסירים. הכלא נקי מאד, האסירים ממעטים לקלל או להפגין כוחם, שומרים על הופעה נקיה ונאה, מדברים בנימוס ובלחש.

"אני חושב שזה המקום היחיד בעולם בו אין קיימת היררכיה. אין כאן מי שמחליט ופוסק עבור האחרים". מספרים קאי בן ה־20 וידידתו לכלא, קארין, שנדונה למאסר על הברחת הרואין. "בכלא לא קיימת עדיפות לנשים ופועל כאן שוויון מוחלט בין המינים. זה מה שהופך את חיי בכלא ריינגה לטבעיים ואת העונש לנסבל", מדגישה קארין ומוסיפה: "אם אעמוד אי־פעם מחדש בפני בחירה אין ספק שאעדיף כלא מעורב". ■

מנהל בית הסוהר, דוקטור לספרות. חיים טובים לפושעים.

רעיונות דיור

שרה רעיוני

הקבלן פשט רגל; מי ישלם?

שאלה: בעקבות פשיטת רגל של חברה קבלנית שבנתה את הבניין – לא הושלמה בנייתם של חלקים ברכוש המשותף כגון: אי צביעת קירות חיצוניים, סיוד חדר המדרגות וכו'. 7 מתוך 8 דיירים שנכנסו לבניין הסכימו לשלם מכיסם הפרטי את הסכום הנחוץ להשלמת עבודות הבנין.

האם ניתן לחייב את הדייר המסרב לשלם את חלקו בעבודות גמר החלקים ברכוש המשותף?

תשובת האגודה לתרבות הדיור:

חובתו של כל בעל דירה להשתתף בהוצאות הדרושות להחזקתו התקינה של הרכוש המשותף – קבועה בסעיף מפורש בחוק המקרקעין, ואין בעל דירה יכל להימנע מלהשתתף בהוצאות אלה בטענות המופנות כלפי צד שלישי שהוא הגורם והמקור לצורך בהוצאות האמורות.

כל טענה שיש כלפי צד שלישי, ובמקרה שלנו כלפי החברה הקבלנית שלא השלימה את אשר התחייבה להשלים בתחום הרכוש המשותף, יש להפנות בדרך משפטית אל אותה חברה – גם אם הסיכוי לזכות באופן מעשי הוא קלוש בגלל נסיבות של פשיטת רגל או נסיבות אחרות.

נציגות הבית רשאית, ואף חייבת, לבצע כל תיקון נחוץ ברכוש המשותף כדי לשמור על שלמותו ותקינותו, ופועל יוצא מכך הוא כל בעלי הדירות חייבים להשתתף בכל הוצאה שהנציגות חייבת להוציא על־פי החוק.

לפיכך – אין בעל דירה רשאי להתנגד להשתתף בהוצאה לתיקונים בתחום הרכוש המשותף, שחובת עשייתם הוטלה מלכתחילה על החברה הקבלנית שבנתה את הבניין. ■

סדקים: מי משלם?

שאלה: אני גרה בדירה עליונה בבנין בן ארבע קומות על עמודים. בדירתי נוצרו סדקים רחבים, אשר עפ"י חוות־דעת מומחה מקורם בשקיעת יסודות הבית. התיקון כרוך בהוצאה גדולה, וברצוני לדעת האם אפשר לתבוע את הקבלן שבנה את הבית? האם אני חייבת לשלם את ההוצאות עבור תיקון הסדקים או שכל הדיירים חייבים להשתתף בהוצאה?

תשובת האגודה לתרות הדיור:

יסודות הבית הם חלק של הרכוש המשותף, כהגדרתו בחוק המקרקעין, ועליכן כל תיקון הדרוש ברכוש המשותף כדי לשמור על הדירות – חייב להיות מבוצע ע"י נציגות הבית ומשולם מקופתה.

נזקים שנגרמו לדירות עצמן (להבדיל מהרכוש המשותף) ימומנו ע"י הנציגות רק אם היתה רשלנות כל שהיא מצידה אשר גרמה בסופו של דבר לנזק האמור.

במקרה שלך, אם תוכח ע"י מומחים אחריותו החוזית או החוקית של הקבלן – הרי שהדרך הנכונה היא להפנות את התביעה אליו בתנאי, כמובן, שמדובר בעילות תביעה שטרם התיישנו. ■

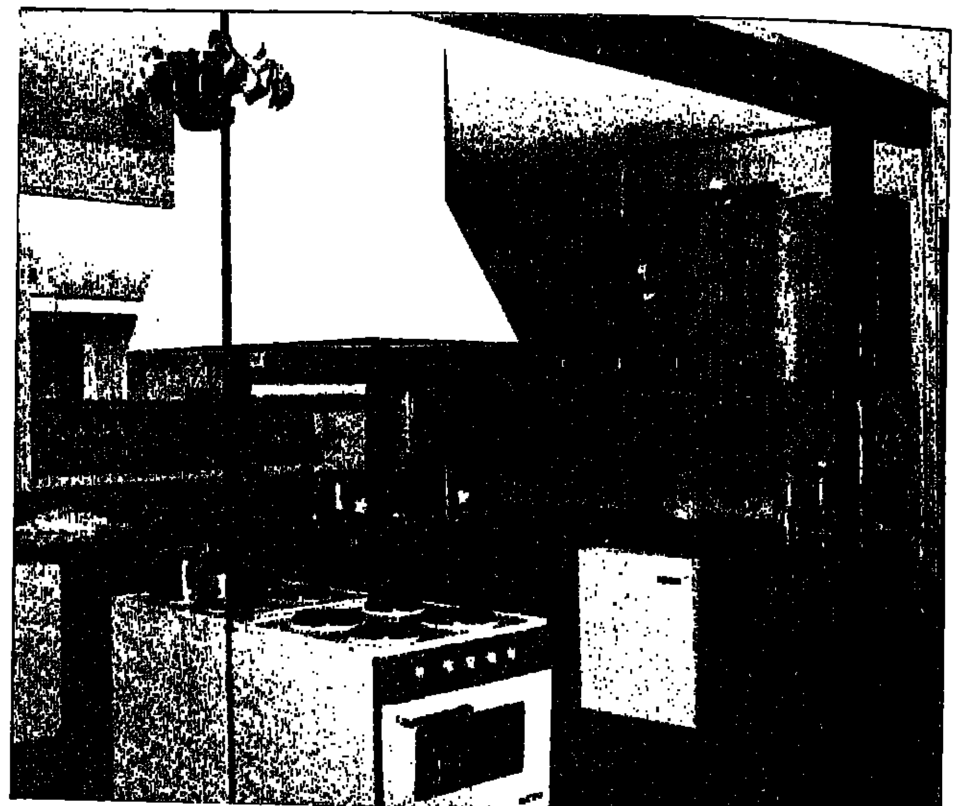

מטבח של יחידת אסירים. קונים במכולת מבשלים לעצמם.

סוהרת בחדר המלאכה. יחסי כבוד וחברות בין האסירים והסוהרים האקדמאים.

פנויים, פנויות

רפי יעקובי,
פסיכולוג

מחכים לנס

בכל מיפגש של פנויים ופנויות יש כאלה הנראים כמבלים באמת־ובתמים: רוקדים בתנועות משוחררות, צוחקים בפה־מלא, מפטפטים ללא הרף ומתמוזזים עם־כל־הבא־ליד – כשמסביבם מרוחים רבים אחרים, משכימים, משותקים בלי יכולת לזוז, תוקעים מבטים בתקרה וממתינים לאיזשהו נס שיתרחש.

כן, מחכים לנס!

העקרון הוא פשוט: אלו שמצויידים ככר ביכולת מסויימת כמו לקשור שיחה כלשהי, לאחוז זה בזה, לרקוד ולחזר אחר בן־המין השני, יש להם למכביר גם הזדמנויות אחרות למיפגשים. ואילו אלה אשר עדיין לא פיתחו יכולויות כאלו, מגיעים למיפגש כזה כאילו באו לאכסניה בה ימצאו פתרון־פלאים לבעיתם. לרוב הם ניתזים הצידה באכזבה כואבת, כאילו נגזר עליהם בכוחו של גורל להישאר מבודדים.

ההגדרה „פנויים ופנויות", או „רווקים ורווקות" מאבדת, בעצם, את משמעותה המקובלת. היא רחבה ביותר וגבולותיה מיטשטשים והולכים. כולנו מכירים אנשים נשואים, שיכולתם לאהוב הינה דלה ביותר, ובכל זאת, מסיבה כלשהי, הם שורדים כזוגות, מונחים זה בצד זה כמעט כאבן שאין לה הופכין. מאידך מצויים סביבנו רווקים המקיימים קשרי ידידות מורכבים, מפותחים ומספקים, גם מבלי שביקשו את הרבנות להיות צד בענייניהם.

מה שמאפיין את ה„ממתינים לנס"?

קודם כל, הם משתדלים לא להיראות כממתינים. רובם נראים כאילו רק במקרה עברו בסביבה, והזדמנו לכאן. הם כאן לזמן קצר בלבד ויש להם, ללא ספק, דברים יותר חשובים לעשות, מאשר לשהות בקרב הנמושות שמסביב. במקרה הטוב ביותר הם עוטים על פניהם הבעה קפואה ואטומה שאינה מסגירה דבר. בן המין השני לא יוכל למצוא בפנים משועממים אלו שום אות או סימן, כי מבחינים ומעוניינים בו.

במקרה פחות טוב, המחזר או המחזרת הפוטנציאליים מוצאים על פני בן־המין השני הבעה יהירה המקרינה כוח – ונהדפים לאחור. פה ושם נעשה נסיון גישוש ביישני אחר קשר, תוך כדי ליכסון מבט כלפי מישהי מעוררת סקרנות או מישהו מושך את העין. אך באותו הרף־עין, בו מבט נפגש במבט – חל קצר מוחלט. הראשונים ניתרים הצידה בבהלה, כאילו גילוי סקרנות במישהו אחר הינו עבירה שחל עליה גזר־דין מוות. כמובן שיש להסיט מיד את המבט, שמא יסגיר חלילה את מאוויי המוח.

ובך, מאחורי ארשת קפואה שאינה מסגירה מאומה, יכולים לרחוש לעתים רמיונות סוערים. מסביב לרלפק חש מישהו שהוא מתאהב נואש באשה שאף אינה יודעת על קיומו. ואילו בפינה אחרת מישהי יוצאת ממיפגש כזה בשברון־לב על שהגבר שטוותה עליו את קורי־חלומותיה בהקיץ, כלל לא שם לב אליה.

יש גם כאלה הסבורים שהם משתוקקים עד מאד למצוא בן־זוג לחיים משותפים, להקים משפחה ועוד כיוצא בזה, ומאמינים בתום־לב כי ניסו הכול, ורק מזל ביש־מזל לא מצאו עדיין את האדם המתאים.

הם באים למיפגשים לחפש אדם מתאים ומבצעים על־הסף תוך ריפרוף מבט מקצועי מהיר על פני ה„סחורה", ריאגנוזות־בזק, לרוב קוטלות כל ניצוץ של גירוי, עניין או סקרנות בשני.

„הוא נמוך" ועל כן אינו בשבילה. או „היא מבוגרת ממנו" ועל כן, אינה בשבילו, הוא ביישן, היא רזה, הוא מכוער, היא מפלצת הוא קרח והיא ג'ינג'ית... וכך הלאה עד סוף־כל־הימים.

המהירות שבה נעשית דיאגנוזה זו או אחרת – מדהימה. באכתנת־חטף אחת נפסל אדם לכל דבר. אם נפסל לחתונה – למה לא לבלות איתו ולוא ערב אחד? ואם נפסל כשותף להרפתקה־מינית – למה להרוף גם מיפגש לא סוער על כוס־קפה לצלילי מוסיקה?

מכל האמור לעיל מסתבר שאוכלוסיה זו מתוך הפנויים והפנויות נתונה כאילו במצור. הם חגורים טבעת של מעצורים אשר אינה מאפשרת להם לפרוץ ולהגיח החוצה, והם מצויידים גם בכלי־הריפה יעילים להפליא כנגד כל מחזר המנסה לפלוש מן החוץ פנימה.

כמעט שאין משמעות לכך שהם באים למיפגשים אלו או אחרים. באותה מידה כמעט, היו יכולים להיות במקום אחר, עם תוצאות זהות. הם מצפים לנס שלא יקרה להם לא כאן – ולא בשום מקום שבעולם. ■

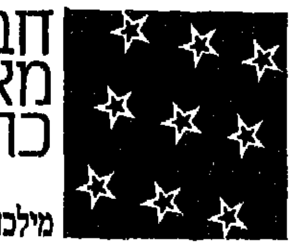

חבר מאותו כוכב

מילכה למדן

הפעם הראשונה עם בת־זוג חדשה

„מה היא תחשוב עליי? האם אעמוד במשימה? איך זה יצליח הפעם? האם בכלל? – לא תמיד שואלים את השאלות הללו בנסוח כל־כך מוגדר, אך אצל רוב הגברים הן מתרוצצות בראש גם אם לא תמיד הם מודעים להן. שאלת הפעם הראשונה במטה תעלה הערב בשידור חי של תכנית ההכרויות הרדיופונית „חבר מאותו כוכב" בפי הסקסולוג ד"ר עמי שקד. השיחה הפעם לא תתיחס אל „הפעם הראשונה" בכלל, אלא להתנסות החדשה עם בן/בת זוג חדש/ה.

„המקרה הקלאסי שבו מדובר", מסביר ד"ר שקד, „זהו הדוגמה של גרוש או אלמן (ובכל פעם שנאמר „הוא" הכוונה היא, כמובן, גם ל„היא") אשר במשך תקופה ממושכת התרגל לדפוסי התנהגות מיניים שגרתיים עם בת־זוג קבועה. והנה, אם בגלל אסון או כל סיבה אחרת נפגעת המערכת היציבה והאדם ניצב בפני התנסות ראשונה עם בת־זוג חדשה. אזי צצים ביתר חריפות החששות והפחדים מפני הבלתי־נודע, אשר מי בכלל זכר שהיו קיימים אי־פעם".

שיחתו של ד"ר שקד, שבה יסקור לאן עלולים להתפתח פחדי ההתנסות החדשה וכיצד יש להתיחס אליהם, תשובץ במהלך התכנית הפתוחה, כמו בכל יום רביעי הראשון שבכל חודש. כל המאזינים (כמו כל קוראי „סגנון") מוזמנים להיות אורחי־השידור.

בתכניות הפתוחות אין מועמד או מועמדת פנויים באולפן. אחת לחודש נפתחת התכנית לכל מי שרוצים ליצור קשר טלפוני עם בני־זוג, ואף לממליצים שביניכם המעוניינים לספר בשידור חי על חבר/ה או קרוב/ת משפחה פנויים שראויים, לדעתכם, להכרות.

הערב פתוחים קווי הטלפון (שמספרו 03־210111) כבר מהשעה תשע בערב וכל מי שמעוניינים להציג את עצמם מוזמנים להכין לעצמם כרטיס ביקור אישי קצר, להציגו באוזני הטלפניות באולפן ו...להכנס לשידור החי.

בהצלחה! ■

עשי לעצמך מלתחה אופנתית בעשירית המחיר
עם חוטי הסריגה הנודעים "ריס/צמר פנדה"
ו־"מקור־החוטים/צמר נילי" והשתתפי
בתחרות הענק

סורגים וזוכים... סורגים וזוכים
בכסף, טיסות ופרסים

שלחי את הדגם לתחרות "סורגים וזוכים" באמצעות החנות בה קנית את חוטי־הסריגה או בדואר רשום אל "מטה תחרות סורגים וזוכים" ת.ד. 4407, ת"א 61044 או מסרי אישית למזכירות הירחון "עלם האשה" רחוב החשמונאים 103, ת"א (בימי א'–ה' בשעות 10.00 עד 15.00). הדגמים שיבחרו בשיתוף עם מעצבת הסריגים זהבה בן־יוסף יפורסמו ב"עלם האשה" ויזכו בפרסים.

פרסים יחולקו בין הזוכים:
5,000,000 שקלים פרסים כספיים
כרטיסי טיסה לארה"ב ואיטליה בטיסות "אל-על"
38 פרסים נוספים המכילים 20 כדורי צמר כ"א + סט מסרגות AERO

תקנון התחרות ופרטים מלאים בחנויות המובחרות בארץ לחוטי־סריגה
וכן בגליון דצמבר 85 של עלם האשה
העונה סורגים וזוכים בפרסים עם "החוט הגאון" של
Lana Panda • צמר פנדה
מקור החוטים • צמר נילי
להשיג בחנויות מובחרות לחוטי־סריגה

סרגי וזכי גם
ב"עילית סידקית"
מבחר ענק של
צמר איכות, מהארץ ומחו"ל,
במחירים מפתיעים. ובנוסף – השתתפות
בתחרות "סורגים וזוכים... סורגים וזוכים
בכסף, בטיסות ובפרסים" של "עולם האשה".
"עילית סידקית" אלנבי 63, ת"א

התחילי את החודש עם AK

שי חינם:
תה "אמבסדור"
משווק ע"י "יצהר"
גליון מס' 224, דצמבר '85, 2300 שקל כולל מע"מ

הורים, מורים וגננות נכבדים
אנו שמחים להגיש לכם סדרה חינוכית, ערוכה ע"י מיטב הסופרים העבריים ומתוכננת להקנות לילד הקטן מושגים בסיסיים בדרך קלה ומושכת

מבצע חנוכה

שירים ופזמונים לילדים	סיפורים לילדים
פרפר נחמד	אח שלי
יונתן הקטן	אבא שלי
הכובע שלי	זהירות בדרכים
יש לי גלידה	מתנה לאבא
אחותי הקטנה	מיכל בגן הילדים
טוב לי לשיר	רון ורונית בגינה
הימים היפים	רון ורונית והגמל

לכבוד
הוצאת עופר
שביל עכו 7 (טל. 375487)
תל־אביב 66050

רצ"ב המחאה על סך 25,000 שקל (כולל משלוח).

השם..............................

כתובת..............................

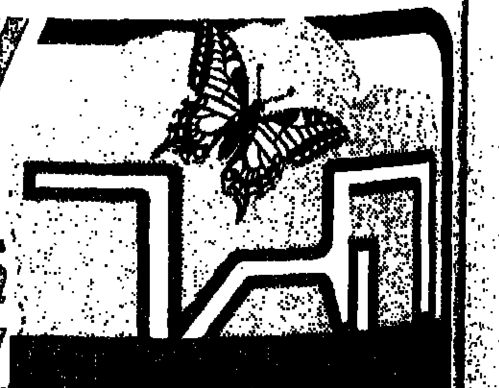

הנחה על 20%-40% רהיטי התצוגה
בהגר מחליפים תצוגה ב־4 קומות
של רהיטים ואתם נהנים! החנות פתוחה במוצאי שבת.
אפשרות ל־6 תשלומים שקליים שווים!
גלריות לריהוט חיפה
רח' חורב 53 (בכיוון האוניברסיטה) טל. 04-258271 • 252214

כוכבים

יהודית רביע וגידי גב.

כהן, אייל גפן, יהודית רביע ודודי בן־זאב אשר נבחרו לשיר את 11 השירים. תלווה אותם להקה קולית של בוגרי להקות צבאיות, חלקם השתתפו בפסטיבאל בהיותם ילדים. במאי המופע צדי צרפתי. מנחים חנה לסלו ואייל גפן. ■

ושוב לאור הזרקורים

ילדת הפלא (פסטיוואל ילדים) מרינה פיינגולד נתגלתה מחדש כילדה־אשה (15) יפהפיה בהופעה שנתנה בטכס בחירת הפנים של שנות השמונים, שערך ירחון „עולם האשה". מרינה, תלמידת גימנסיה הרצליה, נתנה מופע רוק בליווי זמרה – וכל זה באישור ההורים. ■

סילבי קריסטל – יפה ונחשקת

אין מפיק בעולם שלא היה מוכן לתפוס את כוכבת המין הצרפתיה סילבי קריסטל ולשבץ אותה בסרטו. כמובן כל עוד התפקיד נועז.

היא סיחררה את ראשם של מליוני גברים כאשר הופיעה בתפקיד החושני ביותר בתולדות הקולנוע כעמנואל. כשרואים את סילבי על המסך, אירוטית ומקסימה, בגיל 36 היא עדיין סמל המין של הקולנוע העולמי. תמונותיה האירוטיות תופסות מקום מכובד בירחוני היוקרה בעולם. היא הפכה לפופולארית ולמבוקשת ביותר בזכות גילומה תפקידים של נשים סקסיות בקולנוע.

„אני אוהבת לגלם נשים אירוטיות ומסתוריות ששמן הפך לאגדה. אני אוהבת לקחת חלק בסצינות אהבה אירוטיות כל עוד הן עשויות בטעם טוב. המצלמה אוהבת אהבה ואני יודעת לתת אהבה", סיפרה לא מכבר לעתונות סילבי קריסטל עם יציאת סרטה החדש לאקרנים בארצות־הברית:

מאטה הרי סיפור של אשה מסוכנת שחייה הפכו לאגדה. על רקע סוף מלחמת העולם הראשונה, בפאריס כאשר אנשים חיפשו פורקן במועדוני לילה, מאטה הרי נחשבה כאשר סקסית ומסוכנת. הגברים מצאו אצלה פורקן, ואוייביה התפעלו מאישיותה. הסרט מגלה פרטים אינטימיים מחדר המיטות של מאטה ושוב מפגינה סילבי קריסטל את חיטובי גופה בעירום מלא, בסצינות נועזות להנאת מעריציה. ■

איקי שובל

רקדנית־זמרת מרינה פיינגולד

ובמקום הראשון...

פסטיוואל שירי הילדים ה־16 יוצא לדרך עם ירדנה ארזי, נורית גלרון, אריאל זילבר, חנה לסלו, גידי גוב, שרי צוריאל, יזהר

סילבי קריסטל – מאטה הרי נועזת.

מה חדש... מה הולך באופנה...

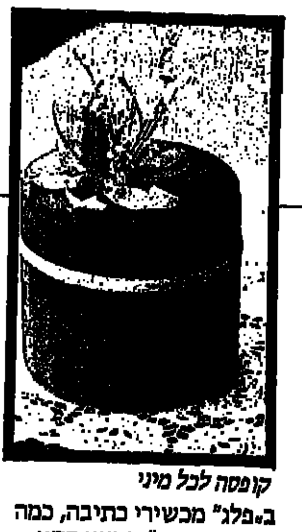

קופסה לכל מיני

אל תעמוד סתם – קנה משהו

בחנוכה עומד באוויר ריח של מתנות. את השורשים אפשר לחפש במינהגים עתיקים של מעות חנוכה, בקרבה לגויים שיש להם סילווסטר ואשוח ובתשוקות טבעיות אנושיות לקבל ולתת. סיבוב באתרי מתנות שיגרתיים – כיכר־המדינה ולב־דיזנגוף בתל־אביב עונה בחיוב לציפינות. מהמדפים.קורצים חפצים ופטנטים חדשים היכולים לקשט רגעים קטנים של כל משפחה המקיימת נוהג של תן וקח בעסקי שי.

מתנה

מנורה עם סגנון

ב„דניש" אפשר למצוא מעמדים קטנים לשמות עשויים קריסטל (3682 שקלים כל מעמד) שמציבים בארוחה חגיגית למען ידע כל אורח היכן הוא יושב. זה חוסך מהאורחים רגע של בלגאן ומבוכה ואת השאלה איפה לשבת. זה גם מעניק לארוחה גינונים קטנים של מלכות.

לבית עם ניואנסים כפריים אפשר לרכוש חלקים מסט קרמיקה מיוחד שקולט קור ומשמר אותו ואחר כך אפשר להציב על השולחן אפילו במזג אויר חמים את החמאה והיין.

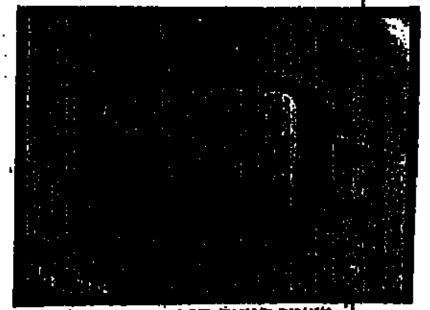

משמר חמאה קרה

ב„פלג" מכשירי כתיבה, כמה צעדים מ„דניש", נמצא כסא שוודי קטן מתקפל שמשקלו חצי קילוגרם, אשר יגרום למבטי קינאה מאנשים עומדים על רגליהם בקונצרטים פתוחים על הדשא או במשחקי כדורגל (25 אלף שקל). יין מתוק בעטיפה יפהפיה של קש שמביא איתו לארוחה אוירה של אחוזות כפריות עתיקות, אפשר למצוא גם כן בסביבה במעדני „מי ומי" (8700 שקל). לידו על המדף בעיצוב קריסטל אלגנטי מתנשאים בקבוקי ברנדי תפוחים, ונדקה לימון (26,100 שקל). ועדיין בכיכר־המדינה (ב„גודייבה") שוקולדים בטעם שמימי עם מחירים בשמיים, אתה יכול לקנות לה מתנה אריסטוקרטית בשם לוקסרי בוקס בעיצוב של קטיפה עם פרח משי. מי שמקבלת משהו בסטייל הזה תצפה בחג הבא ליהלומים. את פרח המשי ניתן לענוד באלגנטיות על שמלת הערב ובאותה הזדמנות לענות לו פפיון משי קטן במחיר של 39,000 שקל מ„לאופרד".

בלב־דיזנגוף אפשר לרענן פינות

עפרון עם טמפון

אפרוריות של בית בעיצובים חדשנים של „קו". במחיר של 26.250 שקל מוצע שעון ביתי בעיצוב יוצא דופן ולידו סיכות ציבעוניות בכל מיני צורות גאומטריות שניצמדות בגומיה לכל בד סרבני (12,000).

ב„משביר לצרכן" מוצב על המדפים שלט מלחיץ של „אל תעמוד סתם קנה משהו". מייד מתחברים למהלך פרקטי של קנייה יעילה וחסכונית ואפשר לבחור באצטבאות יפהפיות מקרטון לאיחסון כל הדברים הזרוקים בחדר (8 איצטבאות במחיר של 19,335 שקל). נשים בעלות גישה מעשית תאהבנה צירוף של קרם גוף, עור, לחות, נתונים בנרתיק צבעוני קטן סה"כ 18,600 שקל בלבד.

ילדים קטנים שנולדו עם

מקרר אישי ליין

תשוקה לחדד יכולים לבוא על סיפוקם בקבלת עפרונות צבעוניים ארוכים מעץ עם פונפון קטן בקצה (2,190 שקל). וכמובן המתנות הקלסיות בצורת בשמים לו ולה המתחילים בסידרה חדשה של רבלון לנשים ב 19,000 שקל ועוברים לבשמים יקרים הרבה יותר.

עיצוב יפהפית יש לטלק של „יארדלי" שיעניק כתם צבע לכל חדר אמבטיה. אותו ריענון תתן סדרת מנורות מיוצבות בתוך פת ארוך צבוע אדום (50,000 שקל), „פיל" כיכר המדינה או סתם מנורת שולחן יפה בכל הצבעים (31,900).

אנשים שאוהבים ספרים ולא מתביישים מהילדים ישמחו אולי להשחיל לספריה את „מין ורגש" שערך עמי שקד (51,000 שקל) וישנה גם הסידרה החדשה של שרלוק הולמס שמיועדת כמובן לבני הנעורים.

גביע זכוכית ארוך מלא מים שבתוכו צף נר יכול להוות אטרקציה קטנה לכל ארוחה ולהזכיר לכל מי ששוכח שחנוכה זה גם נרות. ■

בילי מוסקונה־לרמן

צילומים: שמואל רחמני

יהודית חנוך/ סתם יום חול ב„ליקוויד"

בשעה 11 בלילה, מצטופפים ברחוב גרוזנברג בתל־אביב, על יד הכניסה של מה שהיה פעם, קולנוע „אופיר" והיום הוא „ליקוויד", עשרות בני־נוער, ילדים־טובים־תל־אביב, מחכים שירשו להם להיכנס למקום שהוא נכון לעכשיו הכי־הכי חדש בעיר.

בפנים כבר צפוף, ממה שהיה קולנוע לא נשאר הרבה, רק היציע. את הרצפה כיסו בעץ. בצד יש רמקולים שמשמיעים מוסיקה קצבית בווליום שמחסל כל אפשרות של תקשורת. פה לא מדברים, מה כבר אפשר להגיד, נותנים לתופים ולגוף לדבר. המקום נראה בסטייל של מקומות דומים, בפאריס, לונדון או ני־יורק, אבל הבגדים מתונים־מתונים, ג'ינס, סווטשירטים בצבעים עליזים, קצת נוצצים ופה ושם תסרוקות פרועות שעבדו עליהן קשה כדי שתיראנה כאילו לא שמו בהן מסרק כבר שבועים. אבל לא מגזימים פה, זה לא ה„פאלאדיום".

ואז עולות על המסלול אראלה ורחל, שתי יפות שלבושות בבגדי־עור שנראים כשילוב בין הבגדים של טרזן -- קרעי עור ופרווה על הכתפים -- והעור השחור עם מסמרי המתכת שלובשים, יותר נכון לומר, פושטים, הסאדו־מזוכיסטים. הן מטיילות על המסלול, לצלילי „ג'ונגל בוי" ואם אתם לא יודעים מה זה סימן שאתם פשוט לא בענין, או שאין לכם בני־עשרה בבית. אחר־כך הן מתפתלות קצת על קרשים, כשקול אשה ברקע צועק, תרביצו מכות, רוצים לראות דם. הסיפור הזה נמשך איזה רבע שעה, כשהם באים והולכים בכל מיני בגדי־עור בסגנון כזה פראי, עם הרבה עור טבעי חשוף. את הבגדים מעצבת בילי היימן, שיושבת באילת ואודאל, אילתית יפה שיושבת על־ידי אומרת לי שהולך לה טוב מאוד, לא רק התיירים אוהבים אותם, גם האילתים.

בקטע מספר שניים, עולה על המסלול, קבוצה גדולה של ראשים מסופרים ומסורקים, סטייל קיפוד מצויאו מטאטא זרדים. גברת עם רעמת־שיער אדמונית, זו מעצבת־השיער ונדה קרן, מתיזה קצת קצף לבן על ראש אחד, זה מוס, שעושה גוף לתסרוקת, היא מסבירה, אחר־כך היא מלטפת קצת ראש אחר

שמאל ימין – ויש אפודה

דגמים מחוברת הסריגה של „ויטלגו".

עין ימין, עין שמאל

בימי הקוקו והסרפאן, מספרת האגדה, היו סורגות נערות לחבר שלהן, אפודת צמר. אז קראו לזה סוודר; המילה אפודה, הומצאה או נכנסה לשימוש יומיומי, הרבה יותר מאוחר. אחר־כך, הפסיקו לסרוג בשבילו - והתחילו לסרוג בשבילן. לאחרונה, חוזרות הנכדות של לובשות הסרפנים למנהג הישן, ושוב הן סורגות, אם הן יודעות איך, בשבילו – ואם יש להן מכונת סריגה בבית – זה לא סיפור גדול לסרוג גם בשביל עצמן.

בחוברות הסריגה, המופיעות בימים אלה, בדוכני־הקיוסקטים של „ויטלגו", „צמר התסידה" ו„פולגת" מוצעים מאות דגמים צבעוניים לה ולו וגם לילדים. עושים חשק, גם מי שלא כל כך מתמצא בסרגנות מגרד באצבעות לתפוש זוג מסרגות ופקעת וליצור יצירה פרטית, של עין ימין, עין שמאל. ■

כסאח על המסלול בבגדי עור של בילי היימן, אילת.

לא רק היא לובשת שמלת סינור. גם הוא. עיצוב: כוכבה דוידוב, „גנימד".

אופנה

צרכנות נבונה

יואב עופר

פאטאייה: תאילנד וסין במסעדה אחת

אורוחה מסוג אחר. צילם: דוד בלוך

כבר בכניסה למסעדה התאילנדית "פאטאייה" אתה חש באווירה המיוחדת כאן. העיצוב היפהפה של הבית, בנוסח בתיהם של בני המקום, עם העיטורים, המנורות, ומוסיקת הרקע הנעימה יוצרים אצלך את ההרגשה שאתה נמצא בתאילנד. עולם אחר. עם שירות יוצא־מן־הכלל של מלצרית נמוכת־קומה וחייכנית הנותנת לך להבין מיד שהפעם תהנה מארוחה מסוג אחר. ניגשים לתפריט ומשתדלים לבחור מתוכו את המאפיינים מסעדה מסוג כזה. הרי חומס ופיתות והמוצים לא נמצא כאן. מבקשים את עזרת נערתנו החביבה ואז באה ההצעה מה כדאי לאכול במיוחד. אני מוכרח לציין כבר בפתיחה שזה היה נפלא. כמנה ראשונה נהננו ממרק תאילנדי העשוי במיוחד לפי הזמנה. הוא מורכב ממיץ של קוקוס בטעם חמצמץ, עם שרימפס וקלמרי ודגים, הכל בתוך המרק. המנה השניה שלי היתה דגים עם רוטב שעועית שחורה (יופי של מאכל) אורחי לשולחן העדיף בשר בקר סטה בתוספת איטריות עם תבלינים מיו חדים מתאילנד שלהם מוסיפים גם ירקות יבשים. גם הוא מאוד נהנה. הקינוח יכול להיות בננה או אננס או תפוח עץ מטוגנים עם סומסום, ליצ׳י, גלידה. מי שרוצה לעבור מתאילנד לסין ימצא כאן את כל סוגי המאכלים הסיניים: מרקים, מתאבנים (למשל: שרימפס כרוטב שום) מאכלי ים נפלאים, מעדני עוף וכל מעדן סיני אחר שתרצו. המסעדה מנוהלת על ידי סלי הפיליפינית ובעלה סונד התאילנדי שהוא השף. שניהם משתדלים להעניק לכל סועד את ההרגשה הטובה ביותר וזה ניכר. והפרט החשוב ביותר זוג יכול לסעוד כאן ארוחה מלאה, טעימה מאוד ומיוחדת בסכום של 36,000 ש׳ לא כולל שתיה.

טל: 447984

דובל׳ה והילדים: אהבה לאורך שנים

מי מילדי ישראל אינו מכיר עדיין את השם שהפך־כבר־למושג — דובל׳ה? שיקום. זה כמעט לא יתכן. כי דובל׳ה מנהל רומן מתמשך ומוצלח מאוד עם הילדים עבורם הוא מייצר את כל פריטי הריהוט שהם אוהבים.

דובל׳ה והילדים: רומן מתמשך

ראשיתו של סיפור ההצלחה הזה לפני כעשר שנים, עת החליט דב גרושקה, בחור סימפטי וממולח, בעל ידע מקצועי רב, להתלבש על הילדים ולייצר עבורם רהיטים ברמה אחרת. הוא הקים מפעל הקרוי על שמו (דובל׳ה) וקבע לעצמו כבר מלכתחילה עקרונות־של־ברזל כאשר לטיב המוצרים אותם יציע לחדר הילדים; אין פשרות בנושא האיכות. הביקורת על המוצר המוגמר מאוד קפדנית והיא תבוא אפילו על חשבון מועד האספקה שמתארך כשל.כך. כל לקוח מקבל תעודת אחריות לעשר שנים!!! (אין עוד מפעל הנותן אחריות ארוכת טווח כזאת) לא יפלא, איפוא, שגישה זו של דובל׳ה זיכתה אותו באהדה של אלפי משפחות מאושרות, שילדיהן נהנים מזה שנים לשהות בו כי הוא תוכנן ויוצר על־ידי דובל׳ה... הרהיטים של דובל׳ה עשויים מסיבית ומלמין. הקנטים עגולים כאשר יש בקנט אפשרות לשילוב שני צבעים (פטנט יחידי בארץ). גם הפירזולים איכותיים במיוחד. הריהוט מודולרי כולו ואפשר להתאים כמעט אין סוף מתריע. מאפריל 84׳ עובד המפעל בשיתוף עם קיבוץ לביא בתחום היצרני. בקיבוץ נמצא אולם היצור הראשי וכאורי־יהודה מחלקת הפיתוח השירות והשיווק. המוצרים והשירות של דובל׳ה מלווים את הילד מרגע פרידתו ממיטת התינוק ועד שהוא עוזב את הבית כנער מתבגר. בימים אלה פתח דובל׳ה חנות גם בראשון־לציון (רוטשילד 87) והיא באה לענות על משאלות ליבם של ילדי הסביבה שגם הם ודאי היו רוצים להצטרף לאלפי הילדים שכבר נהנים (טל. 994848).

אסטרונומיה

כוכב השביט הילי שוב חוזר

אני עומד לחרוג מן השגרה הצרכנית ולספר לכם על עולם אחר שבוודאי תמצאו בו ענין רב: האסטרונומיה. בעברית מדוברת יותר: מדע הכוכבים. מומחים בנושא יודעים לבשר כי בתקופה זו יש באפשרותינו לחוות בתופעה מדהימה שתהפוך לחוויה אותה זוכים לראות רק פעם אחת בחיים; חזרתו של כוכב השביט הילי (HALLEY) מסלולו של השביט מחזיר אותו אל מערכת השמש שלנו פעם ב־76 שנה. בסוף חודש דצמבר ניתן יהיה לחזות בו במשקפות וככר עתה אפשר לראותו בעזרת טלסקופים. כשיאו יראה הילי ככוכב גדול עם "זנב" באורך למעלה מ־225,000 ק״מ והוא ינוע במהירות הגדולה מ־180,000 קמ״ש. הילי ישאר באזורנו עד לחודש אפריל 86. לדברי העוסקים בענין, אין איש יודע בוודאות מהו השביט והניחוש הטוב ביותר הוא שכוכב השביט מורכב מקרח, אבק ושברי סלעים. אמונת המדענים היא שהילי נראה כ"כדור שלג גדול ומלוכלך" שקוטרו כ־5 ק״מ בהתקרבו לשמש הקרח מתאדה והאסטרונומים מאמינים ש"ראשו" של הילי מתרחב פי 30 אלף עד לקוטר 150,000 ק״מ. בארצות הברית ישנה חברה בשם "TASCO" המייצרת את כל הציוד האופטי הדרוש לעוסקים בכך; (חובבים ומקצוענים גם יחד) מקרוסקופים, מכשירי הגדלה, טלסקופים ומשקפות מסידרת השביט הילי. מעלתם הגדולה של הטלסקופים והמשקפות שכמובן אינם מיועדים רק לצפיה בשביט ההילי אלא שימושים רבים להם; בצפיה באסטרונומיה, תצפיות קרקעיות, לחובבי הטבע, טיולים במחנאות, צפרות, נוף וכו׳. כדאי לציין שהשנה נבחרו משקפות "TASCO" על־ידי החברה להגנת הטבע כמשקפות לצפיה במרדית הציפורים הגדולה. ההפצה הראשית (קמעונית) אצל קוטר בראוא, רח׳ הרוא״ה 3 רמת־גן (טל. 720844) המעוניינים ימצאו במקום תצוגה מרהיבה ומגוונת של מיטב מוצרי "TASCO".

מוצרי חשמל

אצל זינגר ממשיכים לדאוג לאשה

חברת זינגר, שרבים מזהים אותה (ובצדק...) עם מכונת התפירה הנצחית, מרחיבה בימים אלה את פעילותה השיווקית בארץ ופותחת במסע מכירות מסיבי של כ־40 מוצרי חשמל ביתיים באיכות מיוחדת, חלקם יצור שלה, כמו שואבי האבק המשוכללים שאינם מבישים־את־השם ונחשבים בין המעולים באירופה, מערבלי המזון, המגהצים — וחלקם האחר מוצרים של חברת "פרורי", שמידת תיחכומם בוודאי תדהים את הצרכנים הישראלים. קחו למשל, את מטחנת הבשר שהיא היחידה בעולם שכאשר הופכים אותה היא משמשת מסחטת מיץ, או הגריל האלקטרוני המשוכלל והמגהץ האלחוטי — כולם מוצרים שיהיו לעזר־רב־לכל־אשה־המחפשת־איך־להנות־כמה־שיותר־מן־החיים. אם להביא בחשבון את המוניטין של זינגר כחברה עם מסורת ארוכה ארוכה של אמינות אפשר בהחלט להמליץ לצרכן להשתמש גם כאן בשירותים הטובים של זינגר.

מוצרי חשמל מתוחכמים. צילם: דוד בלוך

מה גם שזינגר זוהי אחת החברות היחידות מסוגה בארץ שאין לה בעיה של שרות. כל מעבדת תיקון למכונות תפירה של זינגר מסוגלת לתת שירות מעולה לכל המוצרים וכולם נושאים תעודת אחריות של החברה. ועוד לידיעתכם: לחברת זינגר יש שש חנויות בת״א, נתניה, חיפה, באר שבע, עפולה וירושלים, והיא מפעילה כ־40 מפיצים של מוצרי מכונות תפירה. חברת האם של זינגר בארץ זוהי ק.ל. שוורץ ישראל בע״מ המייבאת את מוצריה ואת מוצרי חברת פרורי, ביאלטי, אולימפיק ועוד. המשרד הראשי ומרכז השיווק הראשי נמצאים ברח׳ כיכר מלכי ישראל 17 ת״א (טל. 239453).

תיקון טעות: בכתבה: "שיא של אוכל בבית הלבן" שהופיעה ב־27.11.85 נשמט בטעות שמו של בעל מסעדה מיפגשים, יהודה קצב, אנו מתנצלים על כך.

עמוד זה מוגש באדיבות גרין קארד

מועדון צרכנים לקוראי מעריב — מושג חדש בעסקים

מדריך מסווג לצרכנות נבונה. מופיע כל השנה במוסף "סגנון". בחסות "גרין־קארד". 4.12.85

קנה בבתי העסק של מועדון צרכני "מעריב" ותרוויח פרס ללא הגרלה

תמורת המצאת חשבונית אחת המעידה על קניה, פעם אחת בכל יום בלבד! (באותו בית עסק) תזכה ללא הגרלה בפרסים כמפורט.

חברי המועדון מתבקשים להמציא את החשבוניות (מקור בלבד) המעידות על הקניות בצירוף מודעת בית העסק מתוך סגנון, תוך שבוע ימים מיום הקניה לחברת גרין־קארד דיזנגוף סנטר 510, תל־אביב. לאחר קבלת החשבונית/יות ביחד עם מודעת בית העסק, תשלח חברת גרין־קארד את הפרס לקונה. הפרסים חדין חלוקתם ניתנים לשינוי לפי שיקול דעת המועדון בלבד.

איך זוכים בפרסים ללא הגרלה:

1. תמורת חשבונית אחת של אחד מבתי העסק המופיעים במועדון מעל סך 25,000 ש׳ תזכה בכרטיס כניסה לרשת בתי הקולנוע "גולן גלובוס".
2. תמורת חשבונית אחת של אחד מבתי העסק המופיעים במועדון מעל סך 50,000 ש׳ תזכה ב״עט בלוגרף״.
3. תמורת חשבונית אחת של אחד מבתי העסק המופיעים במועדון על סך 150,000 ש׳ תזכה בארוחה במסעדת "עינגינג מנגו" ת״א או במסעדת "סטאר" חיפה, או המטעדה המולגרית ב״ש או בארוחה במסעדת "זול נרוקר" אילת.
4. תמורת חשבונית אחת של אחד מבתי העסק המופיעים במועדון מעל סך 750,000 ש׳ תזכה במשחק הדמיית מחשב "נומוושב" ללימוד שפת המחשב ללא מחשב.
5. תמורת חשבונית אחת של אחד מבתי העסק המופיעים במועדון מעל סך 2,000,000 ש׳ זכיה בתנור חימום חשמלי מתוצרת "ליגוה־כלי־קון".

"חדש ובלעדי למועדון הצרכנים" החל מיום 20.11.85 מועדון הצרכנים מחזיר לך כסף על כל קניה! בנוסף לפרס תקבל בחזרה 10% מכל קניה שביצעת בבתי העסק המתפרסמים במועדון בצורת תוי קניה ישירות אליך הביתה או במשרדי המועדון. בתוי קניה אלה תוכל לבצע קניות חדשות והם יכובדו בכל בתי העסק של המועדון עד 12% משווי הקניה החדשה

אופנה — ז׳ניק נאו וקבר — דיזנגוף סנטר שער 3 — בוטיק "אל" יבוא איטלקי לנשים רחוב המכבי 60, תל־אביב — בון־בון יבוא איטלקי לילדים רחוב המכבי 62, תל־אביב

ESTER GANO סטודיו לאופנה עיצוב מקורי ובלעדי מתקבלות הזמנות אישיות שד׳ בן גוריון 34 ת״א טל. 234950 — Baron הלבשת עור לפי הזמנה ארנקים וחגורות דיזנגוף סנטר קומה ב׳ טל. 282486 — King מבחר מכנסי ג׳ינס פסים — סטרץ — פרחוני חולצות לגבר 23,000 ש׳ חנות המפעל תובל 18 ר״ג 7516919

אופנה מקורית בעצוב נירית — נקסת — חנות המפעל: דיזנגוף סנטר כניסה 4 ת״א טל. 289784 מפעל: רח׳ הס 1 ת״א טל 290892 — טל: אופנת עילית לגבר יבוא מוצרים מעולים ממיטב יצרני אירופה! • מחלקה מיוחדת לחתנים רח׳ העליה 10, 8, 6 ת״א טל. 623619

סימפטיה אופנת נשים במידות גדולות לצעירות ולצעירות ברוחן באזור הצפון — ארנקים — mini mode לה ארנקים ת״א — דיזנגוף 78 ת״א — אלנבי 60 ת״א — דיזנגוף 101 (בפסג׳)

אסטרונומיה צופי השביט בוחרים tasco ב׳ משקפות וטלסקופים בראו — הרואה 3 ר״ג טל. 720844 — אינסטלציה ושיפוצים — אלון אינסטלציה ושיפוצים 284389-298083

דני שרותי תיקונים ותחזוקה בע״מ חשמל • אינסטלציה • שיפוצים הסדר מיוחד לועדי בתים 03-734933, 734710 — אופנועים הונדה שרות ומכירה של כל דגמי סוזוקי וספה 50 סוכנות ראשית אביזרים וחלפים מקוריים ת״א דרך פ״ת 55 טל׳ 613879

אולמות שמחה — היכן נדבר על ארגון חורפי! אם אתם מחפשים אמינות ויחס אישי שרות ואוכל ששמם הולך לפניהם עזרה ויעוץ בתכנון ארועים מיוחדים וסולידיים בואו לפגוש אותנו! כשר אנו נעשה את אורחיכם מאושרים! אולמי "בני ברית" רח׳ קפלן 10, הקריה ת״א טל. 217816

• עסקים עושים בלוטוס כל צהריים! במחיר 12,000 ש כולל מע״מ לארוחה מלאה • שרותי קייטרינג — גם מעל 300 מוזמנים! לוטוס lotus המסעדה הסינית של נאות אפקה! תל־אביב רח׳ קהילת ונציה 12 (בית מגור) טל. 490644, 494203, 495024, 497302 — לקחת הביתה ב־20% הנחה

לתינוק — חנות המפעל — פתח תקוה רח׳ גזית 11 (א.ת. סגולה) תל־אביב — רח׳ עמק יזרעאל 36 נתניה — רח׳ החלוצים 6 (ליד השק״ם) ירושלים — "כיכר סנטר" רח׳ יחזקאל 2

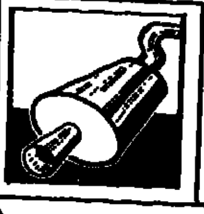

סופר אגזוז 40 שנות יצור ויצוא. ראשל״צ — יעקב פרימן 5 03־948597 ת״א — דרך השלום 10 03־332462 יהוד — העצמאות 1 צומת אויה 03־362792 רחובות — אזור התעשיה דרך יבנה 08־461554

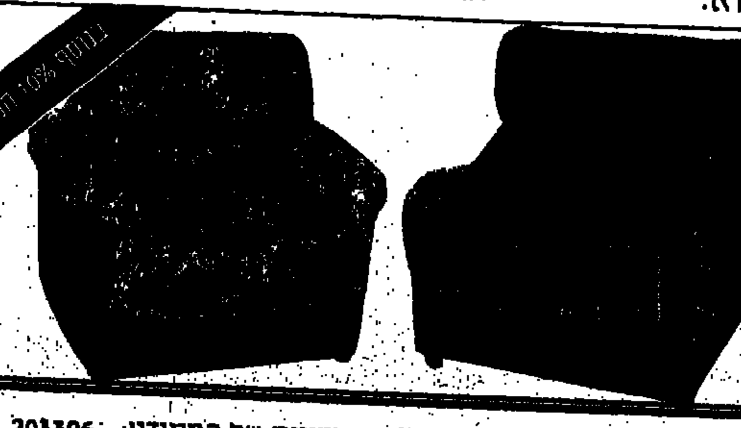

אראלקו רהיטים בע״מ יצור מערכות ישיבה בדגמים אקסקלוסיביים ובאיכות גבוהה! להשיג בחנות המפעל: התחיה 17 תל־אביב טל. 827997 (ליד איצטדיון בלומפילד) ובחנות השק״ם ומתי״ם — מבצע! 30% עד גמר המלאי! הובלה חינם בכל הארץ! — שעות הפתיחה: ימים א׳־ה׳ 08.00־19.00 יום ו׳ 08.00־13.00 יום שבת 11.00־21.00

"אבו־חאלד"

מסעדה מזרחית חדשה

* כל סוגי הדגים ברטבים מיוחדים
* כל סוגי הבשרים על האש
* שוק כבש בתנור
* פרגיות ממולאות
* ממולאים פיקנטיים ומבחר סלטים
* מגוון עשיר של מאכלים

ארוחה באווירה שקטה ונעימה
מחירים עממיים שרות אדיב ומהיר
קפה ובקלאווה חינם על חשבון הבית.
אבו־חאלד מספק לחברות ומשרדים ארוחות במחירים ובתנאים מיוחדים.
אבו־חאלד מספק ארוחות מוכנות לבית לפי הזמנה טלפונית.
אבו־חאלד עורך ארועים ומארח עד 100 איש.
כביש הטייסים — תחנת דלק יזראמקס טלפון להזמנות 03־766938
פתוח גם בשישי שבת
מקומות חניה בשפע
בקבוק יין חינם לכל ארוחה של 4 איש

פונדק יוסי

מסעדת דגים ומסעדה מזרחית
ממיטב מטעמי המזרח־התיכון
מבחר מגוון של סלטים ומנות ראשונות
ממיטב מאכלי המזרח!
גריל גחלים הכולל:
* צלעות כבש
* שישליק כבש
* קבב כבש בנוסח ירושלמי
* סטייק פילה
* סטייק סינטה
* סטייק בקר ושר
* ממולאים מיטב מאכלי התנור
* ארוחות עסקיות
* באווירה מזרחית נעימה

דגי ים טריים יום יום
המסעדה פתוחה בשבתות ובחגים מ 12.00 עד 22.00
טל. 7513472

"קצב לכל"

כשר בהשגחת הרבנות גבעתיים
חנות לכל מוצרי הבשר
* בשר טרי
* עגל חלב
* כבש טרי
ושאר מוצרי הבשר
מתקבלות הזמנות
גבעתיים כורזין 5
טל. 03־742976

שוק הבשר

השבוע במבצע!
צלעות כבש
15,000 ש'
כל מוצרי הבשר הקפוא והטרי
במחירים הזולים ביותר!
רמלה ז'בוטינסקי 7 (בשוק)
יהוד קיבוץ גלויות 15 364275

בריאות

שלגיה

מדרסים רפואיים בשיטה החדשנית ומדויקת ונעליים אורטופדיות לפי מידה
דיזנגוף 218 ת"א
טל. 249150

מפגשים

מסעדה ופיאנו־בר
רחוב אהרון קציר
תל־השומר
טל. 769427

מסעדה צמחונית
רח' השרון 13 ת"א
טל. 376548
סוגים רבים של מאכלים טבעיים בשירות עצמי
מזון דיאטטי דל קלוריות

שלדג

20 שנה של מוניטין
במאכלי ים
איכות וטריות
ארוחות צהריים וערב
(עד חצות)
בן יהודה 256 ת"א
טל. 446465

"בית הראשונים"

כפר ויתקין
מועדון זמר עברי
מסעדה
באווירת הכפר, בתוך מבנה שבו שכנו ראשוני כפר ויתקין.

רודי שמש

"נחשון"
* מכירת דודי שמש וחשמל
* תיקונים

הוילה

מסעדה

וידאו

וידאו אפקה
ספריית הוידאו הגדולה ביותר בגוש דן!!!

וילונות

לתינוק ולילד

לי־לך בע"מ
רהיטי ילדים ונוער
במבצע!

חשמל שרותים

ש.א.י.
ביצוע עבודות חשמל

כדאי לבוא ליפו!!!

מרכז הזול לכלי בית ומתנות
מחירים מכוכב אחר!!!
יהודה הימית 9 יפו
פינת שד' ירושלים
טל. 820938

מזרונים

בית החלומות
HOUSE OF DREAMS

מסגריות

מחיצות גבס

מכונות תפירה

מטבחים

מטבחי B.M.

מתנות

דומסטיקה

טלפונים

הדפסה

בשר וקפואים

כלי נגינה

מסעדות

ביתן קפה

ביטוח

אלקטרוניקה

מבחר גדול, מחירים ... מפתיעים!!!

כלים סניטריים

כיורים אמבטיות אסלות וברזים אורגינליים

טבן נטיט ובניו בע"מ

יבוא ושווק של:
* קרמיקה וחרסינה בדגמים אקסקלוסיביים
* אמבטיות * כלים סניטריים
* אביזרים וברזים
* מבחר גדול מכל המפעלים מתוצרת הארץ
מבצע! הנחה לקרמיקות מיבוא עצמי
אולם ותצוגה (נפואר: אצ"ל 21 ת"א טל. 370130
מח' חומרי בנין וצבעים: אצ"ל 46 ת"א טל. 377669

אזעקה

סלמה 113 ת"א
טל. 381030 (קשר אלחוטי)

איכות אוויר

הקוטב הצפוני

מזגני חלון מפוצלים,
מיזוג אוויר מרכזי,
יעוץ חינם.
שיווק־התקנה־שירות
מפיצים מורשיים של
אלקטרה, תדיראן ואמקור
ה"א באייר 30
ככר המדינה ת"א
טל 218016, 268731

אורדן

תעשיות תוכנה ומחשבים בע"מ
מפיץ מורשה ומעבדת שירות מוסמכת למחשבי APPLE MACINTOSH -ו
התמחות ותמיכה במחשבים ותוכנה של APPLE
סניף תל־אביב:
רח' המלך ג'ורג' 88
טל' 03־246670
סניף ירושלים:
מרכז כלל חנות 331
טל. 02־232812

אביזרי אמבטיה

שיפוצים לבית
מבחר עשיר של אביזרי אמבטיה
רח' המלך ג'ורג' 16 ת"א
טל. 286306

אולמי דולפי כהן

כפינת האהבה של דולפיטון
מציעה
אירועים מאולם אחר
חתונות, ברמצווה, בריתות וכל אירוע שתרצו!
באיכות מעולה
ובמחירים הוגנים!
אולמי דולפיטון, דולפינריום.
טל. 656363, 650786

אולם השומרון

שרות קייטרינג
למסיבות, חתונות,
ברמצווה, בריתות
מדי מוצ"ש ברביקיו
בליווי מוסיקת רקע וריקודים
הספקת ארוחות מוכנות למפעלים ופרטיים
אוכל מוכן לבית
רוטשילד 49 כפר־סבא
טל. 052־36550

אינסטלציה סניטרית

יגאל יפה

מחיר נמוך שרות אדיב

אורי ירודיה

חתונות, בר־מצווה
ברית מילה
* שני אולמות מרווחים ומפוארים
* שפע מאכלים מזרחיים ושיפודים על האש
* מגרש חניה ענק
* להזמנות: במשרד האולם – טל. 347461
במשרד טל. 716170

אולמי עצמאות

בית ז'בוטינסקי ת"א
טל. 289021
המקום שתמיד תהנה ותשוב לחגוג בו
חתונות, בר מצוה, ברית מילה וארועים
המלך ג'ורג' 38
ליד דיזנגוף סנטר

אולמי היכל הפאר

המחודשים
יצחק שדה 34 ת"א
טל. 338381־2
"גאלט כשר" וחלקו
אולמי החתונות ומסיבות הגדולים והמפוארים ביותר!
שירותי "קייטרינג" ברמה גבוהה גם במלונות של 5 כוכבים!

עוגיגה במבצע

הסינית מס' 1 בארץ
מציעה: ארוחות ערב וצהריים
בסך 15,000 ש' לאדם

מרק היום | אגרול | עוף בשקדים
בקר עם פלפל ירוק | אורז מטוגן
איטריות | קינוחים

ב־25% הנחה!

למה לך להתרוצץ?

רכז את התקשרויותיך לצרכי הבניה ב"פיתול ברזל אשקלון"
ותנצל את שרותינו הטובים
פיתול ברזל אשקלון בע"מ עיבוד ושיווק ברזל וחומרי בניה
אזור התעשיה מגדל טל. 27197, 051־24687
2% הנחה לחברי גרין־קארד

רהיטי ארקו

רוזנברג
נוסד 1907
רח' בן־יהודה 43
ת"א טל. 03־222136

הריהוט האנגלי האמיתי!!!
בסגנון המקורי של
WINDSOR and OLD-COLONIAL
עשוי מעץ גושני מלא בציפוי שעווה טבעית
יעוץ ע"י אדריכל פנים חינם

ERCOL FURNITURE

ק.ל. שוויץ ישראל בע"מ, נציגים בלעדיים של זינגר טל. 5־4־243103

תל־אביב	ירושלים	חיפה	נתניה	באר־שבע	עפולה	מס' 1 בעולם
ככר מלכי ישראל 17 טל. 03־239453	שד' יפו 50 טל. 02־245583	הרצל 32 טל. 04־663708	שטמפפר 12 טל. 053־32495	העצמאות 49 טל. 057־77012	ירושלים 5 (מול אגד) טל. 065־22227	פולו — SINGER

ציפציף

* אוכל ביתי מזרח אירופי: קישקע, מרק קרפלך, גפילטע־פיש, רגל־קרושה, קוגל, ברווז, טשולנט
* חדש — בשרים על האש * שרות קייטרינג * אוכל מוכן הביתה
* אירועים משפחתיים במקום עד 50 איש * ארוחות למוסדות TAKE AWAY
* כשר למהדרין מן המהדרין
מקווה ישראל 4 תל־אביב טל. 613244

התחרות בין משווקי מגינים תחתוניים לנשים יורדת לכביש

מלחמת יצרני ומשווקי המגינים התחתוניים עולה לשיאים חדשים.

„ברק אבנר" מפיצי מגן תחתון נשי – „ברוריה". מתוצרת המפעל הרב־לאומי „קוטקס", מכריז על מבצע אוטוביאנקי 86.

קני 3 אריזות של 30 יחידות, גזרי משלושת האריזות את החלק הכולל את המדבקה הלבנה. את 3 הגזורים שלחי לת.ד. 3575.

נוסף למכונית כולל כל המיסים, יוגרלו 150 אריזות שי לטיפוח וליופי, 50 אריזות ומוצרי קוסמטיקה בערך של למעלה מ־50 אלף שקל כ"א. ועוד ועוד.

המבצע בתוקף עד סוף חודש ינואר.

כל קונה זוכה בקרם ידיים „סופטי" – חינם.

מ.

נסיון ומוניטין מ־1969

בנטע דן נפתחים קורסי בוקר וערב מקצועיים ואקסקלוסיביים

גרפיקה

ברמה גבוהה ובשילוב לימודי התמחות בסטודיו.

בואו ללמוד גרפיקה אחרת, בואו לראות ולהשוות !!

עיצוב גרפי

סטודיו וביה"ס לגרפיקה

משרד איזורי: רח' בן זכאי 49 בני ברק.

טל. 781454,794319

• תנאים מיוחדים לחיילים, סטודנטים וקיבוצניקים.

מועדון מטיילי מעריב

מבצע ים־המלח במלון „לוט"

הנחה מיוחדת (של כ־10%) לקוראי „מעריב" המבקשים לבלות חופשת חורף, של לפחות יומיים, בים־המלח ★ הלינה במלון „לוט" (4 כוכבים) ★ לכל נופש: כניסה חופשית למרחצאות קופ"ח. (המבצע בתוקף עד 28.2.86).

פרטים והרשמה: „מועדון מטיילי מעריב", מערכת „מעריב", טל. 03־439207.

באר־שבע, אילת והדרום

בשר וקפואים

שוק העמק

השוק שיש לו אבא נמצא בעמק שרה

• מבחר מוצרי מזון

• צעצועים

• כלי בית

מבחר רחב ואדיר במוצרי בשר

שרות אדיב להתראות

הנהלת שוק העמק

גגות

גגות הנגב בע"מ

תכנון וביצוע עליות גג וחדרים, הסכון לחצי וילה, בניה כפרית, ביצוע מעולה

ב"ש רח' קרן היסוד 9

טל. 77767, 78031

זיפות גגות

זיפות בזק בע"מ

חברה לזיפות ואיטום גגות

• עבודות אספלט

• זיפות וסיוד גגות

• בידוד ואיטום קירות

• מקלטים וגגות

ציפוי בסיברגלס יוטה זרשת

• ביצוע מידה ושיפוצים

יעוץ חינם

ב"ש, רח' העצמאות 66

טל. 71084, 057־416396

חלפים

ירוחם עזרא

סוכני פורד

חומרי ניקוי

קליר כימיקלים

חומרי ומוצרי ניקוי לסיטונאים ומוסדות בלבד בכל רחבי הארץ

מהיר ושירות ללא תחרות

057־34464, 057־34965

עמק שרה ב"ש

כלי בית

מוצרי חשמל, כלי מיטה ובית

במבצע הוזלות ענק

עד 3 תשלומים

רח' החלוץ 128 טל. 39363 ב"ש

מחשבים

מחשבים בע"מ

מפיץ מורשה למחשבי APPLE

סמילנסקי 5 באר־שבע

טל. 71122, 057־34401

מחיצות

קבלנים לעבודות. מחיצות ותקרות מגבס משוריין "תניב". תקרות אקוסטיות, ריצוף P.V.C. אמינות, מוניטין, ביצוע ע"י מומחים ובאחריות.

ב"ש, רסקו אנף ב' מס' 6 טל. 057־37001, 71664

סוכנות ראשית למוצרי תניב איזור הדרום.

מרצפות וקרמיקה

סוכנות בלעדית ...

מול תחנה מרכזית ב"ש

טל. 057־76824

• קרמיקה וחרסינה

• כלים סניטרים

• JACOB DELAFON

• ומרצפות ...

בארשבע, החלוץ 136

טל. 35060, 057־75369

מוצרי מזון

כל־בו זול בע"מ

מוצרי מזון חומרי ניקוי משקאות־קלים ...

חדש!

ספורט

אולימפיה ספורט

שיווק והפצת ציוד ספורט ...

עמיגל־רנו

מוסך וסוכנות מרכזית לנגב

קמינים

רהיטים

שיש

שיחותי אבטחה

פלסטיק

פחחות

עבודות עץ

מסעדות

חומרי בניין

אופנה

מוסכים

מטבחי חמד

תכנון יצור ושווק ארונות מטבח לפי הזמנה

מפעל – חיל השריון 79 ת"א 374237

ירושלים – שלומציון המלכה 20 02־249889

נתניה – הנוטע 1 053־27241

בני ברק – חזון איש 3 708232

חולון – סוקולוב 34 843938

מטבחי שחף

מבצע!

מחיר 200,000 ש למטר

חנקין 47 חולון

טל. 859169

שיש – חן

התקנת שיש בבית הלקוח למטבחים, חדרי אמבטיה ומעקות

איכות גבוהה – מבחר גדול

איזור תעשיה סגולה פתח־תקוה

מוצרי מזון

אמין האמיתי

צילום

פוטו אחימן PHOTO

מבצע! שרות אדיב ומקצועי לעבודות צילום 20% הנחה ואלבום שי על פיתוח תמונות

יהודה המכבי 64 ת"א

טל. 456653, 448770

צמיגים

צמיגי יהוד

עזרא

• מכבד 10% בתוי קניה על צמיגי KLEBER שלשה תשלומים שווים בויזה.

רח' העצמאות 2 יהוד

טל 03־382993

צמחיה

נופר

גידול צמחים בהנאה ובלא דאגה

בואו להפגש (ללא התחייבות) עם היועצים הבוטניים שלנו כדי לתכנן את הצמחיה בתוך הבית

לדירת הגג או לגינה

רח' בורוכוב 50, גבעתיים

טל. 738944, 727745

קירור תעשייתי

פרחים

רכב

PIONEER

פלסטיק

רהיטים

רהיטי אליעד

• חדרי שינה

• סלונים

• מזנונים

• פינות אוכל

רהיטי סנטר

רהיטי ריפוד ומזרונים

לנגר החובב

מיטות

נחושת ומתכת יוקרתיות

חדש!!

אפשרות למידות מיוחדות

"בלקן מיטות"

רח' בן גמליאל 5 יפו

טל. 834371

מהיצרן לצרכן!

נגריית ... (אורנים)

חיפה הקריות והצפון

בשר וקפואים

כל בו א.מ.י

רח' גולומב 30

שיש

שיפוצים

"היצירה"

שטיחים

תריסים

אולמות שמחה

ביטוח

רכיבה

תרגום־עיבוד: אורית הראל
צילומים: גאמא

אשה לעניין

פעם, בימים הטובים ההם, המערב היה פרוע, בקליפורניה חיפשו זהב, וקאובוי היה גבר לעניין. היום הזהב של קליפורניה „נכרה" באולפני הסרטים, והקאובויס הגדולים של המערב, שכבר מזמן פרוע רק בסגנון הלבוש או האירוח שלו, הם בעצם – קאובואיות.

בחוות „ריאטה" שבקליפורניה, מתאמנות דרך קבע כ־25 עלמות חן, בנות 12 עד 23, כולן רוכבות־פעלולים, שהתפרסמו ברחבי העולם בביצועיהן המדהימים על גב הסוסים, ביצועים שמעטות בעולם הצליחו להשוות. מאחורי העלמות המצליחות עומד גבר מוצלח – טום מאיר, בן 56, קאובוי בדם ובנשמה. בגיל 12 ברח מהבית, על מנת להגשים את חלומו להיות קאובוי. הוא היה מאמן סוסים עבור כוכבי קולנוע, ואחר כך גם משתתף קבוע ופעיל במופעי רודיאו. הקריירה שלו כקאובוי פעיל הגיעה לקיצה ב־1956, בעקבות תאונה, ומאז הוא בחוות „ריאטה".

ההתחלה היתה בית־ספר לרכיבה. בו לימד במשך השנים יותר מ־2000 ילדים את רזי הרכיבה, כשאת חלקם לימד גם רכיבה פעלולנית ורכיבה בסגנון רומי. מהתלמידים המובחרים האלה צמח, ובהמשך נולד, רעיון הקאובואיות, שהופעת הבכורה שלהן היתה ב־1979, באירופה דווקא.

נערות נאות, על סוסים אצילים, שועטות, מקפצות, מבצעות להטוטים שובי־עין – מחזה שמצית את הדמיון, במיוחד כשכל זה מתבצע בתלבושות צבעוניות או בבגדי ים אופנתיים, כשמים ניתזים לכל עבר. כל זה, חלק מה„שאו" שנותנות הקאובואיות מ„ריאטה", בהרכביהן השונים. ישנו הצוות הכחול, בראשות לילי לנקסטר בת ה־21, שהוא הצוות הצעיר ביותר, ומורכב מנערות מתחת לגיל 13, ומופיע במופעי רודיאו ברחבי קליפורניה. הצוות הלבן, בו מופיעות תלמידות תיכון בראשות ג'ניפר וולש בת ה־21, מופיע באירועים מיוחדים, ובכלל זה בפתיחת המשחקים האולימפיים שנערכו ב־1984 בלוס־אנג'לס.

הצוות האדום, הוא הצוות המובחר, כולל את שתי מובילות הצוותים הצעירים, וכן את ג'ולי נגיד וג'אנה וקטי קופלי. החמישיה הפותחת הזו, מתאמנת ישירות תחת שרביטו של מאיר, והן שמביאות קצת אמריקה לעולם. הן כבר הופיעו בקנדה, אוסטריה, בריטניה, צרפת, איטליה, יפן ואפילו יפן, חבר קונגרס אחד, צ'רלס „צ'יפ" פשאין, כבר נתן להן את התואר „שגרירות על גב סוסים".

גם באמריקה, מולדת הקאובויס, הן עדיין קוריוז מעניין ומסקרן, מעין כוכב תיקשורת קולקטיבי. הן כבר הופיעו בכל מגאזיני הבוקר ברשתות הטלוויזיה השונות, בסרטוני פרסומת, והתארחו אצל הכלש הטלוויזיוני אליל הנשים, טום סלק, הלא הוא „מגנום". אפילו ל„בוקר טוב יפן" הן הגיעו.

מאחורי כל החשיפה הנוצצת הזו, יש כמובן שיגרת אימונים ארוכה ואפרורית. בימי שלישי וחמישי, בשעות אחר הצהרים, ובשבתות, במשך כל היום, הן מתאמנות ב„ריאטה", אלא אם כן הצוותים נמצאים בהופעות. האבא־הרוחני־והמאמן מאיר, מחזיק את הבנות קצר: „הסוסים הם רק אמצעי להשגת משמעת עצמית, אנחנו מתאמנים כאן באיך להיות יחיד מיוחד" אומר הקאובוי שכבר נאבק בסוסים, בפציעה ובמחלת הסרטן. „הדגש על הייחוד הוא הדבר שהן שומעות ממני שוב ושוב... אני דורש משמעת, דייקנות ונימוס. אם הן מאחרות בחמש דקות – הן מזיעות בכפות הידיים". ■

קאובואיות בפעולה: המשנה בזכן החדיש.

המערב כבר לא פרוע ואת מקום הקאובויס תופסות עכשיו נשים יפות על גבי סוסים אצילים. אטרקציה לתיירים וגם למקומיים.

מוקדם למים: הקאובואיות מ„ריאטה" מכות גלים

הצוות המובחר: לילי, ג'ניפר, ג'ולי, ג'אנה וקטי, עם הקאובוי האמיתי שמאחוריהן, טום מאיר.

(★ קטע מתוך הספר)

כריסטיאן רושפור
איור: אמי רובינגר

אקטואלי – ועדיין מזעזע

כאשר ראה אור בצרפת, ב־1985, נחשב ספרה של כריסטיאן רושפור, „מנוחת הלוחם” – וסרטו של רוז'ה ואדים, בכיכובה של בריז'יט בארדו – נועז ושערורייתי. היום, שלושים שנה אחר־כך, שוב אין הריאליזם ה„קליני־פיוטי” של רושפור שערורייתי – הוא פשוט אקטואלי, מתאים לרוח הזמן ולבעיות התקופה, ועדיין מזעזע.

„מנוחת הלוחם” הוא ספרה הראשון והמפורסם ביותר של הסופרת הצרפתיה, שבסגנונה המושחז, השנון ורווי ההומור הדק מציבה, בין השיטין של סיפוריה, את השאלות הקיומיות של האשה, וגם של הגבר, כפי שהן משתקפות בראי המאה העשרים.

„מנוחת הלוחם” מספר את סיפורה של בחורה צנועה ומרובעת אשר פגישתה האקראית עם ניהיליסט חסר־תקנה – דידרה אותה אל עולם של השתעברות ליצריה, של מין ושל ניוון כצל האלכוהוליזם המושרש של ידידה.

הספר יצא עתה לאור בהוצאת ספרית מעריב, בתרגום מצרפתית של אביטל ענבר. ■

רבנו סיבוב קאבארטים: אני אהבתי את המוסעים; רנו, את המשקאות; בסליי־דם של מקומות אלה הביאו אותנו, לשם שינוי, לכל הסכמה בינינו. אווירתו של כל אתר שאפשר לשתות בו מצאה חן בעיניו של רנו. מאז שאולפתי לשתוק לקח אותי אתו לבארים במונפארנאס וסן־ז'רמן, ולבתי־קפה בביב להאל, שנהג לעשות בהם בשבבר־הימים; הוא סיגל לו שוב את הרגליו הישנים, שעתה עשה לי כבוד גדול ושיתף אותי בהם; במשך שעות תמימות היה מלהג בחברתם של דגירקה, שהתקשיתי להבין איזה עניין הוא מוצא בהם, אלא אם כן היתה זו שותפות־לצרה של פסולת־החברה: אמנים מוחמצים, קבצנים־למחצה, נודים ממינים שונים, בקיצור, הנפולת. כל אלה שתו, כמובן, אפילו לקחו כמים; לי היה תפקיד של ניצב ותו לא. הייתי הנהג. חכיתי עד שיהיה האדון מוכן לשוב הביתה. בלעדי לא היה יודע איך.

כשביל לאזן את כפות־המאזניים הבאתי את רנו כחוג חברי־שלי, ואירגנתי בבית מסיבות של מתי־מעט. כשבבר־הימים זה נראה לי נחמד. מפעם לפעם, אך הציביון שהעניק להן רנו עורר בי חרטה על יוזמתי.

הוא מזג לשתות בנדיבות כה גדולה עד שהכול היו במהרה שיכורים, וניתן בכישרון להביא את הבנות לכל חוסר־צניעות. חשדתי בו שהוא עושה זאת בכוונה, בשביל לזעזע אותי. הוא רקד היטב, אך צמוד מאוד, עם כולן ללא אבחנה, ועם רנו כמנחה־הערב לא חסרו החכיכים בניגונים זולים שהרגיזו אותי. במסיבת חג־המולד, שלכבודה הכנתי אשוח, מצאתי אותו כאר־בע בבוקר במטבח, מלטף ללא־מצרים את מארי־אניק שישבה על השולחן וחצאיתה מופשלת.

„לא, לא”, אמר, בראותו אותי נסוגה, „את לא מפריעה, יקירתי, אדרבא”.

צנחתי כאכן על הרצפה. למחרת התעוררתי עם אותה תמונה חרותה בראשי, וסחרחורת זוועתית. שמעתי את רנו משרקק בחדר־האמבטיה.

„אני רעב”, אמר בראותו שעיני פקוחות.

„אני לא”.

„הרגשתי הטשטוש של הבוקר שלמחרת, קצת אל־קה־סלצר...”

בוודאי חשב ששכחתי?

„איך נסתיימה מסיבת חג־המולד העליזה?” שאלתי ביובשת, בשביל להבהיר לו שאני זוכרת היטב.

„שימשתי כמארח,” אמר לי במצח־נחושה. „קשקש טיפלה כך. אך הואיל והתעלפותך גרמה בכליזאת אי־נעימות לאורחים, הם פרשו במהרה. אינך בנוייה כש־ביל לשתות כל־כך הרבה, את לא רגילה...”

לגלגנות, בנוסף לכולן עוד מעט היה מאשים אותי בכך שקלקלתי את הערבו הוא מנוול, בעצם. בוודאי ניצל את העובדה שחששתי ברגע בשביל לחרים את מארי־אניס על שולחן־המטבח. זה מתאים לאורחותיו. הוא מסוגל לכול.

„אל תסתכלי בי כך,” הוא אומר בקול לאה, „זה לגמרי מיותר”.

הוא חוזר בחיוך על המלה „מיותר”, ונבלע במטבח. הוא שב משם ובידו ספל־קפה וכוס עם מים תוססים. „שתי את זה.” שתיתי. החומץ היה כתוספת, הוא לקח מידי את הספל ואת הכוס, וישב על שפת־המיטה.

„העיניים הם כמות שהם, וזו אמיתה שהכול שוכחים אותה. שכל אחד יחליט מה הוא מחפש.”

הוא קם ולקח את אדרתו.

„הה, רנו! אתה הולך?”

„אני יוצא”.

ו היתה התגרות. אבל מה יכולתי לעשות? לי לא היתה כל סמכות עליו. כל הסמכויות היו בידיו. יכול היה להשתעשע בבדיקת בוחן. נעם לו לברר עד אנה תוריד אותי האהבה. אני עצמי לא ידעתי.

בוססתי בדמעותי, וקנאה שיספה את לבי. רמיזן מרויק הזין אותי במראות מעוררי־סבל. שלא יכולתי לשאתן, שאנוסה הייתי לשאתן. הא, חג־המולד היפה הזה, שסירבתי לעשות בחברת אמי! היא בכתה על כך. ועתה, תורי; זה הגמול.

רנו, שוב הביתה. שוב הערב יורד. איפה אתה? איך יכול אתה בלעדי, שעה שאני איני יכולה בלעדיך? האם זה הוגן? לא אגיד מאומה.

הלילה מתקדם. אני מעשנת סיגריות בשרשרת. שוב, אני מתחננת בפניך, לא איכפת לי מה עשית, לא עציג לך שום שאלה, אנית אותך לנפשך, לא אגיד עוד ודי, אתה חוק ממגי אלף מונים.

אך אינך חוק יותר מאהבתי. איני יכולה לחיות בלעדיך: נקוב איפוא כמחיר שאתה דורש, מילא. אשמור לך את האמונה הבלתי־שפויה בך, שלא ביקשת.

שתיים בלילה. יותר ויותר משוכנעת הייתי שהוא משרך רגליו, הרחק ממארי־אניס ורומותיה. נגרף כסינה ללא־דגה. אחרי־ככלות־הכל היטבתי להכיר את רנו שלי יותר מכל אדם אחר. הכרתי אותו יותר מבדי שאאבד אותו. ראיתי אותו בעיני־רוחי: עומר נגד הדלפק, אפוף בקטורת הטבק, אחת מעיניו עצומה־למחצה ועל פניו ארשת ערמומית של מי שכביכול עושה מתתלה ויורע בדיוק את מצבו, הוא נואם על העולם, חוצב משפטים רמים ופסקניים הקולחים משפתיו באוזני קהל של חלכאים ונדכאים המאזינים לו, כביכול, בשביל למשוך את לילם העגום שלהם; ליצן לקבצנים: זו היתה שעת־התהילה שלו. התמונה היתה כה צלולה, כה נראית עד שלבשתי את מעילי, הוצאתי את המכונית ויצאתי לחפש את המציאות.

סקרתי מקומות שונים שכבר ראיתיו בהם. בזיכרוני נרשם כמדויק המסלול יוצא־הדופן: „המרדיך־השחור” של לילותיו של רנו, שהוא פתחו נפני -- כלום היה מודע לכך? אפשר שכן.

צאתי אותו בבית־קפה ברחוב סן־מארטן, וכדיוק כפי שראיתי אותו בעיני־רוחי: העשן, התנוחה, לא חסר דבר. הוא ראני נכנסת בלי להניד עפעף, והשלים את הקטע שלו על „אנשים־בעלי־רצון־טוב, אשר מלאכים שהיו לפצצות משכיבים אותם במישור שעה שהם בדרכם אל האיבוס שנרסת, שם שרועה, עיוורת עדיין, גאולתם”; ואחר־כך באותה מתוות־יד מרגיעה כבלילות רומים אחרים, אמר לי: „כן כן, יקירתי, אנחנו שבים הביתה, אני כבר בא. הוא שבת שאינני כאן”.

הוא הניח לי לחכות רק שעה, הזמן הדרוש לסיים עוד משפט, עוד כוסית, ואחר־כך בא אתי, כרגיל.

זה היה פשוט. כל שררוש היה, הוא להמתין עד לשעות הקטנות של הלילה. ועד אשר הוא, הסובב בנתיבין הקבועים, ייפול שדוד על אחד משרטונותיו, ואז ללכת וללקטו משם. וכמי שיש לים פינות־יקרת שבהן הוא משליך אל החוף את הטבועים, היו ללילה נקודות משלו. שאליהם, כשל שילוב דומה בטיבו של זרמים, היה מטיל את רנו: לא נותר לי אלא לאוספו, מפה או משם, הכל לפי דרגת ההבשלה. אין דבר חופשי פחות מן האלכוהוליסט; הוא סבור אמנם שהוא פועל על־פי גחמותיו ותא לא, אך למעשה מכור הוא לשיגיונותיו, הוא כבול בזיקות חסרות־פשר אך קבועות־לעד לנמלי־מחסה, שבלעדיהם הוא אבוד. בנוזל המתנועע של חייו יש לו נמלים, מצופי־תמרור, נתיבשיט מחייבים, ואין משליכים עוגן בלב־ים. עקבתי אחרי כל זה. גם אני הייתי חלק מתנועת־הספנות הגדודה לה: ספינת־גרר קטנה ועיקשת המחזירה אותו אל המבדוק, מקום בו יתוקנו נזקיה של האוניה הדולפת עד להפלגה הבאה. במהרה למד את אופן הפעלתה של ספינת־הגרר הקטנה, ותוך שהוא בורה לבו בעניין זה כמו בכל עניין אחר את אשליית חירותו היקרה, עשה ממנה צעצוע וסבר שהוא ארונה ושיווה בנפשו שהוא הגורם להופעותיה. כמו מבליי־משים עטו מפגשינו הליליים צביון של פגישות מוסכמות, ותפסו את מקומם במחזאות המבולבלת שהיו חייו של רנו סארטי, ושהוא סבר שהוא יוצרה בעוד שלמעשה היה נתון לה. היתה זו מעין Commedia dellarte או שמא Tragedia dellarte, או מוטב השתיים גם־יחד, הוא בקומדיה, אני בטרגדיה, ולעולם לא בתיאום, וכך הייתי באה, נעולה בתפקידי אחת ולתמיד, מין פאנטאלונה עם נופך של צופה, אך היה זה תפקיד שאת הטכסט שלו היה צורך לאלתר על הבמה – וזאת לקח על עצמו רנו, מוסיף עוד ועוד נופך משלו לפי הלך־רוחו של הקהל או מצב־רוחו שלו.

צופה, מלאך אישי, כלב סן־ברנאר, צבא־הישע, מטפלת, אחות רחמניה, נזירה טובה, אומנת, כלב לעיוור, אריאדנה, אלה היו שמותיו של תפקידי האחד והיחיד. „הנה הוא בא השה הענוג”, „הננו, לה פאייט, „אחכה יומם ולילה,” אלך אחרייך עד קצה־העולם,” „אני כא, אל תעשי פצרוף,” אלה היו אותות־הכניסה שלי, ואחר־כך באו נוסחים מגוונים רבים־מספור, מאלתרים את המשך המופע.

יזה טירוף תקף אותי! איזו החלטה בלתי־שפויה תקעתי בראשי, להשיג את הגבר הזה! הוא התקדם מהר הרבה יותר מרי, החליק כאין־מפריע, לפי חוק־כובד מתמאטי לא פחות מן ההוא, לא תפסתי מאומה, רק צפיתי בהידרדרות, וכאילו לא היה לי די במה שיש לי בבית, יצאתי החוצה לראות עוד.

איזה טירוף! סברתי שאני הולכת לאסוף אותו, להקנות לו ציר, כתובת משלו, הלכתי להזכיר לו את כתובתו – אלא שלא כך היה: פשוט סיפקתי לו עוד משחק, והוא התמכר לו התמכרות נזולה, עשה אותו למחזה־תיאטרון, וקיבל את פני בכל מקום כיציר־כפיו, ברמות שברא והוציא לחוצות העיר במקום להעלותה על הבמה, כי לדידו זה היינו־הך.

„הסתכלו בה: התבוננו בפריט המושלם...”

הוא היה מסובב אותי בכל הכיוונים, מציג אותי לראווה בפני כל הנפולת הנוכחת שצחקו מן המופע בחינם.

„...הרגם המושלם של הנאמנות, ההתגלמות האידיאלית של ההכה. והיא עומדת על רגליה. היא יודעת ללכת לכי! לכי, כובה!”

„רנו...”

„... והיא גם יודעת לומר: „רנו. אמרי אנו! הראי לארונים עד כמה את משוכללת, ובאיזה מצב מעולה קפיציך, והלב הזה! לב ללא־מצרים! אותו בעיקר חשוב לראות, הראי את לבך!”

הוא משך אותי לעברו וביקש לפתוח את חולצתי. זה היה ב„בלק־אאוט”, מחצה על מחצה באר ובית־קפה, שבלילה פעל מאחורי וילונות סגורים. היו שם קוקו, הרופא שנשלל רשיונו, ושמו מבהיר מדוע, צייר לשעבר ממונפארנאס שלא היה למודליאני, הומו צולע מן הסתם גם בעל כיבים, וגם „המובטל” – וכן גלאדיס, שנחה בין שני מספרים – אנשים שדבר לא ייעד אותי להתוורע אליהם ושלא קיימתי עימם כל קשר ישיר, אף־על־פי שלהם היה מירע אינטימי מאוד על־אודותיו.

בכפתור השני, הגבתי, רנו. אני מבקשת ממך. זה לא. לפתי את האריג בשתי ידיים. גם למסירות־הנפש המוחלטת יש גבול. וזה כבר עבר את הגבול.

הוא סטר לי במכת גב־היד, נמרצת ובלתי־צפויה.

„הראי”. התעקשותו של שיכור.

„עזוב אותה, ז'אן,” אמרה גלאדיס. „היא לא בנויה לזה, הרי אתה רואה.”

עודנו אחוז ביד אחת בחולצת־המריכה, הוא נפנה לעברה ואמר:

„ובכך את טועה, חמודה שלי. היא בנויה לזה. ועוד טוענים שלבחורות יש חוש פסיכולוגי! הכל שטויות! שמעי, מותק שלי”, אמר לי ברוך, „אם את מציית, אז שבים הביתה מיד. בלי לאבד רגע, בלי עניינים. רגע, בלי עניינים, הרי את יכולה לעשות את זה בשם ההדבה, לא? כאשר מגלמים משהו, צריך לגלם אותו עד הסוף”.

הוא צורק, לפתע קרסה התנגדותי. דבר־מה נפרץ, ונשטפתי שלוות־נפש. אמת ויציב: כל זה היה חשוב לי בקליפת־השום. שיעשה כל מה שהוא רוצה. עדיין אי־כל להרחיק־לכת יותר. אין גבולות. הנחתי לידי לצינוח. הוא סיים את מלאכת פתיחתה של חולצתי והפנה אותי לעבר חסר־כוח־הגברא, ההומו, המפגר, המוסיד והזונה. אלבר, שערך את בקבוקיו, עמר בגבו אלינו: אלה היו עניינים הנוגעים ללקוחות בלבד.

„האם כבר ראיתם משהו כל־כך יפה?” הכריז רנו. „לבנים, רעננים, נאדות תלויים על האוכף בשעת־ערב...”

„אל תשימי לב,” אמרה לי גלאדיס במחווה של סרליראריות־בין־נקבות. „כאן אין לזה שום חשיבות”.

היא ריתמה. לא היה מקום לכך. צפצפתי על המתרחש. חייכתי חיוך קל.

„התלבשי,” אמר לי רנו, מרפה ממני לפתע. „חוזרים הביתה”. קולו לא היה עוד חדור הכרה כמקודם. איישם רשמתי לזכותי נקודה מסתורית.

„ושלמי,” אמר, בשביל לכבוש מחדש השרי־יודע אי־זה שטח אבוד.

שילמתי: בשביל כולם, סבורתני. שבנו הביתה בלי לדבר. רנו הוכה אלם. בבית חיבק אותי בזרועותיו והתעלס אתי ללא־אומר. ■

מועדון מטיילי מעריב

חופשות סתו וחורף ב„טבריה קלאב הוטל”

מחירי הנחה מיוחדים לקוראי „מעריב”, המבקשים לבלות חופשה נינוחה במלון הטבריייני היוקרתי „קלאב הוטל” (5 כוכבים).

פרטים והרשמה: „מועדון מטיילי מעריב”, מערכת מעריב, קרליבך 2, ת"א (טל. 03-439207).

דיאטה

קליה כהן
דיאטנית מוסמכת

ד"ר זינפריד בר: „עירנות האם תורמת הרבה".

אלרגיה למזון – ובעיות נפשיות

למרבית המתלוננים על תגובות אלרגיות למזון יש בעיות נפשיות, כך הוברר ממחקר רפואי שהתפרסם לאחרונה. רבים מהנבדקים דווחו על כאבי בטן, בחילה, הרגשה כללית לא טובה או כאבי ראש והיו משוכנעים כי תופעות אלה הן תגובות אלרגיות לאכילת מזונות אליהם הם רגישים. היו שאימצו לעצמם דיאטות מנוזרות והגיעו למצב של תת-תזונה, לאחר שנמנעו מאכילת מוצרי מזון „מזיקים". התברר כי התנהגות זו נבעה מבעיה נפשית ולא אלרגית.

במסגרת הבדיקות שנערכו „עבדו" על המתלוננים והציעו להם את המזונות ה„מזיקים" כשהם מוסתרים במשקה מטיפוס „מילקשייק" או בתוך כמוסות. התלונות נעלמו, אך השערוריה קמה כאשר הסבירו לנבדקים שבעייתם היא נפשית והטיפול הדרוש הוא פסיכולוגי. מתברר, כי הם העדיפו אורת ה„אלרגיה" כתירוץ למיחושיהם מאשר להשלים עם בעיה נפשית. על סמך ממצאים אלה מציעים החוקרים לבדוק היטב עד כמה „רגישות למזון" באה להסוות בעיות אחרות, שאינן ידועות לחולים, או שלא נוח להם להודות בקיומן.

ועדיין אין להתעלם מבעיית האלרגיה: יש כאלה שאלרגיים לגבינות ישנות, אגוזים, או קטניות, כשעורית ואפונה. כל אלה היו ידועים עוד מימי הרמב"ם. עם השנים נוספו לרשימה מזונות של התיעוש המודרני, בעיקר שוקולד ומוצרים המכילים צבעי מאכל, חומרי טעם וחומרים משמרים.

מרכיבי מזון רבים יכולים לגרום לתופעות אלרגיות בבני אדם, כאשר החלבונים הם האשמים העיקריים. מתוך כ־20 החלבונים המצויים, למשל, בחלב הפרה, 5 גורמים לתגובות אלרגיות. בביצה אלה הם חלבוני החלבון (החלק ה„לבן"). התגובות האלרגיות למזון מתרכזות בעיקר בהפרעות במערכת העיכול, העור והנשימה ומתבטאות בהקאות, שלשולים, כאבי בטן, גירויים בעור, התקפים של קוצר נשימה ועוד.

ישנן מספר שיטות בדיקה לאיתור המזונות שגורמים לתופעות אלרגיות. אחת מהן מבוססת על תגובת העור לתמיסה המכילה את תמצית המזון החשוד ביצירת תגובה אלרגית. אך הבדיקה איננה אמינה מאחר שמזונות אשר התגלו כגורמי אלרגיה במסגרת בדיקה זו, היו „תמימים" ולא הזיקו כשאכלו אותם. שיטה אחרת מבוססת על בדיקת רמת הנוגדנים בדם בתגובה למזון החשוד בגרימת תגובה אלרגית. בדיקה זו (S־RA) הוכיחה עצמה כאמינה יותר מקודמתה.

שיטה אחרת היא תפריטים מבוקרים או: (דיאטות אלימינציה), שאינם כוללים מזונות חשודים ומוצרים מאותה המשפחה. לדוגמא, יש מוצרים רבים המכילים אבקת ביצים ולכן הם אסורים על מי שאלרגיים לביצים. במידה והתגובות האלרגיות אינן חריפות במיוחד אפשר, במסגרת טיפולית זו, לנסות באופן מבוקר וזהיר גם מאכלים חשודים כדי לוודא אם אכן הם האשמים בתגובה האלרגית. הדבר נתון לשיקול דעתו של הרופא.

לעיתים התגובה האלרגית היא תוצאה של סוגים אחרים של מזונות. במקרה כזה חשוב במיוחד שיתוף הפעולה מצד המטופל ו/או משפחתו, עליהם למלא בצייתנות את הוראות הרופא או הדיאטנית, להיות ערים ולדווח בצורה מדוייקת על התגובות האפשריות, במידה שהיו.

כל עוד המטופל נמצא במעקב מסוג זה חשוב מאוד לשמור על ערך תזונתי וטעם סביר לתפריט, במיוחד כאשר התהליך מתמשך על פרק זמן ארוך. עיקר הבעיה כאשר מדובר בילדים הנמצאים בתהליך של גדילה, למולם של תינוקות, תפריטם בחודשי החיים הראשונים איננו מגוון ולכן יקל ברוב המקרים לאתר את המזונות שגורמים לתגובות אלרגיות.

ד"ר זינפריד בר, מנהלת למהלות אלרגיות במחלקת ילדים כ' בבית החולים „אסף הרופא", טוען שיש גורמה בהתיחסות לאלרגיה למזון: „מספר הילדים הרגישים לחלב פרה פוחת בשנת החיים השניה רק מהסיבה הפשוטה שהם שותים פחות חלב בהשוואה לשנת החיים הראשונה. אם נחשוף אותם לכמות חלב גדולה, תתחדשנה התגובות האלרגיות של שלשולים המלווים לעיתים בהקאות או פריחה". במקרים של אלרגיה לחלב פרה מקובל להשתמש באבקת חלב „נוטרמיגן" וכאשר ה„נוטרמיגן" לא עוזר, מאכילים את התינוקות במזון המבוסס על חלבוני הסויה.

לאחר שנות נסיון הוא מצא, כי ערנות הסביבה קודם לתחילת ההתקף יכולה בהחלט לעזור. במתח „אלרטה" או אזעקה הוא מגדיר את תחושת האם קודם לתחילת תגובה אלרגית קשה, או התקף בילדה. ערנותה והגשת טיפול רפואי עם הופעת הסימנים הראשונים כנזלת, שינויי התנהגות, חוסר שקט וכו' יכולה להקל על החולה. לפי ממצאיו, ה„אלרטה" שמקורה בחושים מפותחים, שכיחה באותה מידה אצל אמהות בגילים שונים, שכבות אוכלוסיה, עדות ורמות השכלה שונות. ■

רופא המשפחה

דר' פנחס ירדן

איידס, הרפס, שתוק־ילדים, כלבת...

לכל הצרות העושות את כותרת הכתבה ולהרבה נוספות יש מכנה משותף. כולן נגרמות על ידי מחוללי מחלה הנקראים נגיפים (וירוסים בלעז).

בארבע־חמש השנים האחרונות „מככבות" שתים ממחלות אלה בחורשות מבלי לאבד כפופולריות שלהן. הכוונה, כמובן, היא לאיידס ולהרפס. אחרות, כמו שתוק ילדים, היו „פופולריות" בשנות החמישים. אחרות, כגון הכלבת, הן מ„וותיקות" המאה הקודמת שעדיין לא איבדו מכוחן. יש גם דוגמה לאחת שהיתה קטלנית שנים רבות וארגון הבריאות העולמי הצליח, במבצע יומרני ומוצלח שהחל בשנת 1967, לסלקה כליל. הכוונה היא לאבעבועות (VARIOLA או SMALLPOX בלעז).

מהם הנגיפים בהם מדובר? יש המתלוצצים ואומרים שזו „המצאה" של רופאים. מין „מילת־פטנט" לצאת ממצב מביך כשרופא איננו יודע במה מדובר והנבדק לוחץ לדעת ממה הוא סובל. לפי הלצה זו, המרשם לפתרון הוא לומר „זה וירוס" או „זו מחלה וירלית".

לצערנו נגיף הוא דבר מציאותי ואין ליצנות במציאות. נגיפים הם אחת הקבוצות הגדולות של יצורים מועריים שגודלם הוא כסך הכל כמה עשרות או מאות מילימיקרונים. מילימיקרון הוא החלק האלף־מליוני של המטר. בהחלט יצור קטן ביותר, ניתן להבחין במבנהו רק במיקרוסקופ אלקטרוני.

נגיפים מסוגלים לפעול ולהתרבות רק בתוך תאים חיים אחרים. הם, למעשה, טפילים תוך־תאיים. הם נפוצים מאוד בטבע ונמצאים בתאי הרבה בעלי חיים וצמחים. אבל הם מאוד יחודיים לסוג בעל החי או הצמח בהם הם מסוגלים לפעול. הנגיפים המתקיימים בתאי צמחים, חרקים ובעלי חיים אחרים, שונים לחלוטין מאלה החודרים ומתקיימים בגופנו. לרובם גם תכונות ייחודיות נוספות. הם נמצאים בסוג תאים או רקמות מסויים בבעל החי בו הם מתקיימים. באדם יש נגיפים התוקפים בעיקר את מערכת העצבים (שתוק ילדים, למשל), אחרים את דרכי הנשימה (נגיף השפעת, למשל), נוספים את הכבד (נגיפי דלקות הכבד) ואחרים המתרבים תחילה בתאי דרכי הנשימה אבל מאוחר יותר מתפזרים לתאי רקמות מרובות בגוף וגורמים לפריחות על העור וכמו החצבת והארמת, למשל.

את הנגיפים השונים מחלקים לתשע קבוצות כמו אם לחמישה מדרים. אולם לתשע קבוצות נגיפים אלה יש מספר ניכר של נגיפים שונים. למספר לא מבוטל של נגיפים יש כמה וכמה זנים שונים. נקל, איפוא, להבין שאכן מדובר בקבוצה גדולה של טפילים תוך־תאיים.

נגיפים הנמצאים בגופנו יכולים לגרום לתופעות מחלתיות. כאשר הם פוגעים בתאים בתוכם הם נמצאים או כאשר הם משבשים את פעולתם מתפתחת מחלה. אם הפרעות כאלה אינן קורות, יכולים נגיפים להתקיים בגופנו שנים ארוכות ללא כל סימני מחלה. עבודה שפורסמה השנה מוכיחה שלאדם שבממוצע, בגוף איש מבוגר שאיננו מראה סימני מחלה ניתן לזהות כשבעה־שמונה נגיפים שונים. כלומר, בגוף אדם „בריא" נמצאים כמה וירוסים כמעט בקביעות.

נגיפים יכולים לחדור לגופנו בכל צורה אפשרית: דרך דרכי הנשימה, דרך דרכי העיכול ודרך העור, מנשיכות בעלי חיים, מעירויים ומשימוש במכשירים רפואיים שאינם מחוטאים כהלכה. איבחון מחלות נגיפים מתבסס על תמונת המחלה וממצאי מספר בדיקות מעבדה מתאימות.

לגופנו מספר אמצעי התגוננות טבעיים בפני נגיפים. גופנו מייצר מספר חלבונים הפעילים נגד נגיפים או העוזרים בפעילות כזו. כמה מחלבונים אלה מוכרים כבר זמן יחסי רב ומכונים בשם כולל גלובולינים חיסוניים (IMMUNOGLOBULINS בלעז). אחרים הו רק לאחרונה וזאת במחקרים הקשורים לנגיפים. אלה התפרסמו גם בציבור ושמם אינטרפרון.

מספר מחלות נגיפים ניתנות למניעה באמצעות חיסון. תרופות חיסון קיימות לשתוק ילדים, חצבת, אדמת, כלבת, שפעת ועוד. לאחרונה הוכנסו לשימוש מספר תרופות הפעילות נגד כמה ממחלות הנגיפים.

עם זאת, ידוע, שיש גם תרופות המפריעות לגופנו להתגונן נגד נגיפים. אחת מהן, למשל, היא זו המכונה בציבור „קורטיזון". ■

הסל של מיכל

זנים חדשים של עצי נוי מגבעת ברנר

לאטום – אבל לאוורר

לאטום או לא לאטום את הבית לקראת החורף? מומחי מרכז הבניה הישראלי עומדים על דעתם: איטום חלונות ודלתות יביא לחיסכון של עד 20 אחוזים מהוצאות האנרגיה. אבל המוסד לבטיחות וגהות מזדעק - איטום? - מסוכן לדבריו, בכל חדר בו בוערת להבה פתוחה אסור האיטום וחשוב האיוורור. האיטום המלא, טוב לדבריהם, רק לבתים המחוממים בהסקה מרכזית או בחשמל. „לא אמרנו אחרת", אומרים אנשי מרכז הבניה, „אמרנו לאטום, אך במקרים מסויימים לאוורר".

ובעוד גורמים אלה מתוכחים ביניהם, מייצר מפעל "תרמוקיר" בקבוץ החורשים טיח טרמי המשמש לבידוד ו„גורם לחסכון באנרגיה", לדעת יצרניו. חברת "פוליביד" מיצרת לוחות פוליסטירן מוקצף המיועדים לבידוד הבלוקים לבניה. ■

עצי־נוי גיאומטריים

משתלת גבעת ברנר זכתה להצלחות בגידול הדשא המוכן לשתילה, והשנה החלה גם בגידול זנים חדשים של עצי נוי מעוצבים. מסתבר שאפשר ל"עזור" לטבע - ניתן לגדל עצים שיתאימו למקום צר, ובעיקר לגינות פרטיות בהן השטח מוגבל. בגבעת ברנר מגדלים "היבסקוס", "הרדוף", ו"בוגנויליה" מעוצבים על הגזע, בצורות גאומטריות שונות. העצים יהיו מוכנים למכירה לקראת האביב. ■

מטבח שקט ב„דניש"

חברת "דניש אינטיריורס" שהחלה דרכה בענף הרהיטים על ידי יבוא רהיטים סקנדינביים, הסתגלה במשך השנים למציאות הישראלית. עם הזמן החלה להציג גם רהיטים מתוצרת הארץ. עד לשנה זו היו כל רהיטי המטבח שלה מיובאים מגרמניה ורק לאחרונה החלה בתוצגת ארונות המטבח מתוצרת מקומית. "המטבח השקט" הוא תוצאה של הרבה שנות יבוא ונסיון בדרישות השוק המקומי. מטבחי "דניש" מעוצבים על פי הקו האירופאי והם בעלי סרט גומי המאפשר סגירה שקטה. המחיר נועד להתחרות בתוצרת הארץ, כ-3000 דולר למטבח ממוצע. ■

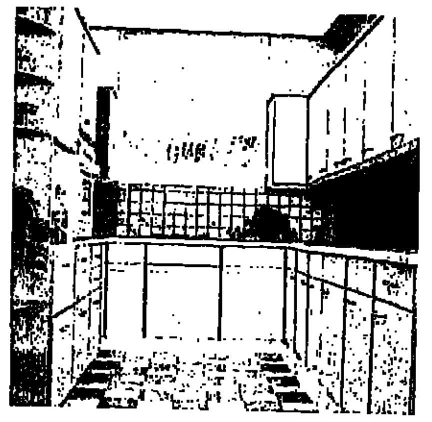

הפטנט: סרט גומי

ברידג'

שאול הון

אולימפיאדה זוטא

במקביל לועידת הפסגה בין רייגן וגורבצ'וב בז'נווה אירחה שוייץ בלוצרן ועידת פסגה גם בשחמט: אולימפיאדה זוטא בהשתתפות עשר מדינות, בכללן אלופת העולם – נבחרת ברית המועצות. גם לישראל הוצע להשתתף בתחרות קבוצתית זו, כפיצוי על שנמנע מאתנו להשתתף בשנה הבאה באולימפיאדה שתיערך באבו־דאבי. אך נציגי ישראל דחו הצעה זו בקונגרס פיד"א, שנערך בגראץ, ועמדו בתוקף על זכותה של ישראל להשתתף באולימפיאדה הגדולה.

עשר המדינות המשתתפות הן: ברית המועצות, הונגריה, אנגליה, צרפת (ובראשה כספסקי), שוייץ (ובראשה קורצ'נוי), ארגנטינה, גרמניה המערבית (בלי ד"ר היבנר, המוחה על החלטות פיד"א בענין אליפות העולם), סין, רומניה ונבחרת אפריקה. כהזמנת נבחרת אפריקה ביקש פיד"א להפגין מחוה של רצון טוב למדינות העולם השלישי. נבחרת זו הורכבה משחקנים של כמה מדינות: עפיפי המצרי, חמאדי הטוניסי, סקילי ממרוקו ועוד (מרביתם שמות בלתי ידועים).

כבר בהתחלה לא חסרו הפתעות והראשונה בהן: נבחרת ברית המועצות הופיעה עם קרפוב בלוח הראשון – ובלי אלוף העולם קספרוב. סוכנות טא"ס לא נתנה הסבר לכך. הסיבה נעוצה כנראה בכך שאיגוד השחמט הסובייטי רשם את שמות השחקנים כשקרפוב עוד היה אלוף העולם, והוא הופיע כשחקן הלוח הראשון ואילו קספרוב היה בלוח השני. אלא שבינתיים הוכתר קספרוב לאלוף העולם ולא הסכים לשחק על הלוח השני. אפשר שקברניטי השחמט הסובייטי ביקשו להפיג את הגלולה המרה של קרפוב, שהפסיד את כתרו ותוארו, ונתנו לו את הכבוד לשחק (פעם אחרונה) בראש הנבחרת הלאומית.

אולם הגדולה בהפתעות נפלה בסיבוב החמישי: אלופת העולם, נבחרת ברית המועצות, נוצחה 3.5:2.5 בידי הונגריה! חמישה משחקים נסתיימו בתיקו ורק בלוח הרביעי הצליח יוזף פינטר לנצח את אלוף ברה"מ לשעבר, אנדריי סוקולוב. ראש הקבוצה הרוסית רצה להציע להונגרים עסקת חבילה: תיקו על כל ששת הלוחות (לאחר ששלושת המשחקים הראשונים נסתיימו בתיקו). אולם ראש הקבוצה ההונגרית דחה את ההצעה, בראותו שמצבו של פינטר עדיף – ושיקולו היה נכון.

סיום מס' 51

בתחרות בביל שיחק זה עתה אראפוביץ (שחור) פר6:ה4 כדי להמשיך מה־ד3+ ואח"כ מה:ה3. אולם לבן (האוסטרלי רוג'רס) טרף את קלפיו של שחור ומצא המשך שהבטיח לו נצחון. איך? ■

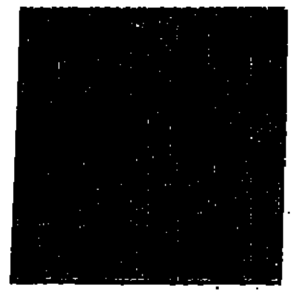

במחצית הדרך בליגה הלאומית

ברידג' האמריקני נמצא ללא ספק בכמה דרגות גבוה יותר מזה המצוי בשאר המקומות בעולם. מספר השחקנים המעולים בארה"ב גדול כל־כך, שלדעתי קשה יותר לנצח באליפות האמריקנית מאשר באליפות העולם. את המשחק שלהלן שיחק אחד מאלופי העולם החדשים בתחרויות הלאומיות המהוות שלב מוקדם לקביעת נבחרת ארה"ב.

	צפון	
	♠ 8 6 5 4 2 ♥ A 9 8 ♦ 4 2 ♣ A K 5	
מערב ♠ A K Q J 10 7 ♥ 3 ♦ 5 ♣ 9 8 6 4 2		**מזרח** ♠ 9 ♥ K Q J 10 7 6 ♦ J 7 3 ♣ Q 10 3
	דרום ♠ 3 ♥ 5 4 2 ♦ A K Q 10 9 8 6 ♣ J 7	

כולם פגיעים, מחלק מזרח

דרום	מערב	צפון	מזרח
– –	– –	– –	2 הארט
3 ריאמונד	3 ספייד	דאבל	פאס
4 דיאמונד	פאס	5 דיאמונד	פאס
פאס	פאס		

ההכרזה טבעית: הפתיחה ב־2 הארט מראה ששה קלפים בצבע וניקוד נמוך מפתיחה. עם זאת, החוזה הסופי מוגזם ונראה שלכרוז (אלוף העולם לב סטנסקי) שלושה מפסידים: שניים בהארט ואחד בספייד. החלוקה המיוחדת מאפשרת לו בכל זאת לבצע את החוזה בטכניקה מעולה.

מערב יצא במלך ספייד שזכה בלקיחה והמשיך ב־J הארט. הכרוז לקח באלוף ושיחק ספייד מהרומס. אם ישליך מזרח הארט, יעשה הכרוז כמותו ואז יהיה הכל מוכן ללחץ כפול: הכרוז יטרוף ספייד בהמשך ואחר־כך ישחק את כל הדיאמונדים. כשיגיע לדיאמונד האחרון, ייאלץ מערב להשאר עם שני קלאבים כדי להחזיק בידו ספייד ואילו הכרוז ישליך ספייד מהרומס ומזרח, החייב להחזיק הארט, ייאלץ גם הוא להשאר עם שני קלאבים בידו, כך שהקלאב האחרון בדרום גבוה והחוזה יבוצע.

אולם מזרח, שחקן צמרת, טרף את הספייד השני של מערב והכרוז נאלץ איפוא לשנות את תכניתו. הוא טרף מעל מזרח ומשך דיאמונדים.

על הדיאמונד האחרון השליך מערב קלאב ואם ישליך ספייד, ישליך הכרוז קלאב מהרומס. יעבור לרומס בקלאב וימסור ספייד למערב). הכרוז השליך ספייד מהרומס ומזרח צריך לשמור על קלאבים כך שהוא השליך הארט. עכשיו שיחק הכרוז הארט ונפטר מספייד ברומס. ההארט האחרון בדרום עכשיו גבוה אבל אין אליו כניסה. ובינתיים נאלץ מזרח לשחק קלאב, שזיכה את הנסיך בידי הכרוז בלקיחה כמו, כמובן, האלוף והמלך ברומס.

לו שיחק מזרח את המלכה קלאב, היה הכרוז לוקח במלך ברומס ובא לידו בנסיך וההארט הנמוך שהוגבה, היה לוקח את הלקיחה האחת־עשרה.■

שחמט

אדריאן שוורץ

בולים

אליעזר בן

50 שנה להתאבדותו של טוכולסקי

קורט טוכולסקי (1890־1935) סופר ועתונאי גרמני, יהודי שדגל בעקרונות של תרבות קוסמופוליטית – הומניסטית וסוציאליסטית, תקף בצורה נמרצת את הלאומנות, את המיליטאריזם וכו'. לאחר עליית היטלר לשלטון, הוחרם טוכולסקי. אזרחותו הגרמנית נשללה ממנו, וכתביו נשרפו פומבית. כיאושו התאבד בשוודיה.

ברלין המערבית, מקום הולדתו של הסופר, מנפיקה החודש בול בערך של 80 פניג המציג את דיוקנו והוא ראה אור במלאות 50 שנה למותו. מספריו הידועים: „חיוכה של מונה ליזה", „למד לצחוק בלי לבכות", „גרמניה מעל לכל" (הוקעה קיצונית של כל היסורות השנואים עליו בחברה הגרמנית).■

טוכולסקי על בול של ברלין המערבית.

וויואן ליי על בול בריטי.

שחקנים מפורסמים בבריטניה

אחת הסדרות היפות והמעניינות שהונפקו בבריטניה, הוקדשה לשחקנים מפורסים ו־5 הבולים מייצגים את דיוקניהם של: פטר סלרס, דויד ניבן, צ'רלי צ'פלין וויואן ליי ואלפרד היצ'קוק. ערך הבולים 17, 22, 29, 31, 34 פני. כן מופיעים על הבולים תאריי מותיהם של השחקנים. הדואר הבריטי צירף לבולים הסבר על תפקידיו של כל שחקן בתיאטרון ובקולנוע וסרטי מתח של היצ'קוק (כגון תפקידה של וויואן ליי כסקרלט או' הארה ב„חלף עם הרוח").■

זודיאק סטמפס בע"מ

חב' למכירות פומביות של בולים מהעולם, מארץ הקודש.

המכירה הבאה ב־18.12.85.

רח' הס 11, ת"א טל. 291395.

בולי ADI אדי STAMPS

בולים ושטרות לאספנים מהארץ וכל העולם

רח' אחד העם 38, פינת אלנבי 112.

פתוח 9.30 עד 16.00, טלפון 03־611068.

מכירה פומבית גדולה

7.1.86

1400 פריטים, אוספים מאירופה המערבית, רוסיה, יודאיקה, כדורגל וישראל.

מחירים זולים ביותר. קטלוג אצל „בולי לב", ת"א דיזנגוף סנטר, טל. 284920.

צה"ל בחילו

ספרית מעריב

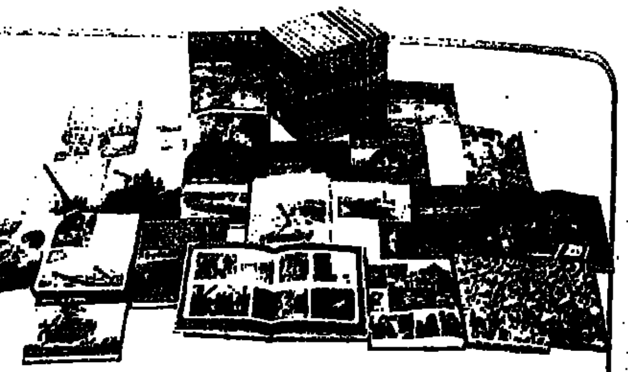

אנציקלופדיה לצבא ובטחון (18 כרכים)

- צה"ל בחילו הוא ההיסטוריה של צה"ל כתובה בידי האנשים שעשו אותה – ראשי ממשלה, שרי בטחון ורמטכ"לים.
- צה"ל בחילו הוא תיאור שלבי הקמתו של צה"ל, סיפור חילותיו ומלחמות ישראל.
- הסידרה כוללת 18 כרכים, מהם שני כרכי מבוא – „צבא ובטחון", שנכתבו ע"י שרי הבטחון והרמטכ"לים.
- בסידרה אלפי תצלומים בצבעים ובשחור־לבן; עשרות טבלאות ודיאגרמות; נספחים של כל החיילים שזכו בעיטורים; מילון מונחים יחודיים לכל חיל ונספחים של כל אמצעי הלחימה של צה"ל. בין הכותבים: קצינים בכירים, היסטוריונים ובכירי העיתונאים שהתמחו בנושאי צבא ובטחון.

יועץ ראשי: רב־אלוף (מיל') מרדכי (מוטה) גור
עורכים: יעקב ארז, אילן כפיר
עורך צילומים: משה מילנר.

המחיר הקטלוגי במזומן של אנציקלופדיה צה"ל בחילו 287,000 שקל

בתקופת המבצע המחיר במזומן 165,000 שקל בלבד.
המחיר לכרך יחיד במזומן 19,100 שקל

הרוכשים מ־6 ספרים ומעלה ישלמו עבור כל כרך 15,000 שקל בלבד.

המחירים בתוקף עד סוף דצמבר 1985.

בסידרה מופיעים הכרכים האלה:

☐ 1. צבא ובטחון א' (בין השנים 1948 עד 1968)
☐ 2. צבא ובטחון (בין השנים 1968 עד 1981)
☐ 3. חיל האויר
☐ 4. צנחנים (חי"ר מוצנח)
☐ 5. נח"ל (נוער חלוצי לוחם)
☐ 6. מודיעין
☐ 7. שריון
☐ 8. חיל התותחנים
☐ 9. חיל הנדסה
☐ 10. חיל הים
☐ 11. חיל רגלים (גולני, גבעתי)
☐ 12. חיל קשר, אלקטרוניקה וחיל רפואה
☐ 13. חיל חימוש
☐ 14. חיל סיירות ומיעוטים
☐ 15. חיל נשים וחיל שלישות
☐ 16. משטרה צבאית, פרקליטות, הג"א והדבנות הצבאית
☐ 17. תעשיות בטחוניות
☐ 18. אינדקס למונחים צבאיים בטחוניים ומלחמת שלום־הגליל.

תלוש הזמנה

לכבוד: ספרית מעריב
ת. ד. 20208 תל־אביב 61-201

1) נא לשלוח אלי ☐ סדרת צה"ל בחילו, מצ"ב המחאה ע"ס........ לפקודת ספרית מעריב.
2) נא לשלוח אלי את הכרכים האלה:........

מצ"ב המחאה ע"ס....... שקל לפקודת ספרית מעריב.
שם.......... מס' ת"ז.......
כתובת....... מיקוד.......
טלפון....... תאריך....... חתימה.......

עולם חדש

ספרית מעריב

אנציקלופדיה ב־11 כרכים

- אנציקלופדיה ישראלית מקורית, שנכתבה ע"י חבר מלומדים בארץ, מהם מדענים שיצאו להם מוניטין במקצועותיהם, לצורכי קהל ישראלי ונוער ישראלי.
- אנציקלופדיה ריכוזית, הסדורה לפי ענפי מדע והכוללת הרצאות שוטפות ורצופות על כל אחד מן המקצועות הנלמדים במוסדות להשכלה גבוהה.
- האנציקלופדיה מצטיינת בלשון מטופחת, כתיבה רהוטה והקפדה על בהירות הסגנון ועל קלות הקריאה, מפני שהיא מיועדת לא רק לעיון, אלא גם לקריאה.

המחיר הקטלוגי במזומן של אנציקלופדיה עולם חדש 192,900 שקל.
בתקופת המבצע המחיר במזומן 145,000 שקל בלבד.
ספר יחיד מחירו 14,000 שקל בלבד.

המחירים בתוקף עד סוף דצמבר 1985.

העורך: שמואל שניצר.
המערכת המדעית: פרופ' יעקב יעבץ (מדעי הרוח והחברה), פרופ' יוסף גיליס (מדעי הטבע); פרופ' דוד אביר (טכנולוגיה).

כרכים 1 עד 7 מוקדשים למדעי הרוח והחברה.
כרכים 8 עד 11 מוקדשים למדעי הטבע והטכנולוגיה.

כרך 1 – אישלם; אמנות; מבוא; ארכיטקטורה; מוסיקה; ציור ופיסול; קולנוע; ריקוד; תיאטרון; ארכיאולוגיה.
כרך 2 – ארצות העולם; ארץ־ישראל.
כרך 3 – היסטוריה כללית; אישים היסטוריים.
כרך 4 – היסטוריה של עם־ישראל.
כרך 5 – יהדות; כלכלה; מדע המדינה; מקרא; משפט; נצרות; סוציולוגיה; ספורט.
כרך 6 – ספרות; ספרות עברית; עברית; ערבית; פילוסופיה.
כרך 7 – פסיכולוגיה; ציונות; תנועת הפועלים הכללית והיהודים; תקשורת המונים ודעת קהל; מפתח למדע הרוח והחברה.
כרך 8 – אסטרונומיה; בוטניקה; ביולוגיה; גיאוגרפיה.
כרך 9 – כימיה; מטאורולוגיה; מתמטיקה; פיסיקה; רפואה.
כרך 10 – חמרים; אנרגיה; דלקים מחצביים; הנדסת מים; הנדסה אזרחית; הנדסה גרעינית; הנדסה חקלאית.
כרך 11 – הנדסה כימית; הנדסת גורמי אנוש; הנדסת חשמל ואלקטרוניקה; הנדסת מכונות; הנדסת תעופה; מחשבים; מפתח למדעי הטבע ולטכנולוגיה.

תלוש הזמנה

לכבוד: ספרית מעריב
ת. ד. 20208 תל־אביב 61-201

☐ נא לשלוח אלי את אנציקלופדיה „עולם חדש" (11 כרכים) רצ"ב המחאה ע"ס 145,000 שקל לפקודת ספרית מעריב.
☐ נא לשלוח אלי את הכרכים האלה:........
רצ"ב המחאה ע"ס... שקל לפקודת ספרית מעריב.
שם.......... מס' ת"ז.......
כתובת....... מיקוד.......
טלפון....... תאריך....... חתימה.......